

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
N O. 10002

DER ZEYGER RUFT

Zina Rabinowitz

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

וַיְנָא דָּאַבִּינָא זֹוִיטֵשׁ

דָּעֵר זַיְגָעֶר רַזְפָּט...

אַלְפִּיְהַיְהָ

אֲרוֹיְסָגָעַנְעָבָן דָּוֶרֶךְ דָּעֵר יִדִּישָׁעָר שְׂוֵיכָן
אַיְן מַעֲקָפִיקָע

1 9 5 8

א מותנה פון פרידן

יעקב און אסתר שאפירא

לכבוד זיינער איזוניקלעך

זיהלע, צמוה און יצחק

שאפירא

און

לאהלו, חנולע און מרימ

לאנדאן

דען זיינער דופט...

זום ערשותן מאל האט עם פאסירט, וואס מען האט נישט געענט די טיר פאר מארים גאטמאן דיבוכא, ווען ער האט זיך צורקגעקרט פון שוֹל.
יעדן טאג, ווען מארים גאטמאן פלענט אהיימקומווען פון „לייזי“, פלענט ווין מוטער אליאן עפנען פאר אים די טיר פון זיין הוּוּן.

יעדעם מאל ווען ער פלענט דערזען איר פינגר דורך דעם געשלייפענען גלאו פון דער טיר, פלענט זיין הארץ אַ קלאָפְּ טאָן מיט פריד, זוויל ער האט געוזט, אַ זוי נאָר זי וועט עפנען, וועט ער דערהערן איר זוויכע זיסע שטימע, וואס וועט אים באָגרינן זוי מיט אַ געוזנן: „קָאָמָאָן סָאוֹאָ“ — זוי גײַט עם דורך מארים גאטמאן?

נאָך דער זיסער באָגרינונג פלענט זיין מוטער אים קושן מיט אַזָּאָט לִבְשָׁאָפְּט, גְּלִיךְ זוי זי וואָלט אים שווין ניט געוען אַ לאָגָנָגָע צוּיָּת. דערנאָך ערשת פלענט זי אים אוַיסְפְּרָעָנָן, זוי אַזָּוִי עם אַז אים געאנָגָנָען אַין שְׂוֹל אַין משְׂךָ פון דעם גאנָצָן לְעָרָן טאג.

און מארים גאטמאן פלענט איר דערציילן ווען אלֶץ וואס האט פאסירט מיט אים, זינט ער האט פָּאָרְלָאָזָט דָּס הוּוּן, דָּס הייסט פון אַינְדָּעָרְפְּרִי בֵּין נַאֲכְמִינָּטָג.

די מוטער פלענט זיך צוּהערן צוּ זיינע ווערטער מיט גראָס אַינְטָעָרָעָם, אָפְּלוּ ווען זי פלענט זיך איילָן צוּ אַ פרוֹיזָעָן-פָּאָרִי זָאָמְלָוָנָג, צוּ אַ טִּי, אַדְעָר צוּ אַ קָּאָרְטָן-שְׁפִּיל. אָפְּלוּ ווען זי פלענט זיך שטָאָרָק איילָן אַוּעָקְצָנוּן, פְּלָעָנָט זיך ווֹאָרָטָן אַוִּיט אַז אַנְגָּעָטָאָן אַין אַיר מאָנְטָל, מיט אַיר הוּט אוּפְּן קָאָפּ, די

זִינָא רַאֲבִינָא וּזְוִיתָשׁ

הענטש��ען איז די הענט, כד אים א קוש צו טאנ און אים צו באגראין, ווען ער פלענט זיך צורייקערן פון „לייצי“. און וואס האט פאסירט היינט, וואס זי האט נישט געפנט דיבער פאר אים?

מארים גאטטאן האט נאכאמאל א דרייך גאטטאן דאס מען שענע גלעקל פון דער רייכער טיר. ואטרטנדיק איזו האט ער זיך דערמאנט, איז צומאל, ווען די מוטער געפינט זיך אויפן צוויותן שטאק, אדער איז גארטן, לאזט זי נישט די דינסטן עפער גען פאר אים די טיר, וויל זי אליאין וויל אים באגראין די ערשותע. דערפאר פלענט אים אויסקוקומען צו ווארטן לענגער איזיף די אויבערשטער טרעד.

בי דעם דאויין געדאנק האט זיך מארים גאטטאן צעשמייכֶלט. „נישטא איז מאמע ווי מיינע איז גאנץ ברימעל. נישט נאר איז זי שענער פון אלע מוטערס פון מיינע לייצי-חברם. זי איז אויך אנדערש אין אדר ליבע צו מיר, איר זון. קיין מוטער באגראיסט נישט איר זון בייס צורייקוקומען פון לייצי, ווי פון איז“. אפטטמל באחאלט זיך איז קארידאָר חינטער דער טיר, און ווען ער קומט אריין איז קאָרידאָר, שפרינט זי אָרוּס פון איז באחעלטעניש, יאנט אים איז, נעטט אים אָרוּס, קושט אים איז ביעיד לאָכוּן דאָן, ווי עס לאָכוּן צוּווּיָּהָרִים, ווען זיך שפילן זיך.

אבער פאָרוּאָס עפנטן מען נישט פאר אים היינט די טיר? אפשר האט ער בעפום פאסירט מיט דער מוטער? מארים גאטטאן האט נאכאמאל געווואָלט א דרייך טאנ דאס גלעקל, אבער ווען ער האט אויגעההיין זיין האנט, האט זיך זיך פאָרטשעפעט איז דעם גאלדענעס קייטל, וואס האט אָרוּן טערגעהָאנְגָּעָן פון גארטן פון זיין הווין. דאָן ערשות האט ער פאָרטשאנְגָּעָן, איז זיין מוטער וויל, איז ער זאל אליאין עפערען די טיר מיטן שליסל, וואס זי האט אים נעצטן אליאין אָנְגָּעָהָאנְגָּעָן אויך דעם גאלדענעס קייטל, וואס זי האט אים געקוייפט אלס מתנה.

„אויך דאס איז אוינער פון דער מוטערם שפֿוּלְ-קֹונְצָן“ — האט דאס יונגל אָ קלער געטאן מיט ליבע און אָרִינְגָּעָטָן דעם שליסל, עפערענְדִּיק די טיר. ער איז אָרִינְגָּעָטָן איז

דער זיין גער רופט . . .

חויז. צו זיין באזוננדערונג האט ער זיין מוטער נישט געפונען פון יענער זיינט טיר.

מיינענדיך, איז זי באחאלט זיך אין און אנדער צימער, איז ער געגאנגען פארוים. די מוטער איז נישט ארייסגעשרונגגען פון קיין ווינקעלע. אפלו די דינסטן זייןען אים דאסמאָל נישט אנטקענגעקומען, ווי עם איז געווין זיינער שטיינער.

מארים גאטמאָן האט זיך פלאַלונג צעשמייכלט, ווי איינער וואָס דערמאָנט זיך עפעס: „נישט אנדערש, נאָר די מוטער וויל זען, צי איך קען זיך אליאָן באַדינען ווי אָ דערוּאַקעמעער, וווען איך קומ אָהוּם פון ליזי. דערפֿאָר האט זיך אָנגעזנט דער דינערשאָפט, איז זיך זאָל נישט בלײַבן אין הויז אין דער שעה.“

מארים גאטמאָן האט אַנדיערגעליגט זייןע ביבער, אָבער נאָך אִידער ער האט באַזויין צו אַרנוּעַרְעַמְעַן זיין מאָנטל פון זיך, האט דער גרויסער זיינער פון עס-צימער אָנגעהַיבָּן צו קלינגען.

ווי עם איז געווין דעם יינגלָם שטיינער, האט ער אָנגען הייבָּן צו ציילָן די פָּאָמֶלעָכָּע קלאנגען פון זיינער: אַיִּינָם, צוֹוִי, דריַּי, פֵּיר, פִּינְפִּ. דערביי האט ער אָ קלער געטָּן: „וואּוּוּזְטִי אָוִים, איז די מוטער מײַנע איז אַזעְקָעָנְגָעָן צו אָ טִי אָן ווועט באָלְד זיך צוּרִיקָעָרְן פון דָּאָרטָן.

אָבער דער זיינער האט שפֿעטער געלְוָנְגָעָן זעַקְמָן, זיבָּן, אָכְטָן, נײַן אָן צעַן...

— וואָס איז דער מעָר מִיטָּן זיינער — האט זיך צעלְאָכְטָן דָּאָם ייְנָגָל — איז ער משׂוֹעָג גַּעֲוָאָרָן? וואָס האָלְט ער עפָּעָט אָין קלינגען אָן אוּפְּהָעָר?

מארים גאטמאָן איז אַרויינגעָלָאָפָּן אַיִּעְצְּמָעָר צו זעַן, וואָס האָט פָּאָסִירָט מִיטָּן גַּרְוִוִּין זיינער. ער האָט גַּעַנְוָמָעָן אָ שְׁטוּלָן זיך אַרויְפָּגָעָשְׁטָעָלָט אוֹף אַיִּם אָון גַּעַוְאָלָט עֲפָעָנָעָן דָּאָם קְלִיִּי נָע גַּלְעָזְעָרָנָע טִירָל, כְּדִי צו זעַן, וואָס עָס טוֹט זיך אין דער „געַסְטָן“, פָּוּנוֹאָנָעָן עַס שְׁטָעָקָן אַרוֹוִים די קִיטָּן מִיטָּן דִּי שְׁוּוּרָעָע מעַשְׁעָנָע גַּרְזָן. וווען ער האָט גַּעַוְאָלָט אָ צִי טָאָן דָּאָם גַּלְעָזְעָרָנָע טִירָל, האָט ער דָּעָרָזָן אָ שְׁאָטָן פון אָ פְּנִים. ער האָט זיך אוֹף

זִינָא רַא בֵּין אֹו וּוּיטַשׁ

אֵ מִינּוֹת צְוֹרִיקְגַּעֲצִיּוֹן, אֶבְעָר בַּאֲלֹד הַאֲט עַר זַיְק אַלְיַיְן אַוִּים-

גַּעַלְאַכְט, זַגְנְדִּיךְ צַו זַיְק:

— דַּאס אַיז דַּאַךְ מִיַּן אַיְגַּעַנְעַר שַׁאַטְן.

עַר הַאֲט זַיְק אַנְגַּהְיַיבָּן צַו פַּאֲרָקָעָן אַיַּן דַּעַר נַעֲמַט, וּוּוּ עַם גַּעַפְּינְט זַיְק דַּעַר מַעֲכָנְיוֹם. אֶבְעָר דַּאס קַלְנְגַּעַן הַאֲט מַאֲרִים גַּאַסְטָאן נִישְׁתַּגְעַנְתַּט אַפְּשַׁטְּעַלְן. דַּאס קַלְנְגַּעַן פָּונְ דַּעַם זַיְיַי גַּעַר הַאֲט אַנְגַּעַפְּילַט דַּאס גַּאנְצָע הַוּוּ אַוּן גַּעַרְאַבְּן אַיַּן זַיְנְעַז אַוְיעָרַן אַרְיַין.

מַאֲרִים גַּאַסְטָאן הַאֲט גַּעַוְאַלְט אֵ קַלְיַוְגָּטָן דַּעַם גַּלְאַק פָּונְ עַסְצִימָעָר, כְּדַי צַו רַוְפָּן עַמְעַצְּן פָּונְ דַּעַר דִּינְגַּרְשָׂאָפְט. אֶבְעָר אַוְיפְּ דַּעַר מִינּוֹת הַאֲט עַר אֵ קַלְעָר גַּעַטְאָן: „וּוְאָס וּוְיַיְסָן דַי-דִּינְסְטָן? אֵ זַיְגַּעַר אַיז אֵ מַעֲכָנְיוֹם, וּוּאָס פַּאֲדָעָרְטָד דַי קַעַנְטָעָן-נִישְׁפָּן אֵ סְפַּעְצִיאַלְסָט. אַיךְ וּוּלְ בעַסְטָר גַּיְיַן רַוְפָּן אֵ זַיְגַּעַר-מַאֲכָרָה. נַאֲר אָזָא בַּעַל מְלָאָכָה וּוּעַט קַעַנְעַן מַאֲכָן אֵ סֻופְּ צַוְּסָה קַלְיַנְגַּעַן.“

נַאֲלַאַמְּאָלָל זַיְט זַיְק צְעַשְׁמִיכְלָט דַּאס יַיְנְגָל וּוּעַן עַר הַאֲט דַעְרוֹעָן דַי גַּאַלְדָּעָנָע קִיְּמַיְּטָן הַוִּיזְ-שְׁלִימָל אַרְוָנְטָעָרְהַעַנְגָּעָן פָּונְ זַיְיַן גַּאַרְטָל. עַר הַאֲט פַּאֲרָשְׁלָאַסְטָן מִיַּן שְׁלִימָל דַי פַּאֲדָעָרְשָׁעָן שִׁיר אַיזְן הַאֲט זַיְק גַּעַלְאָזָט גַּיְיַן זַוְּכָּן אֵ זַיְגַּעַרְמַאְכָרָה.

מַאֲרִים גַּאַסְטָאן אַיז דַּוְרְכַּגְעַגְגָּנְגָּעָן דַי גַּאנְצָע גַּטְמָ, וּוּוּ עַב הַאֲט זַיְק גַּעַפְּנוֹנָעָן דַּעַר קַלְיַנְגָּר פָּאלַאָזָן פָּונְ זַיְיַנְעָלְטָרָגָן, אַוּן הַאֲט קַיְיַן זַיְגַּעַר-מַאֲכָרָעָר דַּאֲרָט נִשְׁתַּטְמָנָעָן. פָּונְ אַיַּן אַרְיָם-טַאַקְרָאַטְיִשְׁעָר גַּאָס אַיז עַר גַּעַגְגָּנְגָּעָן אַיז אֵ צְוּוּיְמָעָר. נַאֲר קַלְיַנְעָלְאַצְלָעָר הַאֲט עַר גַּעַוּן, קַיְיַנְעָלְגַּעַשְׁפָּטָן, אַפְּיַלוּ וּוּעַן עַר אַיז אַרְיַינְגַּעַקְוּמָעָן אַיז דַּעַר רַיְיכָר גַּטְמָ, וּוּוּ עַם גַּעַפְּנוֹנָעָן זַיְק דַי גַּרְוּסָע גַּעַשְׁעָפָטָן, הַאֲט עַר קַיְיַן זַיְגַּעַרְמַאְכָרָעָר דַּאֲרָט נִשְׁתַּטְמָנָעָן. עַר אַיז אַרְיַינְגַּעַגְגָּנְגָּעָן אַיז אֵ פַּאֲרָגְעָלְגָּעָן, וּוּוּמָעָן פַּאֲרָקוּיפְּט זַיְגַּעַרָם. אֶבְעָר קַיְיַנְעָר פָּונְ דַי פַּאֲרָקוּיפְּטָרָם הַאֲט נִשְׁתַּטְמָנָעָן גַּעַוְאַלְט גַּיְיַן צַו אַיְס אַחְיָים פַּאֲרָרוּבָּטָן זַיְיַן זַיְגַּעַר. „מִיד פַּאֲרָקוּיפְּן זַיְגַּעַרָם“ — הַאֲבָן זַיְיַן גַּעַשְׁמִיכְלָט צַוְּסָה יַיְנְגָל — „גַּיְיַי קַיְיַן אַנְדָּעָרְלָעָכְט, דַּאֲרָט וּוּסְטוּ גַּעַפְּיַנְעָן אַיְינָעָם, וּוּאָס וּוּעַט דַיְרָ פַּאֲרָרִיכְטָן דַיְיַן זַיְגַּעַר“. „

אַיז מַאֲרִים גַּאַסְטָאן אַוּוּסְגַּעַגְגָּנְגָּעָן קַיְיַן אַנְדָּעָרְלָעָכְט. קַוְקָנִי-דִּיק אַרְיוּף צַו דַי רַעַקְלָאַמְּעָם, הַאֲט עַר מַאֲרָשִׁירָת לְעַנְגָּוִים דַעַר

דער זיגער דרופט...

גאנצער יידישער גענט פון שטאַט, ביז זאגען ער האט ענד-
לער דערזען הענגען אין דער הויך א בילד פון א גאלדענען
זיגער.

אונטער דעם זיינער האט ער איז א פענצעטער געזען זיצן
א מאן, וועלכער האט געקומט דורך א קלײַן רערעלע אין מע-
באניזם פון א זיגערל, וואס איז געלעגן פאר אים אויפ זיין
ארבעטס-טיש.

— מאסיע — האט געוזנט מארים גאטטען, ווען ער איז
ארײַינגעקומוּן אין געשעפט — קענט איר קומען צו מיר אהייט
פארדייכטן אונדזער גראַיסן זיגער? ער האט אַנְגָּהָוִין צו
קלינגען און הערט נישט אויפ. נישט אויפהייבנדייק זיינ אונגן צו זיין קוֹנֶה, האט דער
זיגערמאכער אים גענטעפערט:

— עס טומט מיר ליאַד, מאסיע. איר זעם דאָך! איך בין אליאַן
אין מיין קראָם. אין אַוּנט, ווען מיין וויב וועט אַחערקומוּן,
וועל איך זי דאָ אַיבערלָאָזָן און דאָן נײַן צו אַיך. לאָזָט מיר
אַיבער אַיעַר אַדרעם. פארשרייכט אים אויפ אַינְגָּעָם פון די
פאָפּוֹלָעָך אין מיין ביכעלע.

— אַבעָּר מיט וואָס זאל איך פארשרייכן? — האט גע-
פרעט מארים גאטטען — איך האָב געלאָזָט מײַנע ביכער אין
דער הייט.

— מיט דיינע ביכער? — האט זיך צעלאָכט דער זיגער-
מאכער, אויפהייבנדייק זיין קאָפּ פון טיש צום יינְגָּל. און איך
האָב געמיינט, אָז עס רעדט צוּן מיר אַדערזאָקְטָעָנָר מענטש.
אויב דו האט נישט קיין בלײַפֿעַדָּר, יינְגָּל, וועל איך דיר געבן.
מיט די דאָזְיַקָּע ווּרטָעָר האט דער זיגערמאכער אויפ
געהייבן זיין האָט, כדי אַרְגְּנָטָעָר צוּנָעָמָן פון הינְטָעָר זיין אויעַר
זיין בלײַפֿעַדָּר.

ווען ער האט אויפגעהייבן זיין האָט, האט זיך זיין אַרבָּל
אַרְגְּנָטָעָר געקומט, און מארים גאטטען האט דערזען אויפִּין זיך
געַרְמַאָכָּעָרָם האָט אַזָּך, וואָס ער האט ביז אַיצְט נאָך קִינְיָן
מַאְלָן נִישְׁתְּגָּעָן — אַ נּוּמָעָר פָּזָן זַעַם צִיפָּעָרָן.
— וואָס אַזְּ דָמָן? — האט ער אַ פְּרָעָג גַּעֲטָאָן דעם זיך

זִינָא רַא בֵּין אֶזְוֹוִיט ש

גערמאכער אוון פון גרויס ניגיר אוון באוונדערינג האט ער

אנגערירט די אויסגעברענטע צייפערן מיט זיין האנט.

— ווֹאָס ? — האט זיך אַנגעברוגזט דער זיגעראמֿאכער אוון
באטראקט דאס יינגל מיט כעם.

— ווער האט עס אַוְסְגַּעֲרִיכְצַת דעם נומער אויף אייער
האנט ? — האט פֿאַרְגּוּזְעַצְט דאס יינגל, נישט באַטְרָקְנִיך
דעם זיגעראמֿאכערם בוועגן בליך.

— וועָר ? דער נאָצִי, האַסְטּוֹן דען נישט געהערט וועגן דעם,
או מיט אַשְׁטִיקְלַץ צוֹרִיךְ האט געהערשט ביַי אָונְדוֹ אַין
לאָנד אוון אַין אַנדְרָע לְעַנְדָּר פון אַיְרָאַפְּעַץ אַ וּלְדָעַ חִיתָ
וּאָס האט געטאָן מיט לעבעדיקע מענטשן, ווֹאָס זיך האט נאָר
געוּוָאלְט ?

— איך האָב טאָקָע מיט אַשְׁטִיקְלַץ צוֹרִיךְ געהערט
וועגן דעם נאָצִי.

— עַשְׂתָּה מיט אַשְׁטִיקְלַץ צוֹרִיךְ ? — האט אויסגעַעַר
רוֹפָן מיט כעם דער זיגעראמֿאכער — אוון ווּ בִּיסְטוּ גַּעֲוָעַן
די אלָעַ יַאֲרַן ?

— איך בין קויַם אלָט דריַיצַן מיט אַהֲלָבְּ יַאֲרַן, מַסְיַעַן !
פִּינְעַף יַאֲרַן אַיךְ אלָט גַּעֲוָעַן, ווען מען האט באַפְּרִיט בעלגיַע
פון דעם נאָצִי. איך געדענְקַן בְּמַעַט גַּאֲרְנִישַׁט פון יַעֲנְעַם באַיְרָאַפְּעַץ
פרִיאַוְנוּגְסְ-טָאָגָן. מײַן מומעָר האט מיר נישט געלָאַזְט אַרְוֹסִי
יַיְיַי אַין דְּרוֹיַסְן אַין יַעֲנְעַם טָאָג . . .

— אָזְן פֿאַרְוּאָס האט מען דִּיר יַעֲנְעַם טָאָג נישט געלָאַזְט
אַרְוִיסְגִּיּוֹן אַין דְּרוֹיַסְן ? — האט דער זיגעראמֿאכער מיט אַירָאַט
זַיְעַ אַזְגַּג גַּעֲטָאָג, אַרְיוֹפְּשַׁטְּעַלְנִיךְ דאס רְעַדְלַץ אוֹפְּזַיְעַ אַין
אַוְמְקֻעְרְנִיךְ זַיְדַּצְוּ זַיְעַ אַרְכְּבָעַט — מען האט מַוְרָא געהָאַט,
אַזְדִּי גַּרְוִיסְעַ פֿרִיאַיד קָעַן דִּיר נאָךְ פֿאַרְשַׁאַדְטַן צָום גַּעֲוָונְט ?

— נַיְיַי, מַסְיַעַן ! — האט געענְטְּפְּעַרט מַאֲלִים גַּאֲסְטָאָג,
ועענְדִּיךְ, אַזְדִּי דער זיגעראמֿאכער אוֹזְעַפְּעַם נישט צוֹפְּרִידְן —
אַיךְ געדענְקַן, אַזְיַעַנְעַם טָאָג האט מײַן נַיאָנִיעַ מַוְרָא גַּעֲזָאַגְט,
אַזְזַיְעַן וּוּעַט כַּאֲפָן סִינְדָּר אַין דִּי גַּאֲסָגָן. דַּעֲרַפְּאַר האט טַעַל
מַוְרָא געהָאַלְטַן אַיְיַי דַּעַר הַיִּם, אַיְיַי גַּאֲסָגָן. אָזְן נישט נאָר יַעֲנְעַם
טָאָג, נאָר אוֹיךְ אַסְכַּדְעַר טַעַג נאָר דעם באַפְּרִיאַוְנוּ
יַוְסְ-טוּב.

דער זיגער דורך...

— דו רעדסט ווי א קליאן קינד — האט זיך צעשמייכלט דער זיגער מאכבר אוון נאכאמאל ארויפגעקסט צום יינגאל פון דעם צעגלאידערטן זיגער, איבער וועלכון ער האט געארבעט.

— איך זע, או דו געדענסט גארנישט פון יונע טאג. נא דיר דעם בליעפעדער אוון פארצ'יכן מיר דיין אדרעם. ווען איך וועל זיך באפרידיין, וועל איך קומען צו דיר פאריךטן דיין פאטען זיגער.

ווען מארים גאטטען האט אנגעשריבן זיין אדרעם, האט ער זיך נישט געקענט באחערשן אוון נאכאמאל אנגעיררט מיט זיינ פינגער דעם אויסגעברענטן נומער אויפ דעם זיגען מאכערם האנט . . .

— אבער פאַרווֹאָס האט דער נאַצִּי אויסגעקריצט אַ נומער אויפ איער האנט, מאַסְיָה ?

— פאַרווֹאָס ? וויל איך בין אַ ייד ?

— אַ ייד ? אַ ייד ! — האט קוים ארויסגעראעדט מארים גאטטען אוון אויז שנעל אַרויסגעלאָפֿן פון דער קליט.

אבער ווען ער אויז שווין געווען וווײַט, בײַם ענדע גאם, האט זיך מארים גאטטען אַפְּנַשְׁתְּעֵלֶת אוון אַ לאָך געטען צו זיך אליאן: „געראַכט אויז טאָקע דער זיגערמאכבר. איך פאָר-שטי גאנַשְׁטַחַט. פאַרווֹאָס האָכָּב איך אַיְינְגְּטַלְעַד אַזְוִי זיך דער-שראָקָן ? האט ער דען געוואַלְט מיר טאן שלעכטס ? פאַרווֹאָס בײַן איך אַרוַּסְגַּעַלְאָפֿן פון זיין קראָם, ווען ער האט מיר גע-זאנַט, אוֹ ער אויז אַ ייד ? האט ער דען מיר געוואַלְט אַרְיְינְכָּפֿן אוֹן אַ זָּקָּה, ווי עס פְּלַעַגְמַן מיך שְׂדֻעָקָן מײַן נְיאַנְדַּע, ווען איך בײַן געווען אַ קליאָן קינד ? זוייזט אוּם, אוֹ נישט אַלְעַ זִידַן כָּפָן קְנַדְעָר אוֹן נישט אַלְעַ זִידַן טוֹעַן שלעכטס, ווי עס האט מיך געלערנט מײַן נְיאַנְדַּע . . .

מארים גאטטען אויז געלאָפֿן אַהֲיִים. ער האט נישט גע-וואָלְט, אוֹ זײַן מומער זאָל זיך זָרְגַּן צוֹלִיב אַים. ער אויז געווען זיכער, אוֹ זי אויז שווין דאָ צוֹרִיק פון אָור „טֵיַי“ אוֹן אַוִּיב זיך וועט אַים נישט טרעַפְּן אוֹן דער היַם אַיבָּעָר זײַן שׂוֹל-אַרְבָּעַט, ווי עס אויז געווען זײַן שְׂטִיגַעַר אוֹן דִּי שְׁפָעַטְנַן נאָכִי מִיטָּאָג-שְׁעָהָן, וועט זי נישט ווֹיסְן ווֹאָס אַיבָּעָר-צּוֹקְלָעָהָן ווען אַוּם.

זִינָא רַאֲבִינָא וּוֹוִיטָשׁ

ווען ער איז אהיימגעטמען, איז ער געוווען איזו פארטאטפעט פון לוייפן, איז ער האט נישט געקבערן ענטפערן אויף דער מוטערם פראגעם.

איין זיך האט ער בלויו באויזן ארויסצ'ורען אויף דער מינוט:

— און דער זייגער ? קלינגט ער שוין נישט מער ? ווער האט אים פארויכט ?

— קיינער האט אים נישט פארויכט, מיין טיעערער. האט מען דען אים געדאָרטט פארויכטן ?

— ווען איך ביז געקומען פון לייצי, מאמע, האט ער גע האלטן און איין קלינגגען, איזו איז האב גאנדנישט געקבערן טאן. אבער, אפשר האט אים עמייצער פארויכט — האט זיך געווונדערט דאס יינגל — האט אים טאָקע קיינער נישט פארויכט ? ווי קען דאס זיין, איז ער האט אליאין פון זיך אויפגען הערטט צו קלינגגען ?

— זו גלייבסטט מיר נישט, מארים גאטמאן ? — האט גע-פרעגט די מאמע און א קלונג געטאן דעם גלאָק פון עט-צימעה.

ווען די דינסטט איז אריינגעטמען, האט זיך זיך געטאן: — אונדזער מארים גאטמאן מיינט, איז דער זייגער איז געוווען קאָלע און האט געלונגגען און א סוף, ווען ער איז געקומען פון שול און אידיידער איך ביז אהיימגעטמען. האט עמעצער פון איך פארויכט דעם זייגער היינט ?

— ניין, מאדים, קיינער פון דער דינער שאָפט האט נישט אַנגערירט דעם זייגער היינט. ער האט געלונגגען היינט ווי יעֶן טאג און ווי עם איז זיין שטייגער, אין צויט, ידע פערטל שעה.

— קאן זיין, איז דיר האט זיך עם אויסגעוויזן — האט גע-זאגט די מאמע און אַנגעטאטפעט דעם יינגלס שטערן, ווי מען טאָפֿט דעם שטערן פון אַחולת.

— און איך האב שווין באַשטעלט אַ זייגער מאכער, איז ער זאל קומען פארויכטן דעם זייגער — האט מארים גאטמאן אַ צעטומלטער און פֿאַרטראָכטער אַ זאג געטאן.

— און ווּ האַסְטּוּ געפֿונְעַן אַ זייגער מאכער ? איז דען פֿאַרְצּן אַ זייגער מאכער און אַונְדוּר געגַט ?

דָּעַר זִיְּגָעָר דָּוֶפֶט . . .

— דערפֿאָר טאָקע האָכ אַיך געמוֹת נֵוֵן אָזֶש קִין אַנְּ דערלעכְט, מאָמָע.

— קִין אַנדְרָלְעַכְט? — האָט אוֹסְגַּעֲרוֹפָן מַאֲרִים גַּסְמָן מַוְטָּעָר מִיט אַשְׁטִים, אַין וּוּלְכָעָר עַמ אַיז גַּעֲוָעָן שְׁרָעָק אָוֹן זָאָרג.

— שְׁרָעָק זִיך נִישְׁטָם, מאָמָע — האָט דַּאַס יִנְגָּל זַי גַּעֲוָאַלְט בָּאוּרָאַיְקָן — אַנדְרָלְעַכְט אַיז גַּאֲרָנוּשָׂט אַזְּאַט שְׁלַעַכְטָע גַּעֲגַנְט, וּוּי מִיר זַיְנָעָן גַּעֲוָוִינְט צַו דַּעֲנָקָעָן! עַמ אַיז נִשְׁטָם אָזֶוּ זַוְּ דַּי נִיאָנָע פְּלָעַגְט מִיר אַיְגָרְדָּן, וּוּעַן אַיך בֵּין גַּעֲוָעָן אַ קלְיָין קִינְדָּה. עַמ זַיְנָעָן דָּאָרָט נִשְׁטָם פָּאָרָצָן קִין קִינְדָּעָר-כַּאֲפָעָרָם אַין דַּי גָּאָסָן, אָוֹן דָּעָר זַיְגַּרְמָאָכָעָר, וּוּעַמָּעָן אַיך האָכ בָּאַשְׁטָעַלְט צַו קְוָמָעָן פָּאָרְדִּיכָּטָן דַּעַם זַיְגָעָר, אַיז אַ גַּאנְצָן סִימְפָּאַטְיָישָׁעָר מַעֲנְטָש, כָּאַטְשָׁע עַר אַיז אַ יַּיד . . .

— אַ יַּיד?! — האָט מאָדָּאָט דַּיוּבָּוָא אוֹסְגַּעֲשָׂרָיָעָן מִיט שְׁרָעָק צָוּן יִנְגָּל.

— יַּא, אַ יַּא, מאָמָע! אַבָּעָר עַר מַאֲכָט זַיְעָר אַ גַּוְתָּן אַיְנָה-דָּרוֹק. אַיך בֵּין זַיְכָּעָר, אַיז עַר וּוּעַט דַּיְר אָזֶיך גַּעַפְעָלָן וּוּרָן. עַר האָט אַזְּאַט מַאֲדָנָעָם בָּלִיק. אַבְּוּסָל שְׁנִיְדָר דָּעָר בָּלִיק זַיְגָעָר, אַבָּעָר זַיְנָעָן בָּלוּעָ אַוְיָן זַיְנָעָן אַזְּעַלְכָּעָ אַזְּמָעַטְיָקָע, גַּלְיָיך זַוְּ עַר וּוּאַלְט גַּעַהְתָּלָטָן אַיז זַיְנָעָן, אָוֹן וּוּעַן עַר האָט מִיר אַ גַּלְעָט גַּעַטְאָן מִיט זַיְנָעָן . . .

— וּוּאָס?! אָוֹן דַּו האָסָט זַיְך גַּעַלְאָוָט, אַיז עַר זַאְל דַּיְר גַּלְעָטָן מִיט זַיְנָעָן — האָט אַרְוִיסְגַּעַשְׁוִיפָּעָט מאָדָּאָט דַּיוּבָּוָא שְׁרָעָקְנִידָּיק אַיר זַוְּן מִיט אַירָעָ אַוְיָסְגַּעַשְׁטָאַרְטְּשָׁעָטָע אַוְיָגָן.

— אַיז זַאְג דַּיְר, מאָמָע, אַיז עַר אַיז גַּאֲרָנוּשָׂט עַנְלָעָץ צַו זַיְדָן, וּוּגָן וּוּלְכָעָ עם פְּלָעַגְט מִיר דַּעֲרַצְיָילָן מִין נִיאָנָע. אַזְּאַט אַיְגָעָר אַיז נִשְׁטָם פָּוֹן דַּיְרָאַנְדָּעָר-כַּאֲפָעָרָם.

— אָוֹן דַּאַט האָסָטו גַּאֲרָנוּשָׂט מַוְרָא גַּעַהְתָּאָט זַיְך צַו לְאָזָן? — אַיז האָכ גַּאֲרָזִישָׂט מַוְרָא גַּעַהְתָּאָט, מאָמָע. פָּאַרְקָעָרט, וּוּעַן עַר האָט גַּעַקְוָט אַוְיָפָ מִיר, האָט זַיְך מִיר אוֹסְגַּעֲדוֹבָט, אַיז עַר וּט אַיז מִיר אַ באַקָּאנָט יִנְגָּל. עַמ קָעָן זַיְנָעָן, אַיז עַר האָט אַזְּאַט זַוְּן אַיז מִין עַלְטָעָר. דערפֿאָר האָט עַר אָזֶוּ גַּעַקְוָט אַוְיָפָ מִיר אָזֶוּ, מאָמָע.

— אַלְנְפָּאָלָם, זַוְּנָעָלָע — האָט אַים מאָדָּאָט דַּיוּבָּוָא אַיבָּעָד.

זִינָא רַא בֵּין אֲוֹוִיט ש

געשלאָגן אַין די רַיְיד — וועסטו מער נישט גַּיְינַן דער געננט,
וואָס ווינגען די יַיְדַן פֿוֹן בריסעל, קַיְינַן אַנדערלעכט. דו וועסטע
זַיְיךְ צַוְהָעָרָן צַוְמַיְינַן עַצְהָה, מַיְינַן קִינְד.

— אַבְּכָר דער זַיְגֶּעֶר מַאֲכָבָר פֿוֹן אַנדערלעכט וּזְעַט קַומְעַן
צַו אַונְדוֹן חַיְינַט אַין אַוְונְט.

— גַּעֲפִין שְׁנָעַל אַוִּים זַיְינַן טַעַלְעַפְּאַן-נוּמַעַר אַוְן קְלִינְגַּן אַז
צַו אַיְם, אַז מִיר דַּאֲרָפָן אַיְם נִישְׁטָן, וּוְיַיְלַן אַונְדוּעָר זַיְגֶּעֶר אַיז
אַין אַרְדְּעַנְטוֹבַן.

— בִּיסְטוֹן זַיְכָּעָר, מַאֲמָמָ, אַז קִיְּגָעָר הַאֲט אַיְם נִישְׁטָן
פַּאֲרְדִּיבִּיכְטַן?

— דו גַּלְיוּכְסַט מִיר נִישְׁטָן, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן? — הַאֲט גַּעַז
שְׁמַיְיכְלַט מַאֲדָם דַּיְוכְּוָא אַוְן הַאֲט וִיךְ אַיבְּעַרְגְּעַצְלָמַטַּת.

צַוְמַע עַרְשְׁתָּוֹן מַאֲלַה הַאֲט מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן גַּעַזְעַן זַיְינַר זַיְיךְ
אַיבְּעַרְגְּצָלְמַעַן נִישְׁטָן אַין דער צִוְּיָה פֿוֹן גַּאֲטְעַסְדִּינְסַט אַוְן עַד
הַאֲט וִיךְ דַּעְרְפִּילְט וּוְיַעַר שְׁוֹלְדִּיק.

„צַוְוִילְבַּ מִיר הַאֲט עַס דַּי מַוְטָּעָר גַּעַטָּאַן“, הַאֲט דַּאֲסַיְּנְגָּל
אַט טַרְאָכְט גַּעַטָּאַן, „אַבְּכָר פַּאֲרוֹוָאָס הַאֲט זַיְיךְ פַּלְזְצְלוֹנָג אַיְיָ
בְּעַרְגְּעַצְלָמַטַּת? פַּאֲרוֹוָאָס? וּוְאַלְטַ אַיךְ אַיר דַּעַן נִישְׁטָן גַּעְגְּלִיבְּט
אַן דֻּעַם?“

אַ צַוְוִיְּפַל הַאֲט פַּלְזְצְלוֹנָג אַגְּגַעְפִּילְט מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַנס
הַאֲרָצַה. דַּעַר צַוְוִיְּפַל הַאֲט זַיְיךְ צַוְוּאָקְסַן אַין אַוְונְט, וּוּן זַיְינַן
פַּאֲטָעָר, מַאֲרָקְיַן גַּאֲסְטָאַן דַּיְוכְּוָא, הַאֲט זַיְיךְ אַומְגַעְקָרָט אַהֲיָם.
יעַדְן טַאֲגַן אַין דער צִוְּיָה, וּוּן עַס פַּלְעַגְט זַיְיךְ דַּעְרָהָעָרָן
דַּעַם פַּאֲטָעָרָם קְלוֹנָג אַין מִיר, פַּלְעַגְט מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן לְוִיפָּן אַיְם
עַפְעַנְעַן, כְּדַי צַוְיַן דַּעַר עַרְשְׁתָּוֹן צַוְאַנְגְּרִין דַּעַם פַּאֲטָעָר
אַוְן אַיְם אַ קְוַש צַוְטָאָן. דַּאֲסַיְּנְגָּל הַאֲט מַאֲדָם דַּיְוכְּוָא אַיְם
גַּעְשְׁרִיּוֹן פֿוֹן אַיר צִימָעָר:

— רַיְוִים נִישְׁטָן אַיבְּעָר דִּיְן אַרְכְּבָעָט, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן, אַיךְ
וּוְלַאֲלִיְין בָּאָגְרִיטָן דַּעַם פַּאֲפָא. וּוְעַר פַּאֲרְטִיק מִיטַּדִּיְן שְׁוֹלְדִּיק
אַרְכְּבָעָט, אַיְדָעָר מִיר גַּיְעַן עַפְנָן אַוְונְט-בְּרוּוּט.

צַוְעַרְשְׁתָּוֹן הַאֲט מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן נִישְׁטָן גַּעַזְעַן אַין דַּעַם קַיְיָ
אוּיְסְטְּרָגְעָוּוּיְנְלְעָכָבָעָם פֿוֹן זַיְינַן מַוְטָּעָרָם זַיְית. עַר הַאֲט זַיְיךְ טַאֲקָעַ
הַיְיָנָט פַּאֲרְשְׁפַּעְטִיקָט צַוְוִילְבַּ זַיְינַן קַיְיָן אַנדְעַרְלָעָכָט אַוְן עַד

דָּעַר זִיִּיגָּעָר רֹופָט . . .

וועט נישט פארטיך ווערטן מיט זייןע לציי-אויפונגאבעט בעזען עסן.

אכבר פלוצ'לונג, טונדייק זיין ארכבעט, האט ער דערהערט, או זיין מוטער האט אין איין רעדן מיטן פאטער אין איינעם פון די צימערן . . . דער לאנגער שטילער פלייטער האט אין יינגל ארויסגעראופן א מאדענעט פארדאקט.

„זועגן וואטס רידן זוי דאס אוזו פיל אין דער שטיל?“ — האט ער געטראקט — „וואל דאס זיין וועגן מיין קיין אַנְךָ דערלעכט? איזו עט טאָקע אַז גרויס פאָברערען צו גיין זוכן אַזיגערמאָכער אין דער געגנט, ווּ עט ווועגען ייד?“ אין דער צייט פון דער וועטשער האבן זייןע עלטערן זיך נישט געסודעט, אכבר מאָרים גאטמאָן האט געפֿילט, אַז זיך זוקן זיך איבער מיט מאָדענע בליכן . . .

פלולונג האט זיין פאטער, נאָך אַ לאָנגן שטילשוויגן, אַ זאג געטאן צו אַים:

— אנדערלעכט, זון מיינער, איזו נישט קיין געגנט, וואט פאָסט זיך פֿאָר דיר. די איינונוינער פון יונער געגנט זייןען גאָר פון אַן אנדער סָאָרט . . .

— איך חאָכֶב דאָרטן נישט באָגעגנט קיון קינדר-כָּאָפּערם, פאָפאָ! און איך פֿאָרשיַׁי נישט, פֿאָרוּאָס אַיר זאָרגט זיך אַזוי וועגן דעם.

— איך זאָרגן זיך נישט, זון, איך זויים, או דו בייזט קלונג גענוג און דערוּאָקְסָן גענוג און אוֹזֶה קיינער קען דיר נישט אוֹסֶ-כָּאָפּוֹן, אכבר איך וואָלט נישט וועלן, אוֹ מען זאל רידן אין בריסעל, אוֹ דער זון פון מאָרקיין גאטמאָן דיבואָ באָזוכט אַנדערליעכט . . .

— איך זאג נישט, פֿאָפָּאָ, אוֹ אַנדערלעכט אוֹ אַ שיינע געגנט. די הייזער זייןען דאָרט גאנֵץ אַלטער, טיל זייןען אַכְּסָל אוֹסֶגֶעֲקָרִיםַן, גִּלְיַׁיך זוי זייןען גִּאָרְנוּשָׂט אַעֲלָבָעָן בְּיִם אַיְנְפָאָלָן. אכבר די איינונוינער זייןען גִּאָרְנוּשָׂט אַעֲלָבָעָן שלעכטער, זוי איך פֿלְעָג דענְקָעָן. דעם אַמְתָּה זאג איך דיר, אוֹ דער זייגער-מאָכָּר, כָּאָטָש עַר אַז אַז, האט גַּעֲמָאָכָּט אַוְיף מִיר אַ מאָדענע גוֹטָן אַיְנְדָרָוק. אַיבָּעָרְהַיְּפָט האט גַּעֲמָאָכָּט אַוְיף מִיר

זִין אַ רְאָבָרְגָּאַ וּוֹיְתָש

אן. איינדרוק דער נומער וואס איז אוייסגעקריצט אויף זיין האנט . . . זעקס ציפורן האט דער נומער, פאפא ! — זעקס ציפורן ?! — האט אויסגעשריען מאידעם דיבובוא מיט אַ מאדנען און דערשראָקענער שטימע — זו האט מיר נישט דערצ'ילט פרווער, אַ ער האט אַ נומער אויף זיין האנט, מארים גאטטען ! — אַ נומער האט דער זיגערמאכער אויף זיין האנט —

האט אָרוּסְגָּעֵשְׁפָּעַט דער מאָרְקִין, צי דער נומער איז אַ שלעכטער צי אַ נישט ווּסְנִידִיק, צי דער נומער איז אַ שלעכטער צי אַ גוטער סִימָן פָּאָרְן זִיגָעֶרְמָאָכָּעָר, האט מארים גאטטען גָּאָרִי נישט געענטפֿערט זוינע עַלְטָעָרָן אויף זַיְעָר אָוִיסְרוֹפּ. אַין דער שטיל האבן פֿאָטָעָר, מוטער אָוּן זוּן געענדיקט עַסְן דִּי וּוּטָעָר, אַין דער שטיל זוינען אַלְעָ אָרוּסְפָּן פָּוּן עַסְ-צִימָעָר. דער שער, אַין זוּן זַיְעָר אָוּבָא אָוּן זַיְעָר זַיְעָר אָרוּסְגָּעָגָנָגָנָעָן אַין סָאָלָאָן, אָוּן מארים גאטטען איז אָרוּסְגָּעָגָנָעָן צוּ זַיְעָר אַין צִימָעָר צוּ עַנְדִּיקָן דִּי לִיצְיָ-אוּפְּגָּאָכָּעָם אויף מאָרְגָּן. אָכָּעָר עַמְּ האט זַיְעָר אִים נישט געאָרְבָּעָט גָּוֹט יְעַנְעָם אָוּנוּט. הָגָם ער האט נישט געהערט מיט זוינע אויעָרָן, האט ער גָּעָן בְּלִיטָט מיט זַיְעָר הָאָרָצָן, אַז זוינע עַלְטָעָרָן הָאָלָטָן זַיְעָר אַין אַיִן סָוּדָעָן וּוּגָן אִים.

„הָאָב אַיךְ טָאָקָע אָזוּן גַּעֲזִינְדִּיקָט מיט דָעַם, וְאָס אַיךְ בֵּין גַּעֲגָנָעָן קַיְיָן אַנְדָעָלְעָכְטָן ?“ — האט מארים גאטטען געווואָלָט זַיְעָן, — „סָוּדָעָן זַיְעָר טָאָקָע מִינְעָן עַלְטָעָרָן וּוּגָן מִין זַיְעָן דָּאָרָט ? פָּאָרוּאָס זַיְעָן זַיְעָר מִיר נִישְׁט ? וְאָס בְּצָאָמְרוֹאָקְטָט זַיְעָן ? בֵּין אַיךְ דָעַן נִישְׁט זַיְעָר זַיְעָר אִינְצִיקָּעָר זַיְעָן ?“

* * *

אין יענער נאכט האט מארים גאטטען. נישט געקבנט שלאָפּן, ער האט טָאָקָע באָלְד אַיְנְגָּדְרִימְלָט, זַיְעָר ער האט זַיְעָר אָרוּסְגָּעָלִיגָּט אַין בעַט, אָכָּעָר זַיְעָר זַיְעָר לאָגָן נִישְׁט געדויערט. ער האט זַיְעָר אָוּפְּגָּעָכָּפָט פְּלִצְלָוָגָן מיט אַ שְׂרָעָק אַין הָאָרָצָן אָוּן מיט אַ פְּרָאָגָן: „סָוּדָעָן זַיְעָר נַאֲךְ מִינְעָן עַל-טָעָר ? וּוּגָן וְאָס סָוּדָעָן זַיְעָר זַיְעָר ?“ מארים גאטטען האט געקוּקָט אַ שְׁטִיקָל צִוְּתָאָס אויף ער סְטוּלְיָעָפָן זַיְעָר צִימָעָר אָוּן גַּעֲלָעָרט:

דער זיגען דורך ...

„בָּיו אִצְטַּפֵּל עַזְּגַע אַיךְ קִינְמָאָל גַּאֲרְנִישֶׁת בָּאַהֲלָלָן פָּנוֹ מִיְּנָעַ עַלְתָּעָרָן. אַוְיכְּ זַיְּ פַּלְעָגָן קִינְמָאָל נִישְׁתַּחַת הַאֲבוֹן פָּאָר מִירָן סְדוּדָהָן. אָוֹן פָּלוֹצְלָהָג סְדוּדָן זַיְּ זַיְּ אָוֹן הַיְּתָן זַיְּ פָּאָר מִירָן הַאֲטַּמַּת מִיְּן גַּיְּנָן קִיְּן אַנְדָּרְלָעָכֶט גַּעַשְׁפָּעָן אַזְּזַעַט טִיפָּן רַסְּ צְוּוֹשָׁן אָוְנְדוֹז ? אַוְיכְּ אַיךְ הַאֲבָג גַּעַזְוִינְדִּיקָט קַעַגְגָּן זַיְּ, וּוּלְאַיךְ גַּיְּנָן צַוְּזַיְּ אַין צִימָעָר אַרְיָין, קַנְיָעָן פָּאָר זַיְּ, וּוּ אַיךְ טַו עַם פָּאָרָן גַּלְחָא אַין קַלוֹסְטָעָר אָוֹן בַּעַטְנָן בַּיְּ זַיְּ, אַזְּ זַיְּ זַאְלָן מִירָן מַוחָל זַיְּן מִיְּן זַיְּנָה, וּוּאַם אַיךְ הַאֲבָג גַּעַזְוִינְדִּיקָט צְוּפָּעָלִיק, אָן שָׁוָם בַּיְּזָעָן כּוֹנוֹת.”

אין דער מינוט האט מארים גאטמאן געלאָזָט זַיְּן גַּיְּן. פָּנוֹ זַיְּן צִימָעָר, אַכְּבָעָר מִיטָּמָאָל הַאֲט אַנְגָּעָהִיבָּן קַלְגָּגָעָן דָּעָר גַּרְוִיסְמָעָר זַיְּגָעָר פָּנוֹ עַס-צִימָעָר. עַר הַאֲט גַּעַקְלָוְנָגָעָן צַוְּיָיָן מָאָלָן מִארִים גאטמאן הַאֲט נִישְׁתַּחַת גַּעַוּסָט, צַיְּ דָּעָר זַיְּגָעָר הַאֲט גַּעַקְלָוְנָגָעָן אַוְיכְּ דָּעָר הַאֲלָבָעָר שָׁעה, צַיְּ וּוּילָעָס אַיזְּ שָׁוָיָן צַוְּיָיָן אַזְּיָעָר נַאֲרָה הַאֲלָבָעָר נַאֲכָטָם.

איַזְּ עַר שְׁטִילָעָרְהִיט, נִישְׁתַּחַת אַנְצִינְדִּיקָט קִיְּן לִיכְטָן, גַּעַן גַּנְגָּעָן אַין עַס-צִימָעָר, כְּדֵי דָּאָרָט צַוְּ זַיְּן, זַיְּ שְׁפָעָט עַס אַיזְּ אַוְיכְּ עַס צַוְּיָיָן אַזְּיָעָר פָּאָרְטָאָג, וּוּעַט עַר אַיְבָּרְלָאָזָן דָּאָס רַעֲדָן מִיטַּדַּיְּ עַלְתָּעָרָן אַוְיכְּ מַאֲרָגָן פְּרִישְׁטִיקְ-צִימָעָט.

וּוּעַן מִארִים גאטמאן הַאֲט זַיְּ אַרְיוֹפְגָעָשְׁטָעָלָט אַוְיכְּ אַ שְׁטוּלָה, כְּדֵי צַוְּן זַיְּן דָּעָר נַאֲנָטָן, וּוּעַם שְׁטִיעָן דִּי וּוּיְוָעָרָם פָּנוֹ דָעַם גַּרְוִיסְן זַיְּגָעָר, הַאֲט עַר נַאֲכָטָמָאָל דָעַרְעָן אַין גַּלְעָן וּוּרְנָעָם פְּעַנְצָטָעָרָל אַשְׁאָטָן פָּנוֹ אַ פְּנִים.

„דָּאָס אַיזְּ דָּאָר דָּעָר שְׁאָטָן פָּנוֹ דָעַם זַיְּגָעָרְמָאָכְבָּרָם פְּנִים“ — הַאֲט עַר אַ קלָּעָר גַּעַטָּאָן צְוְרִקְצִיעָנְדִּיקָט זַיְּ פָּנוֹ דָעַם זַיְּגָעָר. „אוֹן אָפְשָׁר הַאֲט זַיְּ דָעַם מִירָן נַאֲרָה אַזְּגָעָוְזָן ? אָפְשָׁר בֵּין אַיךְ נַאֲרָה קְרָאנְקָן ? מִיְּן מַוְטָּעָר הַאֲט דָּאָר גַּעַטָּאָפָּט מִיְּן שְׁמָעָרָה, וּוּמַעְן טָאָפָּט דָעַם שְׁטָעָרָן פָּנוֹ אַ קְרָאנְקָן.“

אַ פָּאָרוֹזָאָרְגָּטָעָר הַאֲט מִארִים גאטמאן גַּעַוּאָלָט זַיְּ צְוְרִיקָט קַעַרְעָן אַין זַיְּן צִימָעָר אָוֹן צַוְּן זַיְּן בָּעָטָה. אַכְּבָעָר אַין דָּעָר זַיְּבָּעָר מִינְוֹט הַאֲט עַר דָעַרְעָן אַ פָּאָס לִיכְטָן פָּנוֹ אַונְטָעָר אַיְגָעָר פָּנוֹ דִּי וּוּיְטָעָט טִרְעָן פָּנוֹ דָעַם גַּרְוִיסְן הַוְּיָן.

דָעָר פָּאָס לִיכְטָן הַאֲט אַים גַּעַזְוִינָן צַוְּ זַיְּן, אַזְּ

זִינָא רַא בֵּין אֹו וּוִיטַש

מיינע עלטערן זצן נאך אין דעם וווײיטן סאלאן און סודען זיך
וועגן מיר?"

אויף די שפייך פינגעער איז ער צונגנאנגען צו דער טיר און
איינhalbאלטנדיק דעם אטמעם האט ער זיך צונגעהרטט צו דעם
געשפרען, וואס איז פארגעקומווען אויף יענער זויט טיר.

— מען דארפ זיך דערוווון, ווער איז דער זיגערמאכער
פון אנדערלעכט — האט גערעדט דער מארכיוו דיובוा —
אפשר איז ער גאר געקומען קיין ברישעל פון וווײיט און ער
ווײיסט גארנישט, וואס דא איז בי אונדו פארגעקומווען איז דער
齊יט פון קרייג?

— אבער ווי איזו קען מען דאס אויינגעפינגען? — האט גע
זאגט די מאדים דיובוा — קאנסטען אפשר צופאָן צו איז
און פשוט אָ פרענונג, פון ווּאנגען ער איזו? ווי לאנג ער געפינט
זיך בי אונדו אין ברימעל און צי ער איזו געקומען אָהערצען,
כדי נאכצושפיאנירן וועגן אונדזער זו?

— הערד אויף, מאדים דיובווא! — האט דער מארכיוו גע
זאגט צו זיין וויב — איז דען ער זיגערמאכער נאכגנאנגען
נאך אונדזער יינגלאָן אונדזער יינגלאָן איז דאָך אלײַן גענאנגען
זו אים אים בעטן, איז ער זאל פאָריךטן דעם זיגער. עס קען
זיין, איז ער וווײיסט פון גארנישט, איז ער איז אָ נייגעקומווען
פון נאך דעם קרייג.

— נאך גומ, וואס איך האב באויזן צו קומען פרי פון מאיין
„טיוי“, — האט גענטפערט מאדים דיובווא — און נאך גומ
וואס איך האב געקנט באָציזטן אָפֿשְׁטְּעָלְן דאס קלינגען פון
זיגער, אַיְידְּעָר די דינסטן האבן דעם דערעהרט אין זיעער
צימערן . . .

— מיין מוטער האט מיר געוּזאגט אָ ליגן — האט זיך מארים
גאטטען אָ כאָפּ געטאן ביימ קאָפּ מיט ביידע הענט — איך
האב באָולד דערפֿילט, איז זי נארט מיך אָפּ, ווען זי האט זיך
אַיכְּבָּעֶרֶגֶעֶצְּלָמֶת פָּאָר מִיר . . .

פון גרויס וווײיטאָג האט זיך דאס יינגלאָן געווואָלט צעוווינען,
אָבער ער האט זיך געשטאָרקט, וויל גרויס איז געוווען זיין
נייניגר צו וויסן, איז וואס עס באָשטייט דער סוד פון זיינע
עלטערן.

דָּעַר זִיִּגְעָר דָּרֶופֿט . . .

— און גאסטטען האט דיר געגלויבט, ווען דו האסט איז פארזיכערט, איז קיינער האט נישט פאראיכט דעם זיגער? — האט דער מארקיז ווילער געפרענט זיין פרוי.

— איך בין זוכער אין דעם! — האט געגעטפערט די מאַז דאס דיבוא — איך האב געלערנט אונדווער זון צו זאנן דעם אמת און צו גלייבן, איז אלץ, וואָס איך זאג, אויז דער רײַנער אמת. דאָך וואלט איך געוזנט, מארקיז דיבוא, איז עס וואלט נישט געשאַדט מיר זאלַן פאַרקייפֿן דעם זיגער. איך האב זיער מורה, איז צויליך דעם זיגער זאל זיך נישט אַנטפלעַק אונדווער סוד, פֿאָפֿא.

— נאָרִישְׁקִיטְּן, מאמַּאַז — האט דער מארקיז געלאָכְּט — מיר האבן דאָך דעם זיגער געקייפֿט איזן לאַמְּבָּאָרְד. — אמת, אין לאַמְּבָּאָרְד, אַבעָּר אין דער זעלבעָּר שטָּאָט, אין אַנטְּטוּרְפּֿן, פֿאָפֿא.

— אַבעָּר מאמַּאַז, עס איז פֿאָרָאָן מער רֵיזְׁקָע, אויב מיר וועלָן פֿאָרְקִיְּפּֿן דעם זיגער, אַיזְׁדָּעָר מִיטְּן זיגער דאָז אַז שטָּוּב. אונדווער זון איז זיער קלֹג. ער איז טאָקָע יונְג, אַבעָּר ער האט אַיְּפָּה זיַּנְעָּר פְּלִיאַצְּעָם אַ קָּאָפְּ פָּוּן אַ דָּרוֹזָאַקְּסָעָנָעָט מענטשָׂן. מען דאָרָפְּ זיך היַטְּן פֿאָר אַים . . .

די לעצמְּעָ ווערטער האבן אָזְוִי גַּעֲווֹרְקָט אָוָפְּן יְנָגָל, אָז ער האט מעָר שוֹין נִיט גַּעֲקָעָנָט אָוִיסְּחָאַלְטָן. ער איז אַרְיִינְ גַּעֲלָאָפְּן צו זיך אַין צִימָעָר אָרְיִין, אַנְידָעַרְגָּעָפְּאָלְן אַיְּפָּה דֵּי קְנִיְּפָּאָר דָּעָר אַיקָּאָנָע אָזְוִי אַיבְּרָעָנָצְּלָמָט, אַנְפָּאָגָעָנָדִיק צו פֿילִיסְּטִיעָן:

„פֿאָטָעָר אין הִימְלָ! אָפָּשָׂר ווּעַסְטָו מִיר ווּיוֹזָן די לִיכְטָן, כְּדֵי איך זאל דָּרוֹעָן דעם סָוד, וואָס מִינְעָ טָאַטְּעָ-מָאַטָּע בָּאִי הָאָלָטָן פָּוּן מִיר

* * *

ווען מארים גאסטטען איז אַוְיְגָעַשְׁטָאָנָע אַיְּפָּה מָאָרְגָּן, האט ער אַוְיְגָעָעָן זיער מיד איזן בְּלִיְּהָ.

— פֿאָרְוּאָס עַסְטָו נִישְׁט, זוֹנְעָנוּ? — האט אַים גַּעֲהָאַלְטָן אַין אַיְּנָן פֿרְעָגְן די מַאְדָּאָס דִּיבְּוָא — אָפָּשָׂר בִּיסְטָו קְרָאָנָק?

— אַפְּילָו אוֹיב דָּיר ווּוִוְוָט זיך אַוְיָם, אַז ער האט נִישְׁבָּ

וַיְגַע רָאָבִין אֲוֹוִוֶּת ש

קֵין הַיִּזְרֵעֵל — הַאֲטַזֵּז גַּעֲכַעַטְן דַּעַר מַאֲרָקֵין בֵּי זַיִּן וּוַיְיֵב —
רוֹפֵא דַּאֲקַטְּאָר צָוֵם קִינְדָּה.

— אַיְךְ בֵּין נִישְׁתָּחַת קְרָאנְק — הַאֲטַזֵּז גַּעֲכַעַטְן מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן
נַעֲמַנְדִּיק זַיְנָע בַּכְּעָר — אַיְךְ מוֹזֵגֵן אַיְן לִיצְיֵי. פַּאֲרָגַעַט
נִישְׁתָּמָן, אַז אַיְךְ בֵּין הַעֲכַבְּטָן קְלָאָם אָזֵן אַז עַם אַיְן פָּאָר
גַּרְאַדוֹאִיר-צִיּוֹת. אַיְךְ קָעֵן נִישְׁתָּחַת פַּאֲרַפְּעָלָן קֵין אַיְן טָאגָן.

אַבְּכָעֵר אַזְנֵי לִיצְיֵי הַאֲטַזֵּז זַזְמָרִים גַּאֲסְטָאָן נִישְׁתָּחַת גַּעֲכַעַט
קְאַנְצַעַטְרִוָּן אַוִּיפָּקֵין שָׁוֵם זָאָךְ. דַּי לַעֲרָרָעָר זַיְנָע, וּוּלְכָע
הַאֲבָנָן זַיְעָר גַּטְגַּעַטְן זַיְעָר בַּעֲסַטְן שִׁילָעָר, הַאֲבָנָן זַזְמָרִן
וּוַיְיַיְיךְ גַּעֲוָונְדָעָרָט, וּוּאָס עַר זַצְמָת אַיְן קְלָאָם וּזְיֵי אַפְּרָעָם
דַּעַר, גַּלְיוֹיךְ וּזְיֵי עַם נִישְׁתָּמָן אַז דָּסָם, וּוּאָס מַעַן לַעֲרָנָט.

— הַאֲטַזֵּז עַפְעָם פַּאֲסִירָת בֵּי דִיר אַיְן דַּעַר הַיּוֹם, מַאֲרָים
גַּאֲסְטָאָן ? — הַאֲבָנָן אַיְם דַּי לַעֲרָרָר גַּעֲפַרְעָגָט.

— נַיְיָן, עַם הַאֲטַזֵּז גַּאֲרַנִּישְׁתָּפָסִירָת — הַאֲטַזֵּז גַּעֲעַנְטַפְּרָטָם
דַּאָט וַיְנַגְּלָע יַעֲדָן אַיְינָעָם. אַבְּכָעֵר בֵּי זַזְמָרִן הַאֲטַזֵּז עַר
גַּעַתְּאַלְטָן אַיְן טַרְאַכְּטָן: „יָא, עַם הַאֲטַזֵּז פַּאֲסִירָת. מַיְיָנָע
תַּאֲטָעַמְאָמָע בַּאֲהַאַלְטָן אָוִים פָּוֹן מִיר אַסּוֹד. פָּוֹן מִיר, זַיְעָר
אַיְינְצִיקָן זָוָן“ . . .

דַּעַר לַעֲרָרָר פָּוֹן דַּעַר לַעֲצַטְעָר לַעֲקַצְיָע הַאֲטַזֵּז גַּאֲרַנִּישְׁתָּפָסָת גַּעַנְטַפְּרָטָם
פַּרְעָגָט דָּעַם יַיְנָגָל, וּוּעַן עַר הַאֲטַזֵּז בַּאֲמַעְרָט, אַז דַּעַר בַּעֲסַטְעָר
שִׁילָעָר קָעֵן נִישְׁתָּחַת לַעֲרָנָעָן דָּעַם טָאגָן. עַר הַאֲטַזֵּז פְּשָׁוֹט אַיְם גַּעַנְטַפְּרָטָם
הַיְיָיכָן גַּיִּין אַחֲהִים זַזְמָרָעָן:

— מַאֲרָגָן וּוּעַסְטוֹ אַנְיָאנָגָן דָּעַם טָאגָן, וּוּאָס דַּו פַּאֲרַפְּעָלָטָם
הַיְיָינָט. קָעֵן זַיִּן, אַז דִּיר טָוָת וּזְיֵי דַּעַר קָאָפָ, מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן.

וּוּעַן מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן אַיְזָאָרָוּנְגַעַגְגָעָן פָּוֹן לִיצְיֵי אַיְזָאָר
עַר גַּעַשְׁתָּאַנְגָּעָן אַז וּוּיְלָעָ בֵּיָם טַוִּיר. „מַיְיָנָע עַלְמָטוּרָן הַאֲבָנָן זַזְמָרִן
גַּעַסְדָּעָט וּוּעַן דָּעַם זַיְגַּעַרְמַאְכָעָר פָּוֹן אַנְדָעָרְלָעָכָט“ — הַאֲטַזֵּז
עַר אַז קָלָעָר גַּעַטָּאָן — „אָפְשָׁר וּוּלְעַל אַיְךְ דַּעֲרוּוֹיָסָן פָּוֹן אַיְסָאָר
אַיְזָאָר וּוּאָס עַם בַּאֲשְׁטִיָּט זַיְעָר סָוֹד“ ?

עַר הַאֲטַזֵּז גַּעַנוּמָעָן דָּעַם טַרְאַמְוֹיָי אַז גַּעַפְּאָרָן קֵין אַנְדָעָר
לַעֲכָם.

מַאֲסִיָּע ! — הַאֲטַזֵּז גַּעַזְגַּטְמָטָן מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן, וּוּעַן עַר אַיְזָאָר
אַרְיִינְגַּעַקְוּמָעָן אַיְן דָּעַם זַיְגַּעַרְמַאְכָעָרָט קְרָאָם — אַיְךְ וּזְיֵי זַיְדָאָר
אַנְטְּשַׁוְּלְדִיקָן פָּאָר אַיְיךְ, וּוּאָס אַיְךְ הַאֲבָנָן אַיְיךְ גַּעַכְתָּן אַוְמִוְיסָט

איינגעלאדן צו מיר אחים פאראוכטן א זיגער. גלייבט מיר,
או דער זיגער האט שווין מער נישט געקלונגען, ווען איך בין
געקומוין אהיכם, און דערפֿאָר האט איך איך טעלעפֿאנירט.

— איך האט טאָקע איזו פֿאָרטשען — האט געאנט דער
זיגערמאכער, נישט אָפְּרִוְיָסְנִידִיק זיינע אויגן פֿון זיין אַרְבָּעַט.

— איך זוינט נישט ברוגנו אויףֿ מיר, מאסיע ?

— ברוגנו ? — האט אַשְׁמִיכֵל געטְאָן דער זיגערמאכער
אָרוֹנְטֶעָרְנְעָמְעָנְדִּיק דאס רעדל פֿון זיין אויג — איך בין קיינטְמַאל
נישט ברוגנו אויףֿ קינְדָּעָר . . . קינְדָּעָר טוֹעָן דאס, וואָס מעָן
הוֹיסְט זוי טָאָן. מעָן האט דיר געהַיְוָן, או דו זאלסטְטָט מיר טָעַי
לעָפְּאָנִירָן, האָסְטָוּ מיר טעלעפֿאנִירָט . . .

פלוצלונג איז דעם יינְגָל געקוּמוּן אויףֿ געדאנְק, או דעם
זיגערמאכערם פֿנִים האט ער געוֹזָן בִּינְגָכָט, ווען ער האט
געוֹזָלָט זיך אַיְינְקָוּן אַיְינְקָוּן דעם זיגערם גַּלְעָזְעָרְנָעָם טוּרָל.

— יאָ, דעם שאָטָן פֿון דָּזְוִיקָן פֿנִים האט איך געוֹזָן אַיְזָן
גלאָזָן זיינְגָרָם טירָל — האט ער בי זיך באַשְׁלָאָסָן. ער אַיְזָן
געשְׁטָאָסָן אַז ווַיְילָע אַז אַפְּרָעָג געטְאָן :

— מאסיע ! מיט וואָס מעָן אַיְינְשְׁטַיְלָן אַז זיגער, ווען
ער האָלָט אַיְזָן קְלִינְגָן ?

— מיט וואָס ? — האט געַשְׁמִיכְלָט דער זיגערמאכער --
דעַנְקָמָטוּ נישט, או דאס אַז אַזְּרִישָׁע פֿרָאָגָעָן ? פֿאָרְשְׁטִיט
זיך, או נישט מיט קְיַין תְּפִילָה אַזְּנִישָׁטָן נישט מיט קְיַין גַּעֲזָנָג !

נָאָר מיט די הענט !

— איך, מאסיע, קעַנְט אַיְינְשְׁטַיְלָן אַז זיגער, וואָס צַעְקְלִינְגָט
זיך, מיט די הענט, אָכָּעָר אַיְינְגָר, וואָס ווַיְיסְטָן נישט, וואָס אַיְזָן
נישט קְיַין זיגערמאכער, ווי אַזְּוִי קעַן אַזְּזָאָז אַיְינְשְׁטַיְלָן
אַז זיגער ?

— אויב ער האט אַשְׁלִיטָל, קעַן ער דאס לַיְיכְטָטָן.

— אַשְׁלִיטָל ? — האט דאס יַיְנְגָל אַיְבְּרָגְעָזְחָזָט אַ פֿאָרָזָטָאָכְטָעָר אַז נָאָר אַ לאָגָנָן שְׁטִילְשְׁוִוִּיגָן האט ער געוֹזָגָט : —
דעַנְקָט אַיְר, מאסיע, אַז צו יַעַדְן זיגער גִּיט מעָן צו אַשְׁלִיטָל
אַיְזְנִצְשְׁטַיְלָן ? אַפְּילָו ווען מעָן קוֹיפְּט דעם זיגער אַז
אַסְמְבָּאָרְד ?

— אַז פֿון ווָאנָנוּ ווַיְיסְטוּ, אוֹ דִינְגָעָן עַלְתְּעָרָן האָבָן דעם

זִינָא רַא בְּיֵגָן וּוֹיֶתֶשׁ

זוייגער געקייפט אין אַ לְאַמְבָּאָרְד ? — האט זיך מיטאטמאָל זוייער פֿאָרָאיַנְטֿוּרָעָסְרָט דער זוייגער מאָכָּעָר אָוֹן אַיבָּעָרָגָעָלְאָזָם דעם צַעֲשְׂרוּפְּטָן זַיְיגָעָר, אַיבָּעָר וּוּלְכָן עַר האט גַּעַרְבָּעַט. — אָזוּן האָב אַיך גַּעַהְעָרְטָמַ, מַאֲסִיעַ ! זַיְ האָבָן דעם זַיְיגָעָר געקייפט אין אַ לְאַמְבָּאָרְד אָין אַנְטוּוּרָפָן.

— אָין אַנְטוּוּרָפָן ? — האט אַיבָּעָרָגָעָהָזָרָט דער זַיְיגָעָר. מאָכָּעָר מִיטְ גְּרוּם אַוְפְּרָעָנוּנָג.

— פֿאָרָוָאָס זַעַנְטָמַ אַיר מִיטְאָמָּאָל אָזוּן בְּלִיְיךְ גַּעַוְאָרָן, מַאֲסִיעַ ? — האט אַ פֿרְעָג גַּעַטְאָן דָּאָס יִינְגָל, נִישְׁטָ אַרְוָנְטָעָרָיָן, נִעְמָנְדִּיק זַיְינָע אַוְיָגָן פָּוּן דַּי זַעַקְ צַיְפָּרָן, וּאָסָם האָבָן אִים גַּעַרְיִיצָם.

דער זַיְיגָעָרָגָעָהָזָרָט אַרְיִינְגָּעָטָאָן זַיְין פְּנִים אָין זַיְיגָעָה הענט אָוֹן אַיז גַּעַוְעָמָן אָזוּן אַ שְׂטִיקָל צִיְמָ, נִישְׁטָ עַנְטָפְּעָרָנְדִּיק דעם יִינְגָל קִיְין אַיְין וּוָרָטָם.

קוֹנְדִּיק אַוְיָף דעם זַיְיגָעָרָמָאָכָּעָרָם אַוְיסְגָּעָבָרָעָנָטָן נִומְעָר האט דָּאָס יִינְגָל גַּעַקְלָעָרטָן:

„דעם גְּרוּם זַיְיגָעָר האט מַעַן גַּעַקְיִיפָּט אָין אַנְטוּוּרָפָן.“ דעם זַיְיגָעָרָמָאָכָּעָרָם פְּנִים אַיז פֿוֹלְצָלָנוּגְ בְּלָאָס גַּעַוְאָרָן, וּוּן אַיךְ האָב דְּעַרְמָאָנָט דַּי שְׂטָאָטָם, וּוּ מַעַן האט גַּעַקְיִיפָּט דעם זַיְיָ גַּעַר. אָפְּשָׁר אַיז דָּאָס זַיְין זַיְיגָעָר, וּאָסָם עַר האט אַמְּאָל פֿאָרָיָן זַעַצְטָ אָין לְאַמְבָּאָרְד, וּוּן עַר האט זַיךְ גַּעַנְיוּטִיקָט אָין גַּעַלְתָּ ? אָפְּשָׁר דְּעַרְפָּאָר האָבָן זַיךְ גַּעַנְדוּטָמַ מִיְּנָעָ עַלְתָּעָרָן וּוּבָגָן מִירָן אָוֹן וּוּבָגָן מִיְּנָעָ קִיְין אַנְדָּעָרָלְעָכָט ? אָפְּשָׁר דְּעַרְפָּאָר זַיְילָן זַיְיִשְׁטָ, אָזָיךְ זַאל גִּיְין צַו דעם זַיְיגָעָרָמָאָכָּעָר, וּוּמַעְנָנָצָ זַיְיגָעָר זַיְיִה האָבָן אַפְּגָעָנְקִיְיפָּט אָין לְאַמְבָּאָרְד ?

— אַיךְ וּוֹיל אַיךְ נִישְׁטָ שְׁטָעָרָן, מַאֲסִיעַ, אָין אַיְיָעָרָעָגָעָ ? דַּאנְקָעָן — האט דָּאָס יִנְגָל אַוְיסְגָּעָרָפָן — אַ רְעוּוֹאָר, אַוְיָף זַיְידָעָרָעָן, מַאֲסִיעַ ! — אָוֹן עַר אַיז אַרְוִיסְגָּעָנָגָגָעָן פָּוּן קְרָאָם. — יִנְגָל, יִנְגָל ! — האט אִים נַאֲכָנְעָשָׁרִין דער זַיְיגָעָה מַאָכָּעָר.

— מַאֲסִיעַ ! — האט מְאָרָים גַּאֲסָטָאָן אַ פֿרְעָג גַּעַטָּאָג, וּוּן עַר אַיז צַוְּרִיךְ אַרְיָין אָין קְרָאָם — אַיר האט מִיךְ גַּעַרְפָּן ? — דוּ בִּיסְטָ דָּאָס דַּעַר זַוְּן פָּוּן דַּעַם מְאָרְקִיךְ דְּיוּבָאָ, וּוּמַעְנָמָ אַדְרָעָם דוּ האָסְטָ פֿאָרָשָׁרִיכָּן נַעֲכָטָן אַיְן מִירָן בִּיכְעָלָעָ ?

דָּעַר זִיגְעָד רֹופָט . . .

— יא, מסאי ! אויך מיין גאנמען אויז גאטמאן דיבוכא,
רכיטיקער — מארים גאטמאן דיבוכא.

— וועגן דעם זיינער, מארים גאטמאן, וועגן דעם זיינער
וואס דיינע עטלערן האבן געקייפט אוין אנטווערטן, אוין אַ
לאַמְבָּאָרָה. וואַלְט אַיר אַים געקאנט זען ?

— וואַלְט אַיר אַים אָפֵשָׁר געווואָלֶט קויַפֵּן, מסאי ?

— קויַפֵּן ? עס רעדט זיך לַיְכְּטַ “קויַפֵּן”. ווילְזַן דען דִּיְגַּע
עלטעָרָן אַים פָּאָרְקוֹיְפַּט ?

— אַיך הָאָבָּב גַּעֲהֻרְתָּם, אוֹ זַיְוַיְוָלְטַן אַים פָּאָרְקוֹיְפַּט .

— אוֹיְבָּדָז ווַיְלַטְמַט מִיר טַאַן אָטוֹבָה, מארים גאטמאן,
פרָעָג זַיְיָ !

אָבָּעָר אַין דָּעַר מִינּוֹת הָאָט זַיך דָּעַר זִיגְעָרָמָאָכָּעָר צְרוּדִיקִי
געַכְּאָפְּטָן :

— אָבָּעָר וּוֹעָר ווַיְסַטָּם, צַי דָּאַם אוֹזְנַעַר זִיגְעָר ?

— ווַיְלַט אַיר קַוְיִפֵּן נַאֲרָא גַּעֲוָוִיסָּן סָאָרָט זִיגְעָר, מסאי ?

וּבְכָט אַיר נַאֲר אָגָּעוֹוִיסָּן זִיגְעָר ?

— אַיך זַיך נַאֲר אַיְזָן זִיגְעָר, מארים גאטמאן ! מיין ברַיְדָה
דָּעָרָם זִיגְעָר . . . נַאֲר מיין בְּרוֹדָעָרָם זִיגְעָר. קַיְיַן אַנדְעָרַן זַיך
אַיך נִישְׁטָם .

אָשְׁטִיקָל צִוְּיט זִיגְעָן גַּעַשְׁמַאנְעָן אַיְינְעָר אַנְטְּקָעָן אַנְדְּעָרָן
דָּעַר זִיגְעָרָמָאָכָּעָר אָזָן דָּעַר זַוְּן פָּוֹן מַאְרְקִיְּזָן דִּיבּוּכָא. יַעֲדָעָר
אַיְינְעָרָ פָּוֹן זַיְיָ הָאָט גַּעַטְרָאָכָט זִיגְעָנְעָן אַיְן גַּעֲהִים .

— הָאָט אַיְיָרָ בְּרוֹדָעָר פָּאָרוֹעָצָט זַיְיָ זִיגְעָר אַיְן לאָמָּה
בָּאָרְדָּ, מסאי ? — הָאָט פְּלוֹצְלָגָג אַרְיוֹנְגָּעָרָעָדָט דָּאַם יַיְנָגָל .

— נִיְיַן, מארים גאטמאן ! אַיזָּאָ זִיגְעָר ? מיין בְּרוֹדָעָר ווָאַלְט
אַים נִישְׁטָם פָּאָרוֹעָצָט אָזָן נִימָט פָּאָרְקוֹיְפַּט, אָפְּלָוּ מַעַן ווָאַלְט אַים
גַּעַנְעָבָן דָּעַם גַּרְעַסְטָן קַאְפִּיטָּאָל !

— טָאָ וּ אַזְוִי וְשָׁעָ אַיְן דָּעַר זִיגְעָר אַרְיוֹנְגָּעָפָּאָלָן אַיְן
לאַמְבָּאָרָה ?

— הָאָבָּב אַיך דִּיר דָּעַן נִישְׁטָם גַּעַזְאָנָט, אוֹזְעָסָט גַּעַהְעָרָשָׂט
בַּיְיַ אָונְדוֹ אַיְן בְּעַלְגִּיעַ אַשְׁלַעַכְתָּע ווַיְלַדְעַ חַיָּה, דָּעַר נַאֲצָץ ? עַד
הָאָט גַּעַלְעָרָנְטָן דַּי בְּעַלְגִּישָׁע שְׁכָנִים צַו טָאַן שְׁלַעַכְתָּם. זַיְיָ הָאָבָּב
פָּאָרְמָסְרָט מיין בְּרוֹדָעָר, אוֹזְעָסָט אַיך, אוֹזְעָסָט דָּעַרְנָאָזָהָבָן זַיְיָ
אוֹסְגָּעָרוֹבִּט זַיְיָ הוֹי אָזָן זַיְיָ גַּאנְצָן פָּאָרְמָעָן. עַס קָעָן זַיְיָ

זִינָא רַא בֵּין אֹו וּוִיתְשׁ

או זי האנן צעראכברט זיין-היינ, נאך אידער די דיביטשן זיין
נען געקומען אים נעמען... קאן זיין, או זי האנן מורה
געחאט צו האלטן בי זיך דעם זיגנער, און נישט געפניענדיק
קײַן קונה פאָר אים, האנן זי אים פֿאָרעהַט אַין לאַמְבָּאָרְד
אַין אַנטוועָרְפָּן, כְּדֵי פֶּטֶר צו וועָרְן פָּוּן אַים....

אַ נִיּוּ וּוּעָלְטַהֲאַטַּזְקָה זַיְקָ אַנטְפְּלָעְקָטַ פָּאָרְן יִנְגָּלָה. אַמְתָּה, פִּילְּ
זַאֲכָן זַיְנָעָן נאָךְ פָּאָר אַים נִשְׁתַּחַתְּ גַּעֲוָעָן קְלָאָרְ, אַבְּעָרְ עַם הַאַטְמָה
אַים גַּעַצְוָנָן צָוָם זַיְגָּרְמָאָכְעָרְ, וּוְיִילְּ עַרְהַאַט גַּעֲפִילְטָה, אוֹ
דוֹרְךְ אַים וּוְעָלְןָ זַיְקָ אַים קְלָאָרְ וּוְעָרְן....

— אַוְן וּוּ אַיְיָרְ בְּרוּדָעְרָ אַיצְטָה, מַאֲסִיכָּ ? — הַאַטְמָה
געַהְאַלְטָן דָּאָסְקָ יִנְגָּלָה אַיְיָן פָּאָרְשָׁן — אַין אַנטוועָרְפָּן ?

— זַיְקָעָן אַיְגָּנָעָרְ וּוְיִנְגָּעָן אַיְן דָּעָרְ שְׂטָאָטָה, וּוּ מַעְןָהָטָ פָּוּן
אַים אַ תַּל גַּעַמְאָכָטָ ?

— אַיר מַיְינָטָן זַוְּזָגָן, אוֹ מַעְןָהָטָ צְוָגָעָנוּמָעָן בַּיְּ אַים
זַיְזָיְן גַּאנְצָ פָּאָרְמָעָן, מַאֲסִיכָּ ?

— מַעְןָהָטָ בַּיְּ אַים צְוָגָעָרוּבָּטָ פִּילְּ וּוּכְטִיקָּרָם וּוּ זַיְן
פָּאָרְמָעָן, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאָן.

— וּוְאָסְ אַ שְׁטִיגָּנָעָרְ, מַאֲסִיכָּ ?

— זַיְן קִינְדָּ, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאָן זַיְן קִינְדָּ, וּוְאָסְ אַיְן גַּעְבּוּרָן
גַּעְוָאָרָן צַוְּמָיְן בְּרוּדָעְרָ 18 יִאָרְ נַאָךְ זַיְן חַתּוֹנָה. זַיְן קִינְדָּ
וּוְאָלָטְ שְׁוִין אַיצְטָ אַלְטָ גַּעֲוָעָן אַ יָּאָרְ פֻּעָּרְצָן....
„אַיצְטָ אַיְזָ פָּאָרְ מִירְ קְלָאָרְ, פָּאָרְזָוָסְ עַרְהַאַט אַזְוִי גַּעְקוּקָטָ
אוֹיפְּ מִירְ“ — הַאַטְמָה אַ קלָּעָרְ גַּעֲטָאָן מַאֲרִים גַּאֲסְטָאָן מִיטָּ
מִיטָּלִיאָה.

דָּעָרְ זַיְגָּרְמָאָכְעָרְ הַאַטְמָה נַאֲכָמָאָלְ צְוָגָעָדוּקָטְ זַיְן פְּנִים
מִיטָּ דִּי הַעֲנָטָה. מַאֲרִים גַּאֲסְטָאָן אַיְזָ גַּעֲלִיבָן שְׁטִיְן בַּיְּ דָעָם
זַיְגָּרְמָאָכְעָרְ טִישָׁ. וּוּנְ דָעָרְ זַיְגָּרְמָאָכְעָרְ הַאַטְמָה עַנְדְּלָעָרְ אַ
קְוָקָ גַּעֲטָאָן צַוְּאָם, הַאַטְמָה עַרְ אַים גַּעְזָגָטָ:

— אַיְךְ דָעְרָקָאָן אַיְן דִירָ, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאָן, אוֹ דָו וּוְאָלָסְטָ
מִירְ וּוְעָלְןָ הַעֲלָפָן מִטָּ עַפְעָם. וּוּנְ דָו וּוְאָלָסְטָ מִירְ גַּעְקָעָנָטָ
וּוְיִזְוֹן דָעָם זַיְגָּנָעָרְ, דָעָם גְּרוּיְםָן זַיְגָּנָעָרְ וּוְאָסְ דִינְיָעָן עַלְתָּעָרָן
הַאַנְן גַּעְקָוִיפָּטָ אַיְן לאַמְבָּאָרְד אַיְן אַנטוועָרְפָּן....

— אַיְךְ וּוְעָלְ אַים אַיְיךְ וּוְיִזְוֹן, מַאֲסִיכָּ. אַיְךְ וּוְיִזְוֹן נִשְׁתַּחַתְּ גַּעַנְיוֹ
וּוּנְ, וּוְיִילְּ אַיְךְ קָעָן נִיטָּ וּוְיִסְן פָּאָרְוִים, וּוּנְ מַיְינָעָן עַלְתָּעָרָן וּוְעָלְןָ

דער זיין גער דרוף ...

ニישט זיין אין דער היום. אבער איך זאג איזיך צו, אז אין אז
אָוֹנוּנְתֶּן, ווען זיי וועלן נישט זיין אין שטוב, וועל איך איך אָנְטַעַן
לעפֿאנְיָרֶן.

— וועל איך נעמָעָן אָטְקָסִי אָוֹן באָלְדֶּן צופֿאָרֶן צו אַיְיךְ.
איך וועל סיינְסְדֶּקְ צִיְּמָת נישט פֿאָרְבְּרָעְנְגָעָן בֵּי אַיְיךְ. בְּלִוְיָז אָ
קוֹק טָאָן אוֹיפֿן זַיְגָעָר. אַיְין בְּלִיךְ אַיְוֹ גַּעֲנוֹג פֿאָרְ מִיר. בְּלִוְיָז
מיַט אַיְין בְּלִיךְ וּוּלְ אַיְיךְ וּוּסְן, צִי דָם אַיְזָן מִין בְּרוֹזְעָרָם
זַיְגָעָר . . .

ווען מאָרים גַּאַסְטָאָן אַיְזָן אָהִימְגָעְקוּמוֹעַן, האָט עַר מִיט
קיַין אַיְין וּוּאָרט נישט דער מאָנט ווען זיין צוּוִיתָן באָזְד אַיְן
אנְדָעָרְלָעָכְט. עַר האָט זִיךְ שְׂוִין נישט גַּעֲפְּלָט וּוּי אָזְנְדִיקָעָר-
אוֹךְ אַיְן דָעַם אָוֹונְתֶּן האָט עַר בָּאָמְעָרָקְט, אָזְ זַיְגָעָן עַלְטָעָרָן
סּוֹדָעָן זִיךְ פֿאָרְ אַיְם אָזְן וּוּינְקָעָן זִיךְ אַיְבָּעָר אַיְנָעָר מִיטָּן אַנְ
דָעָרָן. בֵּי זִיךְ אַיְן הָאָרְצָן האָט עַר גַּעֲלָרָט:
„ אַיְרָ בָּאָהָאָלָט אָסְדָּ פָּוּן מִיר, בָּאָהָאָלָט אַיְיךְ אָסְדָּ פָּוּן
איַיְיךְ! ” אַיְן עַר אַיְזָן גַּעֲוָעָן צּוּפְּרָיָן, וּוּאָט עַר אַיְזָן גַּאַסְטָאָלָט
גַּעֲגָנְגָעָן צּוּם זַיְגָעְרָמָאָכָט פָּוּן אָנְדָעָרְלָעָכְט.
וּוּאָט מַעַר זַיְגָעָן עַלְטָעָרָן הָאָבָּן זִיךְ גַּעֲסְדָּעָט אַרְוָם אַיְם,
אַלְיאָן מַעַר זַיְגָעָן עַלְטָעָרָן גַּעֲוָאָלָט גַּעֲמָאָכָט פָּעַט
בְּלִיבָּן זַיְגָעְרָמָאָכָט ...
די אַיְינְצִיקָעָ הַילְּפָן, וּוּאָט דָעַר זַיְגָעְרָמָאָכָט גַּעֲבעָטָן
בֵּי אַיְם, אָז עַר זָאָל אַיְם זַיְגָעָן דָעַם גַּרְוִיסָן זַיְגָעָר, וּוּעַט עַר
אַיְם גַּעֲבָן. מאָרים גַּאַסְטָאָן האָט גַּעֲטָרָאָכָט ווען דָעַם יְעָדוֹן
אָוֹונְתֶּן, אַבָּעָר עַם האָט זִיךְ אַזְוִי גַּיךְ נִשְׁתָּחָוָת גַּעֲמָאָכָט קִין מַעַזְבָּן
לְעַכְקִיָּת צּו זַיְגָעָן דָעַם יְדִישָׁן זַיְגָעְרָמָאָכָט דָעַם זַיְגָעָר.
די עַלְטָעָרָן זַיְגָעָן, מַאְרָקָן דַּיוּבָּאָט אָזְן זַיְגָעָן זַיְגָעָר, הָאָבָּן אַנְ
גַּעֲהִיבָּן אַוְיסְצּוּמִידָן אַיְם אַיְבָּעָרְלָאָזְן אַלְיאָן אַיְן הוּוֹן. יְעָדוֹן
אָוֹונְתֶּן ווען זִיךְ פְּלָעָגָן אַרְוִיסָגָיָן בָּאָזְוָן זַיְגָעָר בָּאָקָאָנְטָעָ, פְּלָעָגָן
זַיְיָ פָּאָדָעָרָה, אָזְ מאָרים גַּאַסְטָאָן זָאָל מִיטָּגָיָן, אַדָּעָר מִיטָּפָאָרָן
מיַט זִיךְ. אָפְטָמָאָל פְּלָעָגָט עַר זִיךְ בָּעָטָן בֵּי זִיךְ, אָז זִיךְ זָאָלָן
אַיְם לְאָזְן אַלְיאָן אַיְן דָעַר הַיּוֹם, וּוּלְ עַר האָט זַיְגָעָר אָסְדָּקְ צִיְּמָת
כַּעַט פֿאָר זַיְגָעָר עַקְוָאָמָעָנָם. אַבָּעָר ווען זַיְגָעָן אַיְם לְאָזְן

ז י ג א ר א ב י ג א ר ו י ט ש

אליאן אין שטוב, פלעגט בליבן מיט אים איינער פו די באַיינערם.

— פארוואָס נויסטו נישט צו זיך אין דיין צימער? — האָט מאָרים גאָסטען אַיינמֶל געוּאגט צו זיין באַדינער — בין איך דען אַ קליען יינגל, וואָס מען קען מיך נישט לאָזון אליאן, בייז וואָנגען מאָרקיין אַונְ מאָדאם דִּיבּוֹאָס וועלן זיך אָומְקערן צוּרִיך אֲהֵיכָם?

— עס אַיְזָאָט, אָז דו בִּיסְט נישט קיינַן קלִיּוֹן קִינְד, מאָסִיעַ — האָט אַיְזָאָט גַּעֲנְטְּפָעַרְטַּ דָּרְ דִּינְעַרְטַּ — אָכְבָּר אַיך מוֹן טָאָן דָּאָם, וואָס מיינַע הָעָרָן, דָּרְ מאָרקיין אַונְ זַיְן וּוַיְיבַּ, האָבָּן מַיר אַגְּנְעָוָאנְט. אַיך דָּאָרְט דִּיך הִיטְן, בייז זַיְן וּוְעָלְן אַחִימְקָומְעָן...

האָט מאָרים גאָסטען פָּאָרְשְׁטָאָנָעָן, אָז זַיְן עַלְטָעַרְן הִיטְן אַיְזָאָט, אָז עָרְזָאָל נישט קומָעַן אַיְזָאָט בָּאָרְיר מִיטְן זַיְגְּנְרָמָאָכְבָּר פָּוּן אַנְדָּעָרְלָעַכְתַּ, אַונְ זַיְן נִיגְנִיר צוֹ דָעַם יִדְישִׁין זַיְגְּנְרָמָאָכְבָּר...

האָט זַיְךְ צָוְלִיב דָעַם נָאָךְ מַעְרְצָעְלָקְעָרְטַּ בַּיְ אַיְזָאָט הָאָרְצָן... „דוֹרְךְ דָעַם זַיְגְּנְרָמָאָכְבָּר וּוְעָלְ אַיךְ זַיְךְ דָעְרוֹוִיסַּן, אַיְזָאָט עַס בָּאָשְׁטִיטַּ וּוַיְעַרְסַּד“ — פָּלָעַגְטַּ עָרְ אָפְטַּ דָעְנָקָעָן — „אָכְבָּר וּוְעָלְ אַונְ זַיְ אָזָוִי? עַס גַּיְעַן פָּאָרְבִּי טָעַג אַונְ אַוְנְגְּטַּן, אַונְ אַיךְ קָעַן נָאָךְ אַלְעָז אַיְזָאָט נִישְׁט וּוַיְיַזְן דָעַם זַיְגְּנָרַעַי אַונְ וּוְעַרְ וּוְיִסְטַּ, בַּיְזָ וּוְאָנָעָן עַס וּוּעַט גַּעַדְיוּרָן, וָאָס אַיךְ וּוְעָלְ נָאָךְ אַלְעָז נִישְׁט האָבָּן קִינַן גַּעֲלָעָנְהִיָּט דָאָם צוֹ טָאָן?“

דָעְרוֹוִילְלַיְהָאָט פָּאָסִירַט אַזְאָךְ, צָוְלִיב וּוְעַלְכָּבָרְטַּ מאָרים גַּאָסִיְּטָן הָאָט אַיְזָאָט גַּאנְצָן פָּאָרְגָּעָן אַז דָעַם זַיְגְּנְרָמָאָכְבָּר פָּוּן אַבְּנָה דָעְלָעַכְתַּ, אַז זַיְן בִּיטְעַ אַז וּוְיַיְזַן אַיְזָאָט דָעַם גַּרְוִיסַּן זַיְגְּנָרַעַי אַז זַיְן צָוָזָג צוֹ טָאָן בַּיְ עַרְשְׁטָעַר גַּעֲלָעָנְהִיָּט.

דָאָם, וואָס עַס הָאָט פָּאָסִירַט, אַיְזָאָט גַּעַוּועַן אַזְאָךְ אַיְכָּבָּרָאָשָׁוָּנָג פָּאָרְ מאָרים גַּאָסְטָאָנָעָן, אָז עָרְזָאָל אַיְגְּנְגָאָנָעָן פָּאָרְכָּאָפְטַּ גַּעַי וּאוֹרְן אוֹפְט אַשְׁטִיקָל צִיְּטַ מִיטַּ אַנְדָּעָרְעַ אַינְטָעָרְעַסְּן. אַונְ אָט וואָס עַס הָאָט פָּאָסִירַט מִיטַּ דָעַם דָרְיִיצַּן אַונְ אַלְבָּבְ-יָאָרְקַּן מאָרים גַּאָסְטָאָנָן:

איַיְזָאָט זַיְן חַבְרַ פָּוּן דָעַם גַּרְאָדוֹאָרְ-קָלָאָס פָּוּן לִיצְיַיְ, וּוְעַלְכָּבָר אַיְזָאָט גַּעַוּועַן מִיטַּ עַטְלָעַכְעַ יָאָרְ עַלְטָעַר פָּוּן אַיְזָאָט, אַיְזָאָט גַּעַזְאָנְט אָזָוִי:

— מַיְיַן שְׁוּעָטָעַר וּוְעַרְטַּ אַונְ עַטְלָעַכְעַ וּוְאָקָן אַרְום וּכְצָן

דער זיין געד דער זיין ט...

יאר אלט. מען גרייט זיך בי אונדו אין הוין צו א גרייטען פיעיינונג. עם וועלן שפילן צוויי ארכעטעןרטס און מען וועט טאנצן בי פארטאָג. מיין שועטער לאַדט אײַן בחורדים נאָר פון זיבעצען יאָר. האָב אַיך געזאגט מיין שועטער, אַז דּוֹ בִּיסְט אַזְּר 17 יאָר אלט, אַז אַיך האָב אַיר געבעטן, אַז זַאל דִּיד אַינְלָאָדֶן צו אַיר יומַן טוֹב. אַיך ווֹיס אַז דּוֹ, מאָרים גַּסְטָאָן, וועט זיך אוֹיפֵּפֵר אוֹיפֵּר דער פֿיעַרְנָג ווֹי אַדערוֹאָקְסְּעָנָר מענטש, ווֹי דּוֹ פִּירְסְּט זיך אוֹיפֵּר בי אונדו אין גַּרְאָדוֹרְ-קְלָאָם.

ווען מאָרים גַּסְטָאָן אַיז גַּעֲקוּמָן אֲהִים, אַיז ער גַּעֲעוּן זַיְעַר אוֹיפֵּגְעַרְעַגְט פָּון גְּלִיך. אַזְּן בעט ער האָט דּער צַיְלָט זַיְן מומער, האָבָן זַיְן זיך גַּעֲקוּשָׁת אַיְינָעָר דּעַם אַנדְרָעָן אַז זַיְך גַּעֲדרְיוּט, ווֹי אַז אַז וּאָלָם פָּון צִימָעָר צוֹ צִימָעָר. נאָך דּעַם טָאג זַיְינָעָן אַזְּוּעָק עַטְלָעָכָע וְאָבָן פָּון פֿיבְּעַרְהָאָפְּטָע צַוְּגְּרִיְּטוֹנוֹגָעָן צוֹ דּעַם יומַן טוֹב פָּון זַיְן חַבְּרָמָן שַׂוּעַטָּר. יַעֲדָן טָאג אַיז מען גַּעֲקוּמָן אַנְמָעָטָן נִיעַ קְלִיְּדָעָר אַזְּן שִׁיך, בְּדי מַעַן זַאַל זַעַן וּאָסָם עַם פָּאָסְטָט בְּעַסְטָר פָּאָר דּעַם יַוְנָגָן לִצְיָאוּסָט אַזְּן וּוָסָם וּאַט אִים מַאֲבָן עַלְמָעָר אַזְּן דִּי אַוְגָן פָּון דּער זַעֲכָנְ-יַעֲרָקָעָר פְּרִוְילִין אַזְּן אַזְּן דִּי אַוְגָן פָּון אַירְעָה חַבְּרָמָט אַזְּן גַּעַטְמ...

אַכְּבָעָר דָּס וּוַיכְטִיקְסָטָע אַיז גַּעֲעוּן אַוְיסְצְּלָעַנְגָּן דּעַם יַוְנָגָן יַיְנָגָל צוֹ טָאנְצָן אַזְּן אַקְרָצְעָר צִימָט אַזְּוַי, אַזְּ ער זַאַל זַיְן אַיזְּנָה פָּון דִּי בְּעַסְטָט עַטְנְצָעָרָם אַזְּיפָּט דּעַם יומַן טוֹב, פָּונְקָט וּוֹי נַעַר אַיז גַּעֲעוּן פָּון דִּי בְּעַסְטָט שַׁילְעָר אַזְּן קְלָאָם. נִישְׁתָּחָט זַיְן דּער סָאמָע בְּעַסְטָר האָט מאָרים גַּסְטָאָן נִישְׁתָּחָט גַּעֲזוֹאָלָט אַזְּן בְּטָבָע נִשְׁתָּחָט גַּעֲקָאָטָן. דּער פְּאָרְפָּאָר טָאָקָע האָט ער פְּאָרְלִיְּגָט דּעַם קָאָפָּט, אַזְּ ער מַוְּזָּבָאָגָן מִיטָּזָּיְנָעָפָּס אַלְעָפָּגָרָן, וּאַסְּעָמָעָט האָט אַים גַּעֲלָעָרָנְט אַלְעָרָר פְּרִוְוָאָט אַזְּן זַיְן הַיִּם, יַעֲדָן טָאגָה.

נִשְׁתָּחָט נַעַר האָט מאָרים גַּסְטָאָן זיך גַּעֲלָעָרָנְט טָאנְצָן בְּיַוְנָגָן טָאנְגִּזְלָעָר, נַעַר ער פְּלָעָנְט אַזְּיך פְּרָאָקְטִיזְרָן נאָך דּעַם ווֹי דּער לְעַרְעָר פְּלָעָנְט פְּאָרְלָאָזָן זַיְן הוּא, טָאנְצָנְזָן דִּיך מִיטָּזָּיְנָה וּוֹאָלָסָן אַזְּן פְּאָקְסְּטָרָאָטָן, אַונְטָהָר דִּי קְלָאָנָה גַּעַן פָּון גַּרְאָצְמָפָּאָן, אַזְּוַי אָרוֹם, אַזְּ צַוְּיָשָׁן דּער לִיצְיָ-אָרְכָּעָט אַזְּן דִּי קְוּמְעַנְדִּיקָּעָט עַקְוָזָמָעָנָם אַזְּן דִּי צַוְּגְּרִיְּטוֹנוֹגָעָן צוֹ דּער פֿיעַרְנָג האָט מאָרים גַּסְטָאָן זיך נַאֲכָאָמָל אַזְּיָי דּערְגָּעָן-טָעָרָט צוֹ זַיְינָעָפָּטָעָר, אַזְּ ער האָט פְּאָרְגָּעָסָן אַזְּן דּעַם סָוד,

זִיגָאָרָאַבְּיָן אֲרוֹוִיטֵשׁ

וואם זוי באהאלטן אוים פון אים, אַסְוד, צוֹלִיכְ וּוּלְכְן ער איז גענאנגען זומ ווינערמאכער קיין אנדערלעכט...

די טאנץ-פיגרין, די נייע גאטסטיומען, דאס פוקן אין שפינל בדי אויסצונגעפינגען אין זומ פאראָאַט אַסְטְּמַיּוּמָן ער קען אוים זען ווי אַן 18-יעריךער קאָזֶוָאַלְיעָר, דאס אלְץָהָט אַים אָזְוִי פֿאַרְדְּרִיכְיט דעם קָאָפֶ, אָז ער האָט בְּמַעַט אַוְיפֿגָעָה עַרְתָּן צוֹ טְרָאָכְן זָעָן דעם צְזָאָג, וואָס ער האָט גַּעֲגַעַן דעם יִידְישִׁן זַוְינְעָרָה מַאְכָעָר, אָז ער ווּעָט אַים רְפָּפָן צְוּזָה, זָוָן קַיְינְעָרָה פָּוּן זַוְינְעָרָה עַלְטָעָרָן ווּעָט נִישְׁתְּ זַיְינְ אַין דָּעָר הַיּוֹם.

עַנְדָּלָעָר אַין גַּעֲקָוּמָן דָּעָר טָאגְ פָּוּן דָּעָר פִּיעָרָוָג. זוי אָפְרִינְצָן האָט אוּסְגָּעָזָעָן מַאְרִיכָן גַּאַסְטָאָן, זָעָן ער אַין אַרְוָנְטָעָרָה גענאנגען די שְׂטִינְגָן פָּוּן זַיְינְ פְּאַטְמָעָרָם פְּאַלְאָצָל צְוּ דָּעָר גָּאָם, וּוּ עַם האָט גַּעֲוָאָרָט אָזְיָפֶ אַים אָפְאַרְעָטָעָה. פְּאַטְמָעָר אָוּן מָרוֹ טָעָר האָכָּן נִישְׁתְּ גַּעֲקָעָנָט אַרְוָנְטָעָרָנְעָמָעָן קַיְינְ אָזְיָפֶ פָּוּן אַים אַזְיָפֶ צַוְּגָעָוָנוֹנְטָשָׁן, אָז זַיְינְ עַרְשָׁטָעָר אַרְוִיסְטָרִיכְ אָזְיָפֶ דָּעָם יָוָם טָובְ פָּוּן זַיְינְ חַבְרָם שְׂוּעָסְטָעָר זָאָל אַים בְּרַעְנָגָעָן גְּלִיקָ:

— דיין היינְטִיקָעָה הַצְּלָחָה ווּעָט עַפְעָנָגָעָן פָּאָר דָּיר, זָוָן, די טִוְּרָן פָּוּן אַלְעָהָיוֹעָרָה פָּוּן אַונְדָּהָעָרָה אַדְלָה — האָט אַים נַאֲכָגָעָן-זָאָגָט דָּעָר פְּאַטְמָעָר, מַאְרְקִיּוֹן דִּיוּבָאָ — פָּאָר דָּעָר קַאְרִיעָרָעָה, וואָס אַיךְ פְּלָאָנִירָה פָּאָר דָּיר, מִיְּזָן זָוָן, אַין זַוְּעָר וּוּכְתִּיקָ, אָז דָּוּ זָאָלָסְטָ אַיבְּעָרְשָׁטִיגָן אַלְעָה בְּחוֹרִים אַין טָאָנָצָן, אַין רִיְּדָן מִיטָּ די מִידָּלָעָר אָוּן אַין שְׁמִיכְלָעָן צְוּ אַלְעָמָעָן.

מַאְרִיכָן גַּאַסְטָאָן האָט גַּעֲדָעָנְקָט די ווּרְטָמָעָרָה פָּוּן זַיְינְ פָּאָטָעָר, פָּוּן זַיְינְ מוּטָמָעָר אָוּן פָּוּן זַיְינְ טָאָנְצָיְלָרָעָר אָוּן ער האָט גַּעֲהָאָלָטָן אַין אַיְינְ שְׁמִיכְלָעָן פָּוּן דָּעָר מִינְוֹתָה, וואָס ער אַז אַרְיִינְגָעָקָוּמָעָן אַין גְּרוּוֹן זָאָל פָּוּן דָּעָר פִּיעָרָוָג.

מַאְרִיכָן גַּאַסְטָאָן האָט אָזְוִי נַושָּׁא חַן גַּעֲוָוָן בַּיִּ אַלְעָמָעָן אַין די אָוְיָגָן, אָז אֲפִילּוּ די מִידָּלָעָה, וּוּלְכָעָה האָכָּן גַּעֲטָאָנְצָט מִיטָּ אַנְדָּעָרָה בְּחוֹרִים, האָכָּן גַּעֲדָרִיכְ זַוְּעָרָה קַעְפָּה צְוּ אַים אָוּן אַנְגָּעָקָוָלָן פָּוּן דָּעָם וּוּגָגָן מַאְרְקִיּוֹן דִּיוּבָאָ.

עַם האָט נִישְׁתְּ ווּיְינְיקָ פְּאַרְדְּרָאָסָן די עַלְטָעָרָה בְּחוֹרִים, וואָס דָּעָר נַיְעָרָה שְׁטָעָרָן צִיטָ צְוּ זָוָן אַלְעָה מִידָּלָעָרָה פָּוּן דָּעָר שְׁמָחָה, אָז זַיְינְ האָכָּן בָּאַשְׁלָאָסָן זִיךְ אַפְּצָוּרָעָכָעָנָעָן מִיטָּ אַים.

— וּוּרָה האָט עַם אָזְוִי גּוֹטָ צַוְּגָעָלְעָפָטָ צְוּ דיְיָן פְּנִים אָזָא

דָעַר זִיִיגָעָר רְזֹפֶת . . .

שמייבעלע? — האט געוזנט אײינער פון זוי צו מארים גאנט טאנגען, ווען ער איז געווונן אַרְמוֹנְגָּרִינְגָּלְטַ מִיטַּ מִידְלָעַךְ — דיין שמייבעלע איז אַזְוֵי גוֹט צוֹנוּקְלָעְפַּט צוֹ דִּיןְ פְּרָצְתַּ, אַז עַם פָּאַלְמַטְ גָּרְ קִינְמָאָל נִישְׁתַּ אַרְוֹנְטָעַרְ פָּוּן דָּאַרטְ.

מַארִים גַּאֲסְטָאָן הָאַט זַיְקְ פָּאַרְלוֹיְרָן אַוְיףְ אַמִּינְוֹתְ. יַעֲנַעַר

הָאַט פָּאַרְגְּנָעְזָעַטְ:

— זָאַל עַם זַיְגַּן, אָזְ דִּין טָאַנְצְ-לְעַרְעַר הָאַט דִּיר אַזְוֵי גוֹט אַוְיסְגָּעְלָעַרְנַט צוֹ שְׁמִיכְלָעַן, אַדְעַר אָפְשַׁר דִּין נִיאָנְיָעְ?

— מִיְּן נִיאָנְיָעְ? נִיאָנְיָעְ? זַיְהָאַט מִיךְ שְׂוִין פָּאַרְלָאַזְוַן זִינְט אַלְעַנְגָּעְדָּרְעַר צִיְּטַ. אָוָן דָו? דָו הָאַטְסַט נִאַךְ אַ נִיאָנְיָעְ? — הָאַט

מַארִים גַּאֲסְטָאָן אִים גַּעֲפָרְעַנְטַ אַוְמִישְׁנַעְ מִיטַּ אַחְוֹכָרְ שְׁטִימַעְ. — אַיְדְ דָאַרְפְּ שְׂוִין מַעַר נִישְׁתַּ הַאַבְּן קִיְיַן נִיאָנְיָעְ — הָאַט

דָעַר בָּחוֹר גַּעֲנַטְפָּעַרְטַ נִישְׁתַּ קָאַנְעַנְדִּיקְ בָּאַחַתְלָטְן זַיְגַּן כֻּם אַוְיפָּן יַיְגָּלְ, וּוְאַם הַעֲרַט נִישְׁתַּ אַוְיפָּן צוֹ שְׁמִיכְלָעַן.

— דָו גַּלְיוּבָסְטַ טָאַקְעַ, אָז דָו נִיטְיָקְסַט זַיְקְ שְׂוִין נִישְׁתַּ מַעַר

אַיְן אַ נִיאָנְיָעְ? בִּיסְטַו זִיכְעַרְ, אָז דָו קָעְנְסַט שְׂוִין אַלְיַן זַיְקְ אַפְּוּוֹיְשַׁן דִּי נָאָזְ? — הָאַט גַּעֲלָאַכְטַ אַוְיפָּן קָוֵל מַארִים גַּאֲסְטָאָן

צְוֹזָאַמְעַן מִיטַּ דִּי אַרְוֹם שְׁמִיעַנְדִּיקְ גַּעַסְטַ.

דָעַם בָּחוֹרְסַ כֻּם אַיְזְ נִאַךְ מַעַר גַּעַשְׁטָגַן, וְעוֹן ער הָאַט

נְעֹזְ, וְויְ דִי, וְוְאַם הַאַבְּן גַּעֲהָעַרְטַ מַארִים גַּאֲסְטָאָנסַ רִיְדַ, הַאַבְּן

זִיךְ צְעַלְאַכְטַ מִיטַּ גְּרוּיְם הַנָּאָהָא אַוְיפָּן קָוֵל.

— אָוָן דָו קָעְנְסַט זַיְקְ שְׂוִין אַפְּוּוֹיְשַׁן דִּין נָאָזְ? דָו פָּאַלְשָׁעַרְ

מַארְקַיְוָן! — הָאַט ער אַוְיסְגָּעְשָׁרְיָעְן? — הָאַט אַוְיסְגָּעְשָׁרְיָעְן מַארִים גַּאֲסְטָאָן

תָּאָגַן, אַנְכָּפָנְדִּיקַ אִים בַּיְ דִי הַעַנְטַ אָוָן קוּנְדִּיקַ אִים אַיְן פְּנִים

אַרְיוֹן מִיטַּ פָּאַרְגָּאַסְעַןְ אַוְיגַןְ.

— וְוְאַם דָעַן מִינְסְטוֹ, אָפְשַׁר נִישְׁתַּ קִיְיַן פָּאַלְשָׁעַרְ מַארְקַיְוָן!

יעַדְעַר אַיְנוֹוְיַעַרְ פָּוּן בְּרוּסְמַעְלַ וְוַיְסַט זַיְעַר גוֹט, אָז מַאֲדָצַט

דִּיְוָכוֹאַ הָאַט קִינְמָאָל נִישְׁתַּ גַּעַבְוִוְרַן קִיְיַן קִינְדַּ... עַם אַיְזְ פָּאַרְ

קִינְיָעַם נִישְׁתַּ קִיְיַן נִיעַם, אָז דִי אַמְּאַלְקַעְ שִׁוְינְהִיְטַ דִּיְוָכוֹאַ

הָאַט זַיְקְ אַיְוְגָעְהַאַנְדָלַטְ אַ זָוְן...

מַארִים גַּאֲסְטָאָנסַ קָוְלָאַקְעַם הַאַבְּן זַיְקְ אַרְוֹנְטָעְגָּלְאַזְטַ. אַיְן

זַיְגַן מַוח אַיְזְ פָּאַרְבִּיְגָעְלָאַפְּן אַ גַּעַדְאַנְקַ:

— אָפְשַׁר אַיְזְ דָאַם טָאַקְעַ דָעַר סּוֹדַ, וְוְאַם מִינְעַ עַלְטָעַרְן בָּאַיְ

זִינָא רַא בֵּין אֹוְוִיטֵשׁ

האלטן אוים פון' מיר? אפשר וועגן דעם האלטן זי זיך אין איין
סודען און איבערוינקען?".
ער האט זיך אויפֿ שגען אויסנעדרייט, זיך אַנגעבעונגן אוין
אלע זויטן צו די פֿאַרְזָאַמְלָטָע און מיט אַ שגען טראט האט
ער פֿאַרְלָאַזֶּט דעם גּוֹיִּים זאל פֿן דער שטחה.

מְאַרְיִים גַּסְטָאַן אַיְן גַּעֲוָעַן אַזְוִי אַיבְּרָאַשְׁטַ מִיט דֻּעַם וּוְאַסְטַ
דַּעַר בְּחָור הַאַט אַנְטְּפָלְעַכְט פְּאַר אַיִם, אַזְוִי עַר הַאַט נִישְׁתַּגְעַעַן
וּוְאַלְטַ אַפְּיַילַ אַוְיַפְּוּכוֹן זַיְן קַאַרְעַטְעַ, וּוְאַסְטַ גַּעֲוָעַרְטַ אַזְוִי
אַיִם.

ער האט גַּעֲוָאַלְטַ זַיְן אַיְינְעַרְטַ אַלְיַוְן, קַיְינְעַרְטַ זַאל אַיִם נִיט
שְׁטוּרַן אַיְן זַיְינְעַ גַּעֲדַאַנְקָעַן, אַזְוִי דַּעַרְבָּעַר הַאַט עַר זַיךְ גַּעֲלָאַזְטַ
זַיְן אַהֲיוֹם צּוֹפּוֹם.

גַּיְיעַנְדִּיקְ הַאַט עַר גַּעֲהַלְטַן אַיְן אַיְינְ פֿלִימְטָעַרְן: "דוּ בִּיסְטַ
אַ פֿאַלְשָׁעַרְ מַאַרְקִיּוֹ... דוּ בִּיסְטַ אַ גַּעֲקִיפְטָעַרְ זַוְּ..."
אַ גַּרְוִיסְעַרְ כְּעֵם הַאַט אַיִם בְּאַחֲרֶשְׁתָ: יַא, וּוְעַן עַר זַאל
וּוְיַן פֿאַרוּיִים, אַזְוִי עַר אַיְן אַ גַּעֲקִיפְטָעַרְ זַוְּ, אַ פֿאַלְשָׁעַרְ מַאַרְקִיּוֹ.
קַיְיַ, אַזְוִי אַדְאַפְּטִירַטְעַרְ פֿוֹן מַאַרְקִיּוֹ אַזְוִי מַאַדְאַסְטַ דִּיבְּכָאַ, וּוְאַלְטַ
עַר דַּעַן גַּעֲנַגְנַגְעַן צַוְּ דַּעַר טַאנְצִ-שְׁמַחַתָּ, וּוּ עַם זַיְינְעַן גַּעֲוָעַן
אַיְינְגַּעַלְאַזְן קַיְינְדָעַרְ פֿוֹן בְּאַרְאַנְעַן אַזְוִי מַאַרְקִיּוֹ? אַזְוִי דַּעַר גַּרְוִיָּ
סְעַר בְּאַלְיַוְדִּיקְנוֹגָג, וּוְאַסְטַ עַר הַאַט גַּעֲלִיטַן, זַיְינְעַן שְׁוֹלְדִּיקְ זַיְינְעַ
עַלְטָעַרְן. נַאֲרַ זַיְינְעַ לְעַטְעַרְן! וּוְעַן זַיךְ זַיְן וּוְאַלְטַן פֿוֹן אַיִם נִישְׁטַ
אוּיְסְבָּאַחַלְטַן דַּעַם סּוֹד פֿוֹן זַיְן אַפְּשָׁתָאַסְטַם, וּוְאַלְטַ עַר נִישְׁטַ
גַּעֲקְמַעְן צַוְּ דַּעַר דַּאַזְיְקָעַרְ מְפַלְחָה!...

וּוְאַסְטַ מַעַרְ מְאַרְיִים גַּסְטָאַן הַאַט זַיךְ דַּעֲרַגְעַנְטָעַרְטַ צַוְּ זַיְן
הַוְּיַן, אַלְעַן מַעַרְ הַאַט גַּעֲוָאַלְטַן אַיִם דַּעַר כְּעֵם אוֹיפֿ זַיְינְעַ
עַלְטָעַרְן אַזְוִי חַשְׁקַ זַיךְ אַפְּצְרוּעַכְעַנְעַן מִיטַ זַיְיַ. וּוְעַן עַר
אַזְוִי אַרְיַינְגַּעַקְמוֹעַן אַיְן הוּוּי אַרְיַיָּן, הַאַט עַר זַיְיַ נִשְׁטַ גַּעֲטָרָאַפְּן.
עַר הַאַט פֿאַרְשָׁטָאַנְעַן פֿאַרוּוֹאַסְטַם. זַכְעַרְ הַאַכְּבַּן זַיךְ זַיךְ גַּעֲרִיכְטַ,
אַזְוִי וּוְעַט קַוְמָעַן צְרוּיקַ אַהֲיוֹם זַיְיַרְ שְׁפָעַטְ, נַאֲרַ הַאַלְבָעַרְ
גַּאֲכַטְ, אַזְוִי זַיְינְעַן דַּעַרְבָּעַרְ אַזְוּקְגַּעַגְנַגְעַן פֿוֹן דַּעַם הַיִּם
אוֹיפֿ אַלְאַגְגָעַרְ צִיּוֹם.

זַיְן זַוְּיַלְעַן אַפְּצּוֹצָלַן זַיְינְעַ לְעַטְעַרְן פֿאַר דַּעַם, וּוְאַסְטַ זַיְיַ

דער זיגער דרַפְט . . .

הבן אים נישט געוויארט, איז ער איז אן אדאטטער זו, אדרער, ווי דער בחור האט אים אנגערופן, א „פאלשער מארא-קייז“, האט ארויפגעבראקט אויף זיין געדאנק דעם זיגערמא-כער פון אנדעראלעכט. איצט, ווען קיינער איז נישט איז הויז, ווען די עלטערן הבן נישט איבערגעלאזט איז שטוב אפלו קיין איז באדינער אים צו היטן, וועט ער קענצע האלטן ווארט און ווייז דעם זיגערמאכער דעם זיגער פון עס-צימער, וועלכן ער האט שווין לאנג געוואלט זען.

מארים גאטטאן האט נישט אングעטען דין ליכט איז שטוב, כדיע די דינערשאפט זאל פון אריע ווינונגנע נישט באמערכן, איז ער איז שווין דאס צורייך פון באל. איז דער פינצטער האט ער אויונגעההייבן דאס טעלעפאז-טריביל און אングקלונגען צום זיגערמאכער פון אנדעראלעכט:

— איצט איז קיינער נישט איז אונדו איז דער הוים, מא-סיע. אויב איר קענט קומען באלה, וועל איז איך קענצען ווייז דעם זיגער, וועלכן איך האט איך צוגיענט צו ווייז שווין זינט א לענגערער צייט. ביז איצט האט איך נישט געהאט קיין מעגלעכית דאס צו טאן. איך איצט בין איך נישט זיכער, צי איר וועט באזוייז דאס צו זען, איזדר מײגען עלטערן וועלז זיך אומקערן צורייך אזהים. אויב איר וועט מיר זען שטיין אויבן, אויף די טרעפ פון מײין הויז, זאלט איר ארויפקומען. אויב נישט — פארט צורייך. מיר וועלז עם מזון אפליגן אויף אן אנדערש מאל.

עם האט לאנג נישט געדוויירט איז ער זיגערמאכער פון אנדעראלעכט איז ארויסגעגןגען פון א טאקס, ואס האט אים געבראקט צום פאלאלט פון מארכיו דיבובא. ער איז באלה ארויפגעגןגען אויף די טרעפ פון הויז, וויל ער האט געווען, איז מארים גאטטאן שטייט אויבן. ביידע זיגער אריינגעגןגען אין הויז אריין, נישט אנציגנדיק קיין ליכט.

אין דער פינצטער האט מארים גאטטאן אריינגעפרט דעם זיגערמאכער איז עס-צימער, און ווען זיינען שווין געשטא-זען פארן הויכן זיגער, האט ער אングעטען א קליען עלעקטריש בעטפל, ואס ער האט געהאלטן איז האנט, און האט מיט דעם באליוכטן. ער האט געפירות מיט דעם בעטפל א שטראם ליכט

זִיגָאָרָא בֵּינְאָוּוִיטָשׁ

פֿון אַוִיכָן בֵּין אַנְטָן אַיבָעֶר דָעַם גַּרוֹוִיסָן וַיְיָגָעֶר. וּוֹעַן עֲרַחַט גַּעֲוָאַלְטַ נַאֲכָאַמָּלַ צְוַרְיָקְפִּירַן דָעַם שְׁטָרָאַם לִיכְטַ פָּן אַנְטָן אַרְיוֹף, הַחַטָּ דָעַר וַיְיָגָרְמַאַכְּבָר גַּעֲזָגָטַ צַו אִים:
— עַם אַיזָּ נִישָׁתָ נִיְּטִיקָ מַעַרְ, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן. דָעַם אַיזָּ
דָעַר וַיְיָגָעֶר!

— פֿוֹנוֹאַגָּנָעַן וַיְיָסְטָ אַיר, מַאֲסִיעַ? — הַחַטָּ דָעַם יְיָנְגָלַגָּעַ
פְּרָעָגַטַּ אַדְעָרְשָׁרָאַקְעָנָעַר אָוֹן מִיטַּ אַצְּטָעְרָנְדָעְקָר שְׁטִימָעַ.
— אַיְיךְ קָעַן אַים גּוֹטַ, מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן, וּוֹי אַיְינָעַרְ קָעַן וַיְיָ
נָעַ אַיְגָעָנָעַ צָעַן פִּינְגָעַר. אַוִיכָן דָו גַּלְיָיכָטַ מִירַ נִישָׁתָ,
וּוֹעַלְ אַיךְ דִּירַ גַּעַבָּן אַסְיָמָן. שְׁטָעַל זִיךְ אַוִיכָן אַשְׁטוֹל אָוֹן עַפְןַ דָעַם קָלִיָּיַ
נָעַ גַּלְעָזְרָנָעַ טְרָלַ פָּן דָעַם אַיְיבָעֶרְשָׁטָן פֻּעְנְצְטָעַרְלַ.
מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן הַחַטָּ גַּעַטָּן וּוֹי דָעַר וַיְיָגָרְמַאַכְּבָר הַחַטָּ
אַים גַּעַהְיִיסָן. נַאֲכָאַמָּלַ הַחַטָּ דָעַם יְיָנְגָלַגָּעַנְדָעְקָר קָעַן גָּלָאַן פָּן
פֻּעְנְצְטָעַרְלַ אַשְׁטָאַן. דָעַר שְׁאַטָּן אַיזָּ גַּעַוְוָעַן אַזְוַן עַנְלָעַד צָוָם
וַיְיָגָרְמַאַכְּבָר, אַזָּ מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן הַחַטָּ אַצְּטָעַר גַּעַטָּאַן.
— שְׁרָעַק זִיךְ נִישָׁתָן! — הַחַטָּ גַּעַזָּגַטְ דָעַר וַיְיָגָרְמַאַכְּבָר
בָּאַמְעָרְקָנְדִיקַ, אַזָּ מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן הַחַטָּ זִיךְ אַצְּפָלַגְעָטָאַן —
עַפְןַ דָעַם טְרָעַלְעַ אָוֹן טָפַפְ אָוֹן מִיטַּ דִּיְןַ הַחַטָּנַ דָעַם הָלָאַן פָּן
אַיְנָעַוְוִיְינִיקַ. פִּילְסְטוֹ דָאַרטַ אַוִיסְגָּעְקָרְצָטַ פִּיגְוָזַן? דָעַם וַיְיָ
נָעַן הַעֲבָרְעִישָׁע אַותְהִוָּתָ, אָוֹן וּוֹעַן דָו וּוֹאַלְסָטוֹ זִיךְ גַּעַקְעָנָטַ אַיְ
בָּעַרְלִיְיָעָנָעַן פָּן רַעֲכָטָסַ אַיְיךְ לְנָקָם, וּוֹאַלְסָטוֹ אַיְבָעְרָגְעָלִיְיָנָטַ
מִיְּן זַיְדָנָס נַאֲמָעָן „מַשָּׁה פּוֹלְנִי“. מִיְּן זַיְדָנָן הַחַטָּ מַעַן גַּעַרְפָּן
„פּוֹלְנִי“, וּוֹיְלַ עֲרַחַט גַּעַשְׁטָאַמְטַ פָּן פּוֹלְנִי. דָעַר וַיְיָגָעֶר אַיזָּ
אַיְבָעְרָגְעָנָגָעַן בִּירְוָשָׁה פָּן מִיְּן זַיְדָנָן צַו מִיְּן פָּטָטָעַר אָוֹן פָּן
מִיְּן פָּטָטָעַר צַו מִיְּן בְּרוֹדָעַר, וּוֹיְלַ עֲרַחַט גַּעַוְוָעַן דָעַר בְּכוֹרַ.
אַזְוַיְ הַחַטָּ אַגְּבָעָזָגָטַ מִיְּן זַיְדָעַ, אַזָּ דָעַר וַיְיָגָעֶר זַאלְ אַיְבָעֶרְ
גַּיְינַ פָּן טָאַטָּן צָוָם זָוָן, צָוָם בְּכוֹרַ.

אַדְעָרְשָׁטְוִוְנְטָעַר אַיְזָעְשָׁטָאַנָּעַ מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַן אַוִיפָן שְׁטוֹל
אוֹן זִיךְ צְוַגְעָהָרָטַ צַו דִּיְרִיךְ פָּן דָעַם יְיָדִישָׁן זַיְגָרְמַאַכְּבָר פָּן
אַנְדָעְרָלָעַכְטַ. זַיְינַ שְׁטָמַילַ פְּלִיסְטָעַרְן הַחַטָּ מַאֲדָנָעַ גַּעַלְוָנָגָעַן אַיְן
זַיְינַ אַוִיעָרָן אַיְצָטַ, נַאֲךְ דָעַר פְּרִיאַלְעָכָבָר טָאנְצִיְ-מוֹזִיקַ פָּן דָעַם
גַּרוֹוִיסָן סָצָלָאַן, פָּן וּוּלְכָן עֲרַחַט זִיךְ נַאֲךְ וּוֹאַם אַוִמְגָעְקָרְטַ
אַחְיִים.

דָעַר פָּאַקְטַ, וּוֹאַם אַיְדִיְשָׁעַר זַיְגָרְמַאַכְּבָר פָּן אַנְדָעְרָלָעַכְטַ,

דער זיגער רופט ...

וوهין זיינע עלטערן האבן נישט געוואלט, או ער זאל דארט
גיין, האט געפונען גראד בי זוי אין הויז זיון ברודערס זיינער,
איין געווין אזי פאנטאטיסטיין אוון אומגלוייבלעדר, או עם האט
זיך דעם יינגל אויסגעדעכט, או עס איז אַחלָם...

פלוצלונג האט זיך דערהערט אַסְקְרִיפְט פון דער וווײַטְנֶם,
פון איינער פון די אונטערשטער טירן. דער סקריפט האט מארים
גאטמאןען צוּרִיקְגָּעֵבְרָאַכְט צוֹ דער ווּרְקְלָעְכְּקִוִּיט. ער איז מַאַ-
מענטאל אַרְוָנְטָעְרָגְעַשְׁפָּרְוָנְגָּעָן פון שטול, אַנְגָּעָכְאָפְט דעם זויי
גערמאכער בַּיִּיד דער האנט אוון אַים דּוּרְכְּגָּעְפִּירְט אַוִּיפְט שְׂנָאָל
דוֹךְ די צִימְעָרָן צְוּוּשָׁן עַצְמִיכָּר אוון קָאַרְדִּידָר. ער האט גַּעַ-
עַפְנָט די פָּאַדְעָרְשָׁטָע טִיר אוון אַים כְּמֻעָט וּוּי אַרוּסְגַּעַשְׁטוּפְט
איין דְּרוּטָן. וּעַן דער זיינער מאכער איז שׂוֹין אַרְוָנְטָעְרָגְעָנָן-
גַּעַן פון די טְרָעָפְט, האט מארים גאטמאן צוּגְעָמָאַכְט די פָּאַרְאַדְנָעָ-

טִיר הַינְטָר זיך אוון ער איז אַרוּסְגַּעַלְאָפְן צוֹ אַים:

— אַיך וּוּלְאַיך אַבְּיִסְלָם בָּגְלִילִיטָן אַהֲיָם, מַאֲסִיעָה — האט
מארים גאטמאן געוזאגט צוֹ אַים — אַכְעָר דּוּרְצִיְּלָט מִיר די
גַּאנְצָע גַּעַשְׁכְּבָטָע וּעַן דעם זיינער...

— דוּ בִּיסְט אַ קלָּגְיִינְגָּל, מארים גאטמאן — האט דער זויי
גערמאכער גַּעַשְׁמִיכְלָט — דוּ האט זיך אַנְגָּעָשְׁטוּסָן, אוֹ דער
זַיְגָּעָר האט אַ גַּעַשְׁיכְּטָע. יֵאָ, עַס אַיז רִיכְטִיק. ער האט זוייְר
אַן אַינְטָעְרָמְעָנְטָע גַּעַשְׁיכְּטָע. טָאָהָר זיך צוֹ מִיְּן זַיְדָע,
משח פּוֹלְנִי, אַיז גַּעַוּעַן אַיְינְעָרָ פָּוּן די גַּאֲרָ בָּאוּסְטָע זַיְגָּעָר-
מַאֲכָבָרָט אַין גַּאנְצָע פּוֹלְנִי. ער פְּלָעָגְטָמָכָן זַיְגָּעָרָט פָּאָרָ די
רִיכְבָּסְטָע פְּרִיצִים, פָּאָרָ די גַּרְוִוָּעָ פִּירְשָׁטָן פָּוּן רַוְּסְלָאָנד אַין
פָּוּן אַנְדָּרָעָ שְׁכְּנִישָׁע לְעַנְדָּרָע. אַיְנָמָלָהָר האט בַּיִּים בַּאַ-
שְׁתְּעַלְתָּמָה אַ גַּרְוִוָּעָ זַיְגָּעָר אַיְינְעָרָ פָּוּן די גַּאֲרָ רִיכְבָּעָ פּוֹלְיִישָׁע
פְּרִיצִים. וּעַן דער זַיְגָּעָר אַיז שׂוֹין גַּעַוּעַן כְּמֻעָט אַיְנָגָאנְצָע פָּאָרָ
טִיךְ, האט מִיְּן זַיְדָע זיך דערוּסְטָט, אוֹ דער פְּרִיצְזָהָר האט זוייְר
שְׁלָעָכְט בָּאַהֲנָדְלָת אַיְינְעָם פָּוּן די יְזִידָן, וּזְאָסָהָהָבָן גַּעַוּוֹנוֹתָט
אוֹיְף זַיְן עַרְדָּה. אַין יְעַנְעָ צִיְּוֹן האבן זיך די פְּרִיצִים אוֹיְפָגָעָ-
פִּירְטָמִיט זַיְעָרָ יְזִידָן וּמִיט שְׁקָלָאָפְן. זַיְהָהָבָן פָּוּן די יְזִידָן
גַּעַרְיוֹסָן הַוִּיכָּע שְׁטִיעָרָן, אַכְעָר דָּאָס עַרְגָּסְטָעָ פָּאָרָ די יְזִידָן אַיז
גַּעַוּעַג, וּעַן דעם פְּרִיצְזָהָר פְּלָעָגְט זַיְדָעָלָן, אוֹ דער זַיְדָע זַאל
אַים פְּרִיצְזָהָר מַאֲכָן. דָּאָס פְּלָעָגְט טְרָעָפְן, וּעַן דער פְּרִיצְזָהָר פְּלָעָגְט

וְרִתָּא רַקְבָּתָה יְהֹוָה יְבָשָׁה

ההבן בי' זיך געסט. דאן פלאגט ער היינן ברענגןען זיין יידן. דדרער ייד פלאגט דארפֿן זיך אנטאָן איז אַפעּ פֿון אַבעּ אָונֵן. שטאָנגען פֿאָרְן פרײַן, בעת די מזוק פלאגט גראֹפֿלעָן, דעם „מה פֿהית-טאנץ“.

דאס זעלבע האט פאסירט מיט יענען ייך. מען האט אים איזויסגעשלעפט פון זיין הויז אין מיטן דזונען און מען האט אים אונגעטען א פעל פון א בער און געהימן טאנצן פאן פרײַן אונז פאָר זייןע געסט, אּזעלכע שכירותים, פריצים, ווי ער. דער האט געטאנצט מיט זייןע לעצטן כוחות, אּבער דעם פרײַן זיך אויסגעוויזן, אּוֹ דער ייך אַמיזוּרט נישט גענוג זייןע-האט און אּוֹ דער טאנצט נישט מיט גענוג ברען. האט ער גע-היחס זייןע מישרתים אַרויּסואָרטְפֵּן דעם "זִשְׁיַּיד" אָוֹן אַים בא'-שטראָפֶן. אָין ווֹאָס אַיז באַשטאנען די שטראָפֶן? מען האט דעם אַפְּגַּנְּאָלְטָא אַהֲלָבָע בָּאָרְד אָוֹן אַיִּינְ פָּאָה. דאס אַיז גע-זיען די גְּרַעַטְעָא בָּוּשָׁה פָּאָר יִזְׁוֹן אַיז יַעֲנַע צִיוֹתָן... דער ייך אָוֹן פון ווֹיטְאָג קְרָאָנָק גָּעוֹאָרֶן. ווֹעֵן ער אַיז גַּעַונְטָן גָּעוֹאָרֶן, האט ער זיך גַּעַשְׁעָמֶט צו ווֹיְזָן צוֹוִישָׁן מענטשָׁן, בִּיז ווֹאנְגָּן עַם האט אַים צוֹרִיק אַנְגַּוּזָאָקְסָן די באָרְד אָוֹן די פָּאָה.

— וווען די דאָזַיְקָע געשיכטע איז דער גאנגען צו מײַן זײַדַן
האט דער זײַגער מאָכָר ווייטער פֿאָרגעועצעט — האט ער
בָּאַשְׁלָאָסְּמָן, אָז ער ווועט געמען נקמה אַין דעם פֿרִיעַן פֿאָר זַיְן
בָּאַלְיִידָּקָן דעם יַיְדָן. ער האט בָּאַשְׁלָאָסְּמָן נישט צו פֿאָרְקוֹפֶּן
דעם פֿרִיעַן דעם זַיְגָעַר, אוּבִּיבְּ אָפְּלִילְּוּ ער ווועט ווועלְּן געבען פֿאָר
אַים אַ מִילְּיאָן. מִיְּן זַיְדָעַ האט יַעֲדַן טָאגְּ גַּעֲהִימָן דעם פֿרִיעַן
קָוְמָעַן מַאְרָגָן אָונֵן מַאְרָגָן. ער פֿרִיעַן פֿלְעָגָט קָוְמָעַן יַעֲדַן טָאגְּ
צַוְּ מִיְּן זַיְדָן זַעַן, צַיְּ דָעַר וַיְגַעַר אַיז שְׂוִין פֿאָרְטִיק. אָבָעַר מִיְּן
זַיְדָעַ צִיְּתָה האט פֿוֹן אַיְן טָאגְּ אָוִיפֶּן אַנְדָעָרָן. אַ לעַנְּ
גַּעֲרַע צִיְּתָה האט מִיְּן זַיְדָעַ גַּעֲפִירְט אָזְוִי דעם פֿרִיעַן פֿאָרָן נָאָז
אָזְוִי אָפְּגַּעַלְיִינְטָן פֿוֹן אַיְן טָאגְּ אָוִיפֶּן צְוּוֹיִיטָן דָּאָם פֿאָרְטִיק מַאְכָן
דעם זַיְגָעַר. עַנְדָלַעַךְ האט דָעַר זַיְדָעַ בָּאַשְׁטִימִיטָן פֿאָרָן פֿרִיעַן
אַ טָּאגְּ, אַיְן ווּלְבָן ער ווועט זַיְגָעַר בָּאַקְוּמָעַן פֿוֹן אַים דעם פֿאָרָן
טָמִיכָן ווּנדָעַר-זַיְגָעַר. וווען דער פֿרִיעַן אַיז זַגְעָקָוּמָעַן אַין דעם
בָּאַשְׁטִימִיטָן טָאגְּ צַוְּ דָעַס זַיְדָמָן חֹזֶן, מִיטְּ זַיְגָעַר באַדְגָעָרָם אַזְּנָמִיטָן
אַ גַּרוּיָּן ווּאָגָּן, גַּרְיוּת אָפְּצָנוּמָעַן דָּאָם קוֹנְסְטוּוּרָקָן, ווּאָסָ

דער זיין גער רופט ...

ער האט באשטעטלט, האט ער געטראפַן אָ לִיּוֹדֵיק הוֹי אָן אַ פּוֹסְטָן וּוּרְקְשְׁטָטָטָט. פּוֹן דַּי שְׂכְנִים הָאָט ער זַיְךְ דָּעָרוֹוֹסְטָם, אָן מְשָׁה פּוֹלְנִי הָאָט פָּאֶרֶלְאָזָט וּוּאֶרֶשְׁעָ... וּוּעַ מִין זַיְדָע אָיו אַנְּגַעַן קִיְּוּן בְּעַלְגִּיעַ, הָאָט ער גַּעֲבָעַן אָנְדָר, אָן ער וּוּעַט דָּעַם קוֹנְסְטְּ-זַיְינְגָּר קִיְּנְמָאָל נִישְׁתַּפְּאָרְקוֹוּפִּן, אָן דָּעַר זַיְגָּעָר וּוּעַט בְּלִיְּבָן אָלָם אַנְדָעַנְקָן פּוֹן יִצְּחָאת פּוֹלוּן אַין זַיְינָן מְשָׁפָחָה, אָן ער הָאָט אַנְגַּעַזָּגָט זַיְינָגָט, אָן דָּעַר זַיְגָּעָר זַלְאָל אַרְיבְּעָרְגִּין פּוֹן דָּוָר צַו דָּוָר, פּוֹן פָּאֶטְעָר צַו זַיְינָן עַלְטְּסָטָן זַו, צַו זַיְינָן בְּכָור... וּוּעַן מִין פָּאֶטְעָר אָיו גַּעַשְׁטָאָרְבָּן, אָיו דָּעַר זַיְגָּעָר אַרְיבְּעָרְגָּעָן גַּעֲבָעַן בִּירְוָשָׁה צַו מִין עַלְטְּעָרָן בְּרוֹדָעָר, וּוּילָר אָיו גַּעַוּעַן דָּעַר בְּכָור אַין דָּעַר מְשָׁפָחָה. אַכְּבָעָר מִין בְּרוֹדָעָר הָאָט אַכְּבָעָן יַאֲרָנָךְ זַיְינָן חַתּוֹנָה נִישְׁתַּפְּאָרְכוֹן קִיְּנָה. הָאָט ער מִיר גַּעַד וְאַגְּמָתָן, אָן נַאֲרָנָךְ זַיְינָן טּוֹיטָם וּוּעַט פָּאֶרֶלְבְּלִיְּבָן אָן דָּעַר מְשָׁפָחָה, בַּיְּ דַי עַלְטְּעָרָן זַו, אַבְּיָי עַס זַלְאָל עַלְמָעָנָם פָּאָר מִין בְּרוֹדָעָר, אָן עַס מְוּרִיפָּעָם. אַיְּךְ הָאָבָּג גַּעַבְּעָטָן גַּאֲטָמָט פָּאָר מִין בְּרוֹדָעָר זַלְאָל קַעַד נַעַן מְקִיִּים זַיְינָן דָּעַם אַנְזָאָג פּוֹן זַיְינָן פָּאֶטְעָר אָן פּוֹן אַונְדוּעָר זַיְינָן מְשָׁה פּוֹלְנִי... .

אַיְּךְ וּוּוִים נִשְׁתַּמַּט, וּוּמְעֻנָּם תְּפִילָה אַיְּזָה גַּעַהְעָרָט גַּעַוּזָאָרָן אַיְּן דַי הַוְּמַלְעָן, אַכְּבָעָר אַסְמָה נִשְׁעָנָן אָן נַאֲרָנָךְ 18 יַאֲרָנָךְ הַפְּרָהִיִּי רָאַטְזָן לְעַבְנָן הָאָט מִין בְּרוֹדָעָרָם פָּרְוִי גַּעַבְּרִוְיָן אָן יַיְגְּנָעָלָע. קַאנְסָטָן וְזַיְךְ שְׁוֹין פָּאֶרֶשְׁטָלָעָן, מַאֲרָדִים גַּאֲסְטָאָן, וְזַיְיָוִים עַס אַיְּזָה גַּעַוּעַן אַונְדוּעָר אַלְעַמְעָנָם פְּרִיָּה. אַכְּבָעָר לְאַגְּגָה הָאָט אַונְדוּעָר שְׁמָחָה נִשְׁתַּפְּאָר הַעֲדָוָרָט. עַס הָאָט אַנְגַּעַהוּבוֹן צַו בְּוּשְׁעוּוֹן דָּעַר נַאֲצָי, אָן דַי גַּעַפְּאָר הָאָט וְזַיְךְ דָּעַרְנָעַטְרָט צַו אַונְדוּזָן פּוֹן טַאֲגָה צַו טַאֲגָה. מִיר הַאֲבָן פָּאֶרֶשְׁטָאָנָעָן, אָן שְׁלַעַכְטָעָן שְׂכָנִים וּוּלְלָן אַונְדוּזָן פָּאֶרֶמְסָרָן פָּאָרְן דִּוִּיטָשָׁ, אָן דַי מְוּרִיסָטָם זַיְינָעָן יַיְדָן, אָן אָן אַזְּ דַי בְּעַסְטָע זַאְרָפָר אַונְדוּזָן אַיְּזָה צַו אַנְטְּלוּיְפָן פּוֹן אַנְטְּוּוּרְפָּן, וְזַיְמִיר הַאֲבָן גַּעַהְעָטָם דַי גַּרְעַסְטָע זַיְגָּעָר-גַּעַשְׁעָפָטָן. אַכְּבָעָר וְזַיְ אַזְּוִי אַנְטְּלוּיְפָטָט מַעַן מִיטָּט אַפְּצָלָל קִינְדָן, וּוּאַסְמָה אַיְּזָה בְּלוּזָן 6 מַאֲנְגָּטָן אַלְטָט? וּוּאַסְמָה וּוּעַט זַיְינָן מִיטָּן קִינְדָן אַיְּזָה וּוּגָּגָה, אָן עַסְמָה אָן טַרְינְקָעָן? הָאָבָּג אַיְּךְ אַלְיָוִן גַּעַרְאָטָן מִין בְּרוֹדָעָר, אָן ער זַלְאָל אַפְּגָּנְבָּעָן זַיְינָן צַו דַי מַאֲנְגָּשָׁקָעָם אַיְּזָה מַאֲנְאָסְטָרָה. דַי מַאֲנְגָּשָׁקָעָם, הָאָבָּג

זִיגָאָרָאַבְּיָנָאַוּוִיטָש

געוזאגט, וועלן רחמנות האבן אויפֿ אַ קליאַן נפְשֵל. זַיְ וועלן עַם אֲפָהִיתָן, אויסחהָדְעֻוָעָן, אָוָן וועָן דָעָר קְרִיגָו ווּעַט זַיךְ עַנְדִיקָן אָוָן מִיר וועלן קענען זַיךְ צְרוּיקְגָעָבָן אָונְדוּעָר קִינְדָן...

מיין ברודער האט געפָאלְגַט מיין עצָה, באַטְשָׁ אַיךְ בֵין געוווען יַיְגָעָר פָּוָן אִים. מִיר הָאָבָן אַיבָּרְגָּעָלְאָזָט דָסּ קִינְדָן אַיְן אַמְּאַנְאָסְטִיר אָוָן אַלְיָוָן זַיְגָעָן מִיר אַנְטָלָאָפָן אָוָן אַיבָּרְגָּעָלְאָזָט אָונְדוּעָר גָּאנְצָן פָּאַרְמָעָן. אָוָן, פָּאַרְשְׁטִיטִיט זַיךְ, דָעַט זַיְגָעָר אַוְיךְ...

אָונְדוּעָר פָּאַרְמָעָן אַיְזָ צְעָרָכְבִּירְט גַּעַוּאָרְן דָוְךְ דִי דִיְתְּשָׁן, אֲדָעָר דָוְךְ דִי שְׁלַעַכְטָעַ שְׁכָנִים, ווֹאָסּ הָאָבָן אָונְדוּזְ פָּאַרְמָסְטִיר פָּאָר דִי נָאָצִים. ווֹיְזָט אִים, אָזְ זַיְ הָאָבָן אַרְיוּסְגַּעַלְעָפָט פָּוָן מיין ברודערם הוּוּי דָעַט זַיְגָעָר. אֲכָבָר אַזְוִי זַיְ דָעָר זַיְגָעָר אַיְזָ אַוְיסְעָרְגָּעָזְוּיְגָלְעָבָר אָזְן הָאָט נִשְׁתָּת זַיְן גְּלִיכָן אַיבָּרְגָּעָר דָעַר ווּלְטָ אָזְן אַיְן אַנְטוּוּרְפָּעָן, הָאָבָן דִי שְׁכָנִים מַוְרָא גַּעַהָאָט, אָזְ נִאָבָן קְרִיגָו ווּעַט זַיךְ לִיְכָט אַרְיוּסְוּיְזָן, אָזְ זַיְ הָאָבָן אִים צַוִּי גַּעַרְאָכְבִּירְט. הָאָבָן זַיךְ, ווֹיְזָט אִים, גַּעַוְאָלְטָ פָּאַרְקְוִיְפָן אִים. אֲכָבָר ווּרְדָר ווּעַט עַס קְוִיְפָן אַזְאָ אַנְטִיקָן, ווּעַנְן ווּלְכָן עַס הָאָבָן גַּעַוּוּסְטָ אַזְוִי פִילְ מַעֲנְטָשָׁן אַיְן אַנְטוּוּרְפָּן? הָאָבָן גַּעַנוּמוּן דִי שְׁכָנִים אָזְן פָּאַרְזְעָצָט דָעַט זַיְגָעָר אָזְן לְאַמְבָאָרְד, אַבְיָ פֶּטוּר צַוִּוּרְן פָּוָן אִים. אָזְן דִּינְעָן עַלְטְעָרְגָן, מַאְרִים גַּאַסְטָאָגָן, הָאָבָן אִים אַפְּגָנְעָקוּיְפָט אַיְן לְאַמְבָאָרְד, נִשְׁתָּת ווִימְנָדִיקָן, אָזְ עַר אַיְזָ אַרְיוּסְגַּעַנְגְּבָעָט גַּעַוְאָרְן פָּוָן מיין ברודערם הוּוּי... דָס אַיְזָ גַּעַשְׁיְכָטָעָט זַיְן הָאָנְטָן:

אַ פָּאַרְגָּאַפְּטָעָר אַיְזָ גַּעַשְׁתָּאָגָעָן דָס יַיְגָלְ פָּאָרְן זַיְגָעָרְמָטָן. כָּבָר פָּוָן אַנְדָעָרְלָעָכָט. עַס הָאָט זַיךְ אִים גַּעַוְאָלְטָ הָעָרָן נַאֲדָן אָזְן נַאֲדָן ווּעַגְן דָעַט ווּנְדָעָרְלָעָכָן זַיְגָעָר. אֲכָבָר דִי גַּעַשְׁיְכָטָעָט אַיְזָ גַּעַוּוּנְ פָּאַרְעָנְדִיקָט, אָזְ דָעָר זַיְגָעָרְמָכָבָעָר הָאָט צַוִּי אִים אִים.

— אַ רְעוּוֹאָר, מַאְרִים גַּאַסְטָאָגָן, אַוְיךְ ווִידָעָרְזָעָן.

— שְׂוִין, אַזְוִי שְׂנָעָלְ?

— דָא אַיְזָ מִיְן חִיִּים, מַאְרִים גַּאַסְטָאָגָן.

— אֲכָבָר ווֹאָס אַיְזָ גַּעַוְאָרְן מִיְּטָן קִינְדָן, ווֹאָס אַיר הָאָט אַרְיוּנָה גַּעַגְעָבָן אַיְזָ מַאְנָאָסְטִיר, מַאְסִיעָ?

דער זיגער רופט...

— ווענן דעם וועל איך דיר דערציילן און אנדריש מאל-עם אויז שווין שפערט פאר מיר אויז אויך שפערט פאר דיר, מא-רים גאטמאן. דו דארפטט דאך מארגן אויפשטיין גאנץ פרি. אַ רעווואָס!

— ביז מארגן, מאסיע! — האט אויסגערפן דאס יינגל. און נאכדעם ווי דער זיגער מאכער אויז אנטרונען געוווארן אין זיין טויער, אויז ער נאך געשטאנען אַ לענגערע צוית אויף דער גאט און געליסטערט "ביז מארגן, ביז מארגן".

די געשיכטע פון דעם זיגער האט אויז פאָרכאָפט דאס יינגל, אויז ער האט נישט באַמְּעַרְקָט, ווי אויז ער האט צופום דורךגעמאכט די גאנצע שטרעקע פון אַנדערלעכט בעין פֿאָלְאָצֶל פון מאָרְקִין דֿיוּבּוֹאָג. אין משך פון גאנצֶן וועג האט ער גע-טראָכט נאָר וועגן זיגער, וועגן זיין זיידּן און וועגן דער ווּנדערלְעַכְּר געשיכטע פון דעם זיגער, וואָס שטײַיט אין עס-צְימַעַר ביז זיינע עלטערין אין הוּזּ... ווענן ער אויז אַרְיִפְּגָנְגָנָן גען די שטײַג און האט מיט זיין שליל געעפְּנַט די פֿאָרָאָדָע טיר, האט ער זיך נאָכָאָמָל דערמאָנט און די אלע פֿאָסִירָוּנִיג, וואָס האָבן געטראָפְּן מיט אַים אין דעם אָונָט.

די מזוק פון דעם גראָיסן באָל האט נאָכָאָמָל אַנְגָּהִיבָּן וושמען אין זיינע אויערן. ער האט זיך נאָכָאָמָל דערזען דריַיַּעַן אַין ווּאלְסַן אַין פֿאָקְסְּטְּרָאָטָן מיט די שׂיְינָע אַין אוּסַּטַּס. געפּוֹצְטָעַ מֵיְדָלְעַךְ, ווי אַ דערוֹאָקְסְּעַנְגָּר בְּחֹור... אַכְּבָּרְ פֿלוֹצִיְּן לְוָגָג האט פון די קלְאָנְגָּעָן פון מזוק אַרְיִינְגְּנְגְּרִילְצַט אין זיין גע-אויערן אַרְיַיְזָן: "דוֹ בְּבִיסְט אַ פֿאָלְשְׁעַרְ מאָרְקִין!" אַין אַ שְׁרַעַךְ לעך געפּיל פון בושה, דערנוֹידָרָונָג אַון מְפֻלָּה האט אַים אַרְומְגָעָנוּמָעַן. דאס געפּיל אויז נאָך פִּיל טִיפְּפָר גַּעֲוָאָרָן, ווען ער אויז אַרְיִינְגְּקָומָעַן אין קָרְדָּאָר, ווּ ער האט זיך דערזען אַין די שְׁפִּיגְלְ-וּונְט אַין זיין סְמָקִינְג אַון עַלְעַגְאַנְטָעַ שִׁיר.

זיין ערשות געפּיל אויז געווען אַרְוָנְטְּרָזְרִיְּסָן פון זיך די נְיִיעַ קְלִיְּדָעַר, זוי אַרְיִינְטְּרָאָגָן צַוְּזַיְּנָעַן עַלְעַטְרָעַן אין זיינָר צַיְּמָעַר, זוי אַ וּאָרָףְ טָאָן אַין אוּיסְשְׁרוּיְעַן: "עַם אויז איינְער שְׁוָלָד, וואָס דער 'פֿאָלְשְׁעַרְ מאָרְקִין' האט געכָאָפְּט אַזְּאָט מְפֻלָּה הַיְּנָט בְּיַינְאָכְטָן פֿאָרוֹוָאָסָה אַיר מִיד עַשְׂתָּן גַּעֲוָאָרָן, פֿאָרוֹוָאָסָה!"

זִינָא רַאֲבִינָא זְוִוִיטָש

אֲכֹעֶר זַיְנָע עַלְטָעָרֶן זַיְנָעַ נַאֲך נִישְׁתַ גַעֲוָעַ אֵין דָעַר
הַיִם. מַאֲרִים גַאֲסְטָאָן הַאֲט בַאֲשְׁלָאָסְן אֲפְצָוְלִיְגָן אֲוֹף מַאֲרָגָן
דָעַם גַעַשְׁפָּרָעַד מִיט זַיְנָע עַלְטָעָרֶן. עַר הַאֲט בַי זַיְנָשְׁטַ נַאֲך גַעַ
וַאֲלָט בַאֲשְׁוָלְדִיקָן. עַר הַאֲט בַי זַיְנָשְׁטַ נַאֲך גַעַשְׁלָטַ פַאֲדָעָרֶן, אֵו
זַי זַאֲלָן אִים דַעֲצְיָילָן דָעַם גַעֲנָצָן אָמָת, וַעֲרַע עַם זַיְנָעַ זַיְנָעַ
נָע עַלְטָעָרֶן. דַי פַרְאָגָע וַעֲגַן זַיְנָע אַמְתָע עַלְטָעָרֶן הַאֲט אִים
נִשְׁתַ גַעַלָּאָזָט רַוּעַן.

אָפָשָׁר, וַעֲרַע וַיְוִיסְטָ ? מַעֲגָלָעַ, אֵו זַיְנָע עַלְטָעָרֶן זַיְנָעַ גַעַ.
וַעֲנַ נִידָעְרִיקָע מַעֲנְטָשָׁן, שַׂיכְוָרְנִיקָעָם, אֲדָעַר גַאֲרַגְנִיכָם ? פָאָרַ
קַוְיְפָן דָעַן אַנְשָׁטָעְנְדִיקָע מַעֲנְטָשָׁן וַיְעַרְמָ אַקְינָד, אֲפְיָלוּ וַעֲנַ זַי
הַאֲבָן נִשְׁתַ זַוְאָסְטַ זַוְאָסְטַ צַוְעָפָן ? הַאֲט דָעַן דָעַר בַחְוָר, וַאֲסַמְ הַאֲט
אִים פַאֲרָשְׁעָמָט אֲוֹפָדָעַ שְׁמָחָת, נִשְׁתַ גַעַזְגָטַ, אֵו גַעַנְצַ בְּרִיָּ
סָעַל וַיְוִיסְטָ, אֵו דַי שִׁיְנָהִיָּט, מַאֲדָאָס דִיוּבָאָ, הַאֲט פָאָר זַיְנָ
גַעַקְוִיפָט אֵזְזָן ? עַם אִיז זַיְכָעָר, אֵו אַנְשָׁטָעְנְדִיקָע עַלְטָעָרֶן פָאָרַ
קַוְיְפָן נִשְׁתַ זַיְעַר זַוְן ! אֲפְיָלוּ וַעֲנַ זַיְהַאֲבָן נִשְׁתַ מִיט וַאֲסַמְ
אִים צַו הַאֲדָעְוֹעַן ...

אוֹיב זַיְנָע אַמְתָע עַלְטָעָרֶן זַיְנָעַ טַאָקָע גַעֲוָעַ מַעֲנְטָשָׁן,
וַאֲסַמְ פָאֲרַקְיְפָן זַיְעַר אִיְגָן קַינָד צַוְלִיב גַעַלְט — טָא פָאָרוֹאָס
עַפְעָם זַאֲל עַר וּוּלְן צְרוּקִיגַיַן צַו זַיְ ?

אֵין דָעַם דָאַזְיָקָן מַאֲמָעָנָט הַאֲט עַר דַעְרָהָעָרָט, אֵו זַיְנָע
עַלְטָעָרֶן הַאֲבָן זַיְן צְרוּקָעְקָרְטָ אַהֲיָם דָוְרָךְ דָעַר פָאֲרָדָנְעָר
טִיר. מַאֲרִים גַאֲסְטָאָן הַאֲט זַיְן אֲוֹפָדָעַ שְׁנָעַל אַוְיְסָגְעָטָאָן אֵן
אַרְיִינְגָגְלִיְגָט אֵין בָעַט אַרְיָין. וַעֲנַ דַי עַלְטָעָרֶן זַיְנָעַן אַרְיָין, וַיְיָ
עַם אִיז גַעֲוָעַן זַיְעַר שְׁטִיְגָעָר, אֵין זַיְן צִימָעָר וַעֲנַ צִימָעָר
שְׁלָאָפָט, הַאֲט עַר סְפָעְצִיעָל זַיְן גַעַמְאָכָט שְׁלָאָפָנְדִיקָן.

וַיְיָ עַם אִיז גַעֲוָעַן אַיר שְׁטִיְגָעָר, הַאֲט מַאֲדָאָס דִיוּבָאָ אִים
עַטְלָעְכָעַ מַאֲל אֵ קְוָשָׁ גַעֲגָעָבָן אֵין פָנִים. דַעְרָנָאָךְ הַאֲט דָאָס
גַעֲטָאָן דָעַר מַאֲרָקָן צְלִיָּן. שְׁפָעְטָעָר זַיְנָעַן. זַיְיָ בַיְדָע אַרְיָויִ
גַעֲגָנָגָעָן פָוָן צִימָעָר אֲוֹפָדָעַ דַי שְׁפִיָּן פִינְגָעָר, פְלִיסְטָעְרָנְדִיקָן
עַפְעָם וַעֲגַן אִים, וַאֲסַמְ מַאֲרִים גַאֲסְטָאָן הַאֲט נִיט גַעֲקָעָט הָעָרָן.
„אַיך בֵין נִשְׁתַ זַיְעַר אַמְתָע זַוְן, אֵן דָאָך הַאֲבָן זַיְיָ מִיךְ
אַזְוָיְלִיב“ — הַאֲט עַר אַקְלָעָר גַעֲטָאָן. עַם טְרָעְפָט, וַיְיָזָט אִוְיָם,
אֵזְעַלְטָן גַעֲוָעַן זַיְעַר אַיְגָעָעָן ... אוֹיב אַזְוָיְ, טְרָעְפָט זַיְקָדָאָךְ

דָעַר זִיִיגָעַר דָוֶפֶט . . .

אויך, או אַדְאַפְטִירְטוּ קִינְדָעַר זָלָן לֵיבּ הַאֲכָבּן וַיְיַעַרְעַ עַלְתָעָרָן;
נָאָר מַעַר וּוּיְיַעַגְעַנָּעַ".

איין זָאָר אַיְזָגְעַוּן קָלָאָר פָאָרָר מַאָרִים גַּאַסְטָאַנָּעָן; אֹוְיבּ
וַיְיַעַנְעַ אַמְּחָתָן טַאַטְעַ-טַאַטְעַ הַאֲכָבּן וַיְרַגְעַנְטַ וַיְרַגְעַנְטַ דָעַם גַּעַלְטַ
אוֹן דָעַרְבַּעַר הַאֲכָבּן וּוּיְ אַיְם פָאַרְקִיְיפַט, וַיְעַטְעַ עַר בְּשָׁוּם אַוְעַן
צָו זָוִי נִישְׁתַט צְוַרְקִיְינִין, אֹוְיבּ אַפְּיַלוּ זָוִי וַיְעַלְלַן דָאָם פָאַדְעָרָן
פָוּן אַיְם. עַר וַיְעַט דִי אַיְצְטִיקָעַ עַלְתָעָרָן זַיְינָע, וַיְעַלְכַע הַאֲכָבּן
אַיְם אַזְוִי לֵיבּ, בְּשָׁוּם אַוְפַן נִישְׁתַט פָאַרְבִּיטַן אַוְיַף אַנְדָעַרָע, אֹוְיבּ
אַפְּיַלוּ דִי אַנְדָעַרָע וַיְעַלְלַן אַיְם אַיְבָרְצִיְינִין, אוֹר אַיְזָגְעַנָּעַ וַיְיַעַר בְּלָוְטַ
אוֹן פְּלִוִישַׁ. קִינְיַעַר קָעַן אַיְם נִישְׁתַט צְוַוְינָעָן צָו טָאָן דָאָם, וַוָּאָם
אַיְזָגְעַנָּעַ זַיְינָע וַיְיַעַן.

מַאָרִים גַּאַסְטָאַנָּעָן הַאֲטַט גַּעַהְאַלְטַן מַלְחָמָה מִיטַט זַיְינָע גַּעַפְילִין
אַגְּנַעַצְעַ נַאֲכַטַט, אַפְּיַלוּ אַיְן שְׁלָאָפַט. דָעַרְפָאָר אַיְזָגְעַנָּעַ זַיְינָע
בְּלִיְיךְ, וַוָּעַן עַר אַיְזָגְעַנָּעַשְׁתָאַנָּעָן פָוּן שְׁלָאָפַט צְוַמְּאַרְגָּנָס אַיְזָיְרִיְהָרִי. זַיְינָע פְּנִים הַאֲטַט אַוְיַסְגָּעוּזָעַן מִיד אַוְן אַוְיַסְגָּעַצְרָטָם.

דָאַסְמָאָל הַאֲטַט דָעַר מַאָרְקִיז דִיְוּבָאָז אַוְן זַיְינָע פְּרוּזִיךְ נִיטַט
גַּעַזְאָרְגָּט, וַוָּעַן זָוִי הַאֲכָבּן גַּעַזְוּן מַאָרִים גַּאַסְטָאַנָּס אַוְיַסְגָּעַמְאָז
טַעַרְטַט פְּנִים. זָוִי הַאֲכָבּן גַּעַמְיִינְט, אוֹר אַיְזָגְעַנָּעַ מִיד פָוּן דָעַם
נִעְכְּטִיקָעַן טָאָנָץ אַוְן פָוּן דָעַר אַוְיַרְעַונְגָגַג פָוּן זַיְינָע שְׁפָעַטָן צָוִיְרִיךְ
— אַוְנְדוֹזָעַר זַוְנְעַנוּ אַיְזָגְעַנָּעַ מִיד, אוֹר וּוֹיל אַפְּיַלוּ נִישְׁתַט
נִישְׁתַט דָעַרְצִיְלַן, מִיטַט וּוּפְלַשְׁטַט שַׁוְיַינָעַ מִידְלָעַר עַר הַאֲטַט גַּעַטְאַנְצָט
נִעְכְּטָן — הַאֲטַט גַּעַשְׁפָאָסְט דָעַר מַאָרְקִיז.

— לָאָזָוִי צְרוּוּ — הַאֲטַט גַּעַבְעַטָן מַאָדָאָם דִיְוּבָאָז — זַעַטְמוּ
דָעַן נִישְׁתַט, אוֹר דָאָם קִינְד אַיְזָגְעַנָּעַ מִיד, אוֹר הַאֲלָט קִוִים אַפְּנָן
זַיְינָע. אַוְיַגְעַנָּעַ... וַוָּעַן נִישְׁתַט דִי נִעְנְטָעַ עַקְזָאַמְעָנָס, וַוָּאַלְטַט אַיְרִיךְ
אַיְם נִישְׁתַט גַּעַלְקָוּט הַיְינְט גַּיְינָן אַיְן לִיצְיָיִר.

— גַּוְטַט, אַיךְ וּוֹלְאַיְם אַיְצְטַט אַפְּלָאָזַן — הַאֲטַט דָעַר מַאָרְ
קִיְוּ גַּעַזְאָנָט — אַכְבָּר גַּעַדְעַנְקָ, קִינְד מִיְינָס, אוֹ אַיְזָגְעַנָּעַ אַוְונָט
מִירַ מְבוֹזַן צָלָן דָעַרְצִיְלַן, פָוּן צָלָף בְּזַיְתָן, צָלָן, צָלָן! וַוָּעַן
דִיְיַן גְּרוּיְסַן דָעַרְפָאַלְגָּן...

אַיְזָגְעַנָּעַשְׁתָאַנָּעָן הַאֲטַט מִעַן מַאָדָאָם דִיְוּבָאָז גַּעַרְוּפָן צָוּם טַעַלְעַן.
פָאָן, אוֹר דָעַר מַאָרְקִיז הַאֲטַט גַּעַרְעַדְטַט צָוּמָאָרִים גַּאַסְטָאַנָּעָן אַזְוִי:

זִינָא רַאֲבִינָא וּוְיִתְשָׁ

— איך בין זיכער, זונ, אז דו האט געהאט גרוים דערפאלג.
איך בין אויך איבערציגט, אז פון היינט אן וועסטו זיעיר אפט
באكومען איינלאדונגען צו אועלכע מאנץ-אונגטן.

— איך וועל שווין מער אועלכע איינלאדונגען נישט בא-
קומוין, פאפא — האט מארים גאטמאן טרייעריך געשמייכלט.

— פאראוואס? — האט געלאכט דער מארקויו — גרייטסטי
זיך ארײַינְצְּנוּין אין אַ מאָנָּסְטִּיר, קינד? געפֿעלְן דיר נוֹט אָזֶעֶל-
כע טאנץ-בעילְעָה, אָדָעָר די אַדְלְיִוְתְּ פָּוּן בְּרִיםְעָלְגְּ עַפְּעָלְגְּ דִּיר
ニישט?

— איך געפֿעלְ זיך נישט, פאפא!

— דו געפֿעלְסְטְּ זיך נישט? דו, דער שענטשטער פָּוּן אלע
גראַדוֹאַיר-בָּחוֹרִים פָּוּן לֵיצְיוֹ?

— איך געפֿעלְ זיך נישט, פאפא, וויל איך בין אַ פָּאַלְשָׁעָר
מאָרְקִיּוֹ? . . .

— און ווער האט עם דיר געוואָגָט אָזֶוֶי צו באַלְיִידִיקָן?

ווער האט עם דיר געיזָגָט, דיר, דעם זון פָּוּן מאָרְקִיּוֹ דִּיבָּכוֹ?

— אָבָּעָר אַיך בין דאָך נישט דער זון פָּוּן מאָרְקִיּוֹ דִּיבָּכוֹ,
פָּאַפָּא! אִיר האט דאָך מִיר אַדְאַפְּטִירְט, גַּעֲקוֹיפְּט!

אין דעם מאָמָעָנָט האט זיך אַומְגַעְקָעָרְטְּ פָּוּן אִיר טַעַלְעַפְּאָן.
געַשְׁפָּרָעָךְ די מַאָדָם דִּיבָּכוֹ. אִיר פְּנִים אָזֶוֶי גַּעַוְעָן ווֹיִם זוּי
קָאָלָךְ.

— צוֹלִיבְ וּוְאָס אָזֶוֶי פָּאַרְגַּעְקָוּמוּן דער שְׂטוּרִיטְ צוֹוִישָׁן דִּיר
און דעם בחור נַעֲכַטְן בִּינְגָאָכָט, קִינְד מִיְּנָס? — האט זיך גַּעַז
פְּרַעְגַּט מִיט אַ וַיְיַעַנְדְּקָעָר שְׂטִימָעַ. — עַר וּוּעַט באַקְוּמוּן זַיִן
שְׂטַרְאָפְּ פָּאָר דער באַלְיִידִיקָן, זון מִינְגָּר. עַר וּוּעַט שַׁוִּין
טִיעָר באַצָּאָלָן דַּעֲרָפָאָר, וּוְאָס עַר האט דִּיר אָזֶוֶי דַּעֲרַנְדִּירְקָט
פָּאָר לִיְיָוָן אַין די אוֹגָן.

— עַר האט מִיך נִישְׁתָּבָאַלְיִידִיקָט, מַאְמָאָ! — עַר האט
מִיר נַאֲר גַּעַזְגָּט דָּסָם, וּוְאָס אִיר האט גַּעַוְאָלָט באַהַאַלְטָן פָּוּן
מִיר. פָּאַרְוָאָס האט אִיר דָּסָם גַּעַטְאָן? צוֹלִיבְ וּוְאָס? וּוְאָלָט אַיך
דָּעַן גַּעַזְגָּעָן צוּ דַעַם בַּאֲלָפָן די אַדְלְיִוְתְּ, וּוּן אַיך וּוְאָלָט
גַּעַוְוָסָט, אַז אַיך בין נִישְׁתָּבָאַלְיִידִיקָט?

— אָבָּעָר דַו בִּיסְטְּ דָאָך יָא אָונְדוּעָר זָוָן, קִינְד! דַו טַרְאָגָסְטְּ

דָּעַר זִיְּגָעָר רַוְּפָט . . .

דאך אונדווער נאמען ! דו ביסט א מאָרקייז און דו וועט נאך
גײַן צו צַלְעַ בְּעֵלֶעֶר פָּוֹן דַּי אַדְלְ-לִיְּטַ פָּוֹן בְּרִימְעַל !
— נײַג, איך וועל מעָר נישט קומען צוּווישַׂן דַּי אַדְלְ-לִיְּט !
איך וועל נישט דערעלזָן, אוֹ אַיְּנִינְעַר פָּוֹן זַיִּה וְאַל מִיר נַאֲכַטְמַאַל
בָּאַלְיִידְיקָן ! אַכְּבָּר לְאַמְּרַיְּר מַעְרְנִישְׁתַּרְיִידְן וּוּגַּן דָּעַם. וּוּאַס
גַּיְעַן מִיר אָן דַּי זַיִּן פָּוֹן דַּי מַאֲרִקְיִיז אָן דַּי קִינְדְּעַר פָּוֹן דַּי
בָּאַרְאַנְגָּן ? מִיר גַּיְוִיט אָן גַּאֲרַ שְׁטָאַרְקַּן אָן אַנְדָּעַר זַאַך : דָּעַר סָוד,
וּוּאַס אַיְּרַהְטַּבְּאַת בָּאַהֲלָלְטָן פָּוֹן מִיר דַּי גָּאנְצָעַ צִיְּטַ
פָּוֹן דָּעַם סָוד הָאַט שָׁוֹן יְעַנְעַר בְּחָור אַנְטְּפָלְעַקְטַּ פָּאַר מִיר.
דָּעַרְצִיוּלִיט מִיר דָּעַרְבִּיכְּרַעַר דַּי צְוִוְּיִטְעַע הָעַלְפְּטַ
אַמְּתָעַ עַלְטָעַרְן ? וּוּעַר ?!
אַשְׁטִיקָל צִיְּטַ זְיִינְעַן גַּעֲוָעַן אַלְעַ דְּרִיְּיַ, נַיְשַׁת אַרוֹיְסְרַעַ
דַּנְדִּיקַ קִיְּן וּוּאַרְטַּ, יְעַדְעַר אַיְּנִינְעַר מִיטַּזְיַ זְיִינְעַטְמַז
אַיְּן זְיִינְעַן דְּעַנְטַ, גַּלְיַיְן וּוּי אַיְּנִינְעַר וּוּאַלְטַ מַוְּרָא גַּעַחַטְמַז צַוְּקוֹן
אַיְּן דַּי אַוְּנָגַן פָּוֹן אַ צְוִוְּיִיטַן.
מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַנְעַן הָאַט זַיִּךְ אַוְּיְסְגָּוּוֹזַן, אַז דַּי עַלְטָעַרְן
הָאַכְּבָּן מַוְּרָא צַוְּקוֹן אַוְּיַפְּ אַיִּם, וּוּיְלַיְלַ דָּסַם, וּוּאַס עַר פָּאַדְעַרְטַ
פָּוֹן זַיִּה, קַעַנְעַן זַיִּה נַיְשַׁת נַאֲכַקְוּמַעַן. דַּאַךְ הָאַט עַר גַּעַנוּמַעַן
פָּאַדְעַרְן :
— אַיךְ בָּעַט אַיִּחַ, זַאַנְטַ מִיר, וּוּעַר זְיִינְעַן גַּעַוּעַן מִיְּנַעַן
אַמְּתָעַ עַלְטָעַרְן.
זְעַעַנְדִּיקַ, אַז זַיִּה עַנְטְּפָעַרְן אַיִּם נַיְשַׁת, הָאַט עַר גַּעַזְגַּט מִיטַּ
מִיטְלִיּוֹד :
— אַיְּבָּעַס אַיְּזַ אַיךְ שְׁוֹעוֹרַ צַוְּזַנְטַ מִיר אַיְּצַטְמַז דָּעַם עַנְטַ
פָּעַר, וּוּלְ אַיךְ גַּיַּן אַיְּן לִיצְיַיִ. נַאֲכַדְעַם וּוּי אַיךְ וּוּלְ צְוּרִיקַ
קְוּמַעַן, וּוּטַ אַיְּרַ שְׁוֹן קַעַנְעַן זְיִינְעַן גַּרְיוֹתַ מִיטַּן עַנְטָפָעַר.

אַבְּעַר וּוּן מַאֲרִים גַּאֲסְטָאַנְעַן אַיִּזְ גַּעַקְוּמַעַן צְרוּרִיקַ אַהֲיִים פָּוֹן
לִיצְיַי, הָאַט עַר קִיְּנָעַם נַיְשַׁת גַּעַטְרָאַפְּן אַיִּן דָּעַר הַיִּם.
עַם זְיִינְעַן אַוְּוֹעַק עַטְלָעַכְעַ טָעַג. דַּי מַוְּטָעַר פָּלָעַגְטַּ נַיְשַׁת
זְיִינְעַן אַיִּן הוֹיַי, וּוּן עַר פָּלָעַגְטַּ זַיִּה צְרוּרִיקַעַרְן פָּוֹן לִיצְיַי. בָּעַת דָּעַר
וּוּטְשָׁעַרְעַ פָּלָעַגְטַּ שְׁטָעַנְדִּיקַ זַיִּצְן בַּיּּוֹם טִישַׁ אַ פָּרָעַמְדַּר
כְּעַנְטַשְׁ, אַיִּן נַאַךְ דָּעַר וּוּטְשָׁעַרְעַ פָּלָעַגְטַּ זְיִינְעַן עַלְטָעַרְן זַיִּצְן אַיִּן

זִינָא רַאֲבִינָא וּוֹיִטְשׁ

סאלאן מיטן גאטט, אדער זוי פלעגן מיט אים פארלאון דאס
הוויז בייז שפערט אין דער נאכט.

מארים גאטטאן האט פארשטאנען, אז די עלטערן טוועז
דאם אומישנע, כדוי זוי זאלן אים נישט דערפֿן געבן דעם ענטֶט
פער, וואם ער האט פון זוי געפֿאדרט.

— אבער פארוואס ווילן זוי אויסמײַדַן דעם ענטֶטַפֿער? —
האט ער געטראקט — נישט אנדערש, נאָר זוי ווילן מיר אפְּשֶׁר
ニישט פארשאָפּן קיין וווײַטָּג. דערפֿאָר לֵיגַן זוי אָפּ די פָּאָר
מיר אומָאנְגָּעָנְעָמָע נײַעַם וווען מיין אָפּשְׁטָאָם". דאס יינגעַ
האט דערפֿן געווֹאָלָט דריינגעַן, אז זוינעַ עלטערן זוינעַ געווֹעַן
טענטשַׁן פון זויעַר אַ שלעכְּטַן שְׁנִיטַּיְּ... .

דאָךְ האט ער נישט געווֹאָלָט אַרוֹמְגַּיְּן אין דער פִּינְצְּטָעָר:
„אוֹיבּ מִינְעַן עַלְתָּעָרָן זַיְנָעַן גַּעֲוָעַן גְּנִיבָּה אַדְעָרָן דָּרְצָחִים, וּוֹילְּ
אַיךְ ווּסְּן דעם אַמְּתָּה".

מיט דעם באַשלּוּם האט זיךְ מארים גאטטאן אַיִינְמַל אַומְּ
געקערט צוֹרִיךְ פון שול. וואָם עַם זָאָל נישט פָּאָסִירַן אין דעם
טָאגּ, מוֹזָעָר אַרוֹיְּסְקִירְגַּן בַּיְּדַי עַלְתָּעָרָן דעם גַּעֲנוּיָּם עַנְטֶפְּער.
וועַעַר אַיזְ אַרְיִינְגְּעָקוּמָעָן אַין הַוַּיִּם, האט ער, וויַעַם אַיזְ
געווֹעַן דער שְׂטִיגְגָּר אַין די לְעַצְּמָעָ טָאגּ, נישט גַּעֲטְרָאָפּן די
מוֹטָעָר אַין דער הַיִּם. ער האט נאָךְ נישט באַוּזִין צוֹ אַרְנוֹן
טַעַרְנָעָמָעָן פָּונְ זִיךְ זַיִּן מַאֲנְטָל, וויַעַר גַּרְוִיסָּעָר זַיְגָּעָר אַין
עַסְ-צִימָעָר האט אַנְגָּהָיִיבָּן צוֹ קְלִינְגָּעָן. דער זַיְגָּעָר האט זִיךְ
צַעְקָלוֹנְגָּעָן אַן אוֹיפְּהָר.

מארים גאטטאן אַיזְ צַוְּגָּעָנְגָּעָן צָום זַיְגָּעָר. עַם האט זִיךְ
אַים גַּעַדְכָּט, אז דער זַיְגָּעָר קְלִינְגָּט, ווֹיַּילְּ ער ווֹילְּ עַפְּעָם אַןְ
זָאָגְּן מִיטְ זַיִּן קְלִינְגָּעָן. ער אַיזְ צַוְּגָּעָנְגָּעָן צָום טַעַלְעָפָּאָן אַןְ
אַנְגָּעָקְלָוְנְגָּעָן צָום זַיְגָּעָרמְאָכָּר פָּונְ אַנְדָּעָלְעָכְטָ:

— מאָסִיעָ, אָונְדוֹעָר זַיְגָּעָר האט זִיךְ ווֹידָעָר צַעְקָלוֹנְגָּעָן.
איַר מַזְוָות קְוָמָעָן באָלְדָאִים אַיִינְשְׁטַיְּלָן — האט ער גַּעַבְּעָטָן.
דער זַיְגָּעָרמְאָכָּר האט זִיךְ לְאָנְגָּנִישְׁטָאָזָט בְּעַטָּן, וועַעַר
ער אַיזְ גַּעַקְוּמָעָן, האט ער זִיךְ אַרוֹיְּפָגְעָשְׁטָעָלָט אַוְיָף אַ שְׁטוֹלָן,
געַפְּנַט דָּאָם גַּלְעֻוְרָנָעָ טִירָל, אַנְגָּעָרִירָט מִיטְ דער האָנטָן די
„געַסְטָן”, אַן דער זַיְגָּעָר אַיזְ גַּלְיִיךְ גַּעַבְּלִיבָּן שְׁטִיל. ער האט

דָּעַר זִיְּגָעָר דָּוֶפֶט . . .

נָאָךְ נִישְׁתַּמֵּת בָּאוֹזִין אֲרוֹנוֹתָעָצְמָגִין פָּוּן שְׁטוֹלַ, וּוּסְמַחַת זָיוָן
בָּאוֹזִין אַיְן דָּעַר טִיר דִּי מָאָדָם דִּיוּבּוֹא.

— מָאָמָא — הָאָט גַּעֲזָגָט מָאָרִים גַּאֲסְטָאן — אַיְךְ שְׁטָעַל
דִּיר פָּאָר דָּעַם זִיְּגָעָרְמָאָכָעַר פָּוּן אַנְדָּעַרְלָעַכְטַּמַּת. נַאֲכָמָאָל הָאָט
וּוְרַ אַונְדוּעַר זִיְּגָעָר צֻשְׁפְּלִיטַּ אָזְוִי, אָזְוִי אַיְךְ הָאָבַּ נִישְׁתַּמֵּת גַּעַן.
קַעַנְתַּמְאָכְן מִיְּן שְׁוֹלַ אַרְבָּעַט. הָאָבַּ אַיְךְ אִים אֲרוֹנוֹגָעָרְפַּן, אַזְוִי
עַד וְאַל אִים אַיְינְשְׁטַּילַּן.

— אַיְרַ הָאָט אַ שְׁלִימַלְטַּ צָוַם זִיְּגָעָר ? — הָאָט גַּעֲפְּרָעַגְטַּ
מָאָדָם דִּיוּבּוֹא.

— מָאָמָא, מָאָסִיעַ נַיְטִיקְטַּ זָיךְ נִישְׁתַּמֵּת אַיְן קִיּוֹן שְׁלִימַלְטַּ. עַר
קָעַן אַיְינְשְׁטַּילַּן דָּעַם זִיְּגָעָר אַזְוִי אַ שְׁלִימַלְטַּ. עַר קָאָן דָּעַם זִיְּגָעָר
וּוְרַ זִיְּגָעָר אַיְינְגָעַן פִּינְפַּ פִּינְגָעַר ! . . .

— אָזְוִי מִיר, מָאָסִיעַ, הָאָבַּן גַּעַנְלִיבְטַּ, אָזְוִי קִיּוֹנְעַר אַיְזַּ נִישְׁתַּמֵּת
בָּאַקְאָנְטַּ מִיְּטַ זָיוָן מַעֲכָנְנִים, וּוְיַיְלַ דָּעַר זִיְּגָעָר הָאָט
זָיוָן גַּלְיִיכְן אַיְבָּעַר דָּעַר גַּאֲזָעַר וּוּלְטַ. אָזְוִי הָאָט מַעַן אַונְדוֹ
פָּאַרְזְּוּכְעָרְטַּ, וּוְיַיְלַ דָּעַר זִיְּגָעָר אַיְזַּ גַּעֲקוֹיפְּטַּ.

— יָא, דָּאָס אַיְזַּ אָמָת — הָאָט דָּעַר זִיְּגָעָרְמָאָכָעַר גַּעַנְעַטַּ
פָּעָרְטַּ — עַס אַיְזַּ נִישְׁתַּמֵּת בָּאָמָת נָאָךְ אַזְוִי זִיְּגָעָר אַוִּיפְּ דָּעַר
וּוּלְטַ. אַבָּעַר אַיְךְ, מָאָדָם, בֵּין גָוֵט בָּאַקְאָנְטַּ מִיְּטַ זָיוָן
כָּאנְנִים, וּוְיַיְלַ דָּעַר זִיְּגָעָר אַיְזַּ גַּעַוּזְן מִיְּן בְּרוּדְעָרְטַּ ! . . .

— מָאָסִיעַ ?!

— יָא, מָאָמָא, — הָאָט גַּעֲזָגָט מָאָרִים גַּאֲסְטָאן — וּוְיַיְלַ
דָּעַם זִיְּגָעָר הָאָט גַּעֲמָאָכְטַּ מָאָסִיעַ זַיְדַּעַ.

— מָאָסִיעַ זַיְדַּעַ ! — הָאָט אֲרוֹסְגַּעַשְׁפַּעַט מָאָדָם
דִּיוּבּוֹא — וּוְאָס רַעַדְסְטַּו, מִיְּן קִינְדַּ ?

— יָא מָאָדָם, עַס אַיְזַּ רִיכְטִיקַּ, וּוְאָס אַיְעַר זָוַן זַגְּנַט אַיְיךְ.
דָּעַר זִיְּגָעָר אַיְזַּ אַיְבָּעַרְגָּגְגָגְגָגְן בִּירוּשָׁה פָּוּן מִיְּן זַיְדַּן צָוַן
פָּאַטְעַר אָזְוִי פָּוּן מִיְּן פָּאַטְעַר צָוַן מִיְּן עַלְטָעַר בְּרוּדְעָר, וּוּלְלַ
כָּעַר הָאָט גַּעֲוּוֹינְטַּ אַיְן אַנְטוּעָרְפַּן. וּוְיַיְלַ עַס אַיְזַּ אַרְיִינְגַּעַקְוּמְעַן
דָּעַר נַאֲצִי אַיְזַּ בְּעַלְגִּיעַ, הָאָבַּן שְׁלַעַכְטַּ שְׁכָנִים מִיְּטַ דָּעַר חִילְךָ
פָּוּן דִּיטְשַׁן צָעַרְאַכְּרַט מִיְּן לְאַמְבָּאָרְדַּ, וּוּ אַיְרַ הָאָט אִים גַּעֲקוֹיפְּטַּ
מָאָדָם.

— מָאָסִיעַ ! — הָאָט אֲרוֹסְגַּעַשְׁפַּעַט מָאָדָם דִּיוּבּוֹא מִיְּטַ אַ

זִינָא רַא בֵּין אֶזוֹ וְיֶתֶשׁ

שערקלען כעם אין אויר שטימיין און אויף אויר פנימ. אבער דער זייגערמאכער האט זיך געמאכט אַ קליעגעט וועזן פון איר. ער האט פֿאָרגענּוּצְטַן:

— אויב אויר גלייבט מיר נישט, מאדאם, אז דאס איז מיין ברודערם זייגער, שטעטלט זיך אויפֿ אַ שטול, עפֿנט דאס טירעלע פון דער אייבערשטער אָפֿטילוּגּ פון זייגער און טאפט אַן דאס ווענTEL פון אַינְעָנוּווּינְק. אויר וועט דארט געפֿינּען אויסגעקריצט דעם נאמען פון מיין זיידן, פון דעם קינסטלאָר, וועלכער האט געמאכט דעם זייגער נאך מיט יאָרֶן צוריכ.

— יאָ, מאמא, עס איז ריכטיק, וואָס מאסיע זאגט. איך האט דאס שווין אליאן אויסגעפֿונּען! — האט זיך אָרִינְגּעָמִישׁ דאס יינְגּל קוּקְנְדִּיק אויף מאדאם דיבובאָ מיט בעטנדיקע אָוָיגּן.

— אויב מאדאם וויל נישט האבן אין אויר הויז אַ זייגער, וואָס איז צונְגּראָבְּרַט געוואָרֶן פון אַ יְדִישְׁעָרְ שְׁטוּבְּ, טאָ פֿאָרְקוּיפֿט אַים מיר! איך וועל באָצָלָן פֿאָר אַים, וויפֿל . . . — מאסיע! — האט אַים אָרִיבְּרַגְּנְשְׁלָאָן מאדאם דיבובאָ מיט אַ שטערענּגּער שטימע.

— לאָמֵיר אַים טאָקָע פֿאָרְקוּיפֿן, מאמא! וואָס דאָרְפָּן מיר האבן אַזָּא אַלְטָע זאָר? אַ זאָן, וואָס איז געמאכט געוואָרֶן — צוֹרִיךְ מיט דריַי דורך? — האט געבעטן דאס יינְגּל — לאָמֵיר אַים טאָקָע פֿאָרְקוּיפֿן אָן פֿאָר דעם געלט וועלן מיר קוּיפֿן אַ נְיִיעָן אָן מאָדערנּעָם זייגער.

— מיר וועלן וווארטן, קינְד מײַינְס, ביַז דער פֿאָפֿאָ וועט קומען אֲהַיִם, אָן מיר וועלן חערן, וואָס ער וועט זאגּן — האט זיך צוֹגּעָאיַלְטַן מיט אויר ענְטְפָּרְ מאדאם דיבובאָ, כדַי צוּ באָרוֹאַיקָן דעם מִיטְאָמָל אוּפְּגָרְעָנְטַן געוואָרַעַנְעָם יינְגּל. אָן צום זייגערמאכער האט זיך גּוּאָגּט:

— אַ גוֹּטָן טאָג, מאסיע!

זי איז אָרִיבְּרַגְּנְשְׁלָאָן פון עַסְצִימָעָר, אָרִיבְּרַלְאָזְנְדִּיק מאָרְטַן גַּאַסְטָאָגְנּוּן מיטן זייגערמאכער. אָבער מַאְרִים גַּאַסְטָאָגְנּוּן האט מעַר קִיּוֹן אִין ווֹאָרט נִישְׁט גַּעַזְאָגּט צוּ אַים. מיט אַ שְׁטְרָעָנִי גַּעַר מִינְעָן אוּפְּנִים האט ער זיך גַּעַלְאָגּות צום אָרִיבְּרַגְּנְשְׁלָאָן. זועַן ער אַיז צוֹגּעַן דער זייגערמאכער אִיז אַים נַאֲכְגַּעַגְגָּנְגּוּן. זועַן ער אַיז צוֹגּעַן.

דער זיגער דופט...

קומווען צו דעד פארצַהנָּער טיר, האט ער זי געעפנט, געלביבן
שטיין און א זויט, כדי צו דורךלאן דעם זיגערמאכער אונ
האט בלוייז א זאג געטאן צו אים:

— אָרְעֹוֹזָר!

גלייך נאכדען האט ער צוגעמאכט די טיר הינטער דעם
זיגערמאכער.

הgeom מארים גאטטען האט זיך געהאלטען קאלט און פרעמד
באים אַרְוִיסְכָּגְלִיטָן דעם זיגערמאכער, האט ער אַבָּעֶר נישט
אויפגעעהרט צו טראכטן וועגן אים און וועגן זיין זיגער.
טוונדייך זיין שולאָרכְבָּעַט, האט ער נישט אויפגעעהרט צו וואָרכָטן
טיט אַ צִימָעָר אַין האָרְצָן אַוִיפָּן צוֹרִיקְקָעָר פָּוּן דעם מַאֲרָקִי
פָּוּן זיין בְּיוֹרָא.

אויך דאָסְמָאֵל אַיּוֹ ער אים נישט געגעגעגען באָגָעָגָעָן. ער
האט געלאָט, אָז זיין מוטער זאָל אים באָגָעָגָעָן בַּיּוֹם אַרְיִינִי
גאנְג. ער האט געהאלט, אָז זי וועט רַיְדָן מיט אים וועגן דעם
זיגער און וועגן אַיר באָגָעָגָעָן מִיטָּן זיגערמאכער. האט זי
דען אים נישט צוֹגָעָזָגָט, אָז זי וועט רַעַדָּן מִיטָּן פָּאָפָּא, צי ער
וועט וועלְן פַּאָרְקוּיְפָּן דעם זיגער צומ ברודער פָּוּן דעם זיגערט
איינְגַּנְטִימָעָר?

מארים גאטטען האט אַיר דעריבער געגעבן געונג צויט
אַיבָּעַצְרוּידָן וועגן דעם מִיטָּן מַאֲרָקִי. ער אַיּוֹ מיט אַ כִּיוֹן
געלביבן אַין זיין צִימָעָר בֵּין דער סָאָמָע וועטשערע. אַין גוֹטָן
מוֹט, גַּלוֹיְבָּנִידִיק, אָז דַּי מוטער האט שׂוֹין דערציילט אלְצִדְגָּן
דעם מַאֲרָקִי וועגן אַיר גַּעַשְׁפָּרְעָךְ מִיטָּן זיגערמאכער, אַיּוֹ
מארים גאטטען אַרְיוֹינְגָּעָקָומָעָן אַיּוֹ עַסְ-צִימָעָר עַסְ-וועטשערע.
אַבָּעֶר דָּאָם עַסְן אַיּוֹ שׂוֹין בָּאָלָד גַּעַוּזָן פַּאָרְעַנְדִּיקָט, אַוְן ער
האט גַּאֲרַקְיָין אַיִינְן וּאַרְטָן נִשְׁתָּמְעָט געהערטן וועגן דעם זיגער,
ニישט פָּוּן זיין פָּאָטָעָר אַוְן נִשְׁתָּמְעָט פָּוּן זיין מוטער. ער האט גַּעַד
קוֹקָט צו זיין מוטער מִיט פְּרַעְגְּנִידִיקָע אַוְגָן, אַבָּעֶר זי האט
געמאכט אַוְן אַנְשְׁטָעָל, זי וּוּאַלְטָן אַיּוֹ גַּאֲרַנִּישָׁט בָּאַמְעָרָקָט.
עַנְדְּלָעַד. האט גַּעַפְּלָאַצְטָן דעם יַיְגָלָם גַּעַדְוָלָד, אַוְן ער האט זיך
אַפְּגָעָרְפָּן:

זִינָא רַאֲבִינָא זְוִיָּת ש

— פֿאָפָא, מַעֲמָא הָאָט גַּעֲזָגֶט הַיִנְטָ, אֹז זַוּעַט דֵּיךְ פֿרָעָן,
צַי דַו וּוּסְטָ מסְכִים זַיְן צְרוּקִצְוָגָעָבָן צֻומָ זַיְגָעַרְמָאָכָעָר זַיְן
בְּרוּדָעָרָם זַיְגָעָר . . .

— צְרוּקִצְוָגָעָבָן ? — הָאָט אִים בְּאַלְדָ אִיבְּעַרְגָּעַשְׁלָאָגָן דָעָר
מַאֲרָקִיו — צַי דַעַן הַאֲבָן מִיר בַּי אִים אַזְוּקְגָּעַנוּמָעָן דָעָם זַיְיָ
גָעָר, זַוָּן ? מִיר הַאֲבָן דָאָךְ גַּעֲקִיפָט דָעָם זַיְגָעָר !
— אָוָן בְּאַצְּאָלָט פָּאָר אִים דָעָם פּוֹלָן פֿרַיְוָן — הָאָט זַיְן
אַרְיִינְגָעַמִּישָׁט מַאֲדָאמָם דַיוּבוֹא.

— אַיךְ פְּאָרְשָׁטְיוּ, אֹז אַיר הָאָט בְּאַצְּאָלָט פָּאָר אִים דָעָם
פּוֹלָן פֿרַיְוָן, מַעֲמָא — הָאָט גַּעֲנַטְפָּעָרָט דָאָם יִינְגָּל — אַכְּבָעָן
דָעָר זַיְגָעַרְמָאָכָעָר אֹז אַיךְ גַּרְיוּתָץ צַו בְּאַצְּאָלָן פָּאָר אִים דָעָם
פּוֹלָן פֿרַיְוָן, וּוְיָיל דָאָם אַיז אַפְּאָמְלִיעָן-אַנְדְּעָן, אַזְרָ, וּוָסָם אַיז
גַּעֲרִישָׁנָט גַּעֲוֹאָרָן אַושְׁפָּן זַיְן זַיְדָן. פְּאָרְשָׁטְיוּ, פֿאָפָא ? אַ
זָהָר, וּוָסָם עַר הָאָט בְּאַלְדָ אַוְיָפָן עַרְשָׁטָן בְּלִיק דָעַרְקָאָנָט.
— אָוָן דַו גַּלוּכְּבָטָם אִים ? — הָאָט אִים גַּעֲוֹאָלָט אָונְטָעָרָן.
הַאֲקָן דַי פְּלִיגָל דָעָר מַאֲרָקִיו.

— אָוֹדָאי גַּלְיָיךְ אַיךְ אִים, פֿאָפָא ! עַר הָאָט מִיר גַּעֲוֹוַיָּוִין
אָסִימָן, דַי אַוְיִמְגָעַשְׁנִיצְטָעָ אָוְתִוִות אִינְגָעַוְיִינִיק, אַוְיָפָן וּוּעַנְטָל
פָּוֹן זַיְגָעָר.

אָז לְשָׁוֹן אֹז גַּעֲבָלִיכְן זִיכְן דָעָר מַאֲרָקִיו. עַר הָאָט זַיְךְ נַאֲרָן
אַיְבָּעַרְגָּעָקָוֶט מִיטָן זַיְן וּוּיָיבָן. מַאֲדָאמָם דִּיבָּוָא הָאָט וּיךְ דָעָרָן
פִּילָט וּוּיָר אַוְמָבָּאָקוּוּם, וּוָסָם זַיְ הָאָט פְּאָרְגָּעָמָן צַו דָעַרְצִיְילָן
אַיר מַאֲזָן, בָּעַת זַי הָאָט דָעַרְצִיְילָט וּוּעָגָן דָעָם זַיְגָעַרְמָאָכָעָרָם
בְּאַזּוֹר אַיז שְׁטוֹבָה, וּוּעָגָן דַי אַוְיִמְגָעַרְקִידְצָטָעָ אָוְתִוִות פָּוֹן זַיְן
זַיְדָנָס נַאֲמָעָן אַוְיָפָן אִינְגָעַוְיִינִיקָטָן וּוּעַנְטָל פָּוֹן זַיְגָעָר :

— אַיךְ זַעַ, אֹז דַו בִּיסְטָ גַּעֲוֹאָרָן זַיְעָר בְּאַפְּרִינְדָעָט מִיטָן
זַיְדָן — הָאָט דָעָר מַאֲרָקִיו גַּעֲזָגֶט כְּדִי צַו אַיְכָעָרְרִיסָן דָאָם
אַוְמָבָּאָקוּוּמָעָ שְׁטִילְשְׁוֹיְגָן. — וּוָסָם פָּאָרָא גַּעֲשִׁיכְטָעָם הָאָט
עַר דַיְר דָעַרְצִיְילָט, אַחֲזָן דָעָר גַּעֲשִׁיכְטָעָם פָּוֹן דָעָם זַיְגָעָר, וּוָסָם
מִיר הַאֲבָן גַּעֲקִיפָט אַיז לְאַמְכָּרָד ?

מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן הָאָט נִישְׁתָט גַּעֲשָׁאָנְקָעָן קִיְיָן שָׁוָם אַוְיָפָן
מַעֲרָקְוָאָמְקִיָּת צֻומָ אַירָאָנִישָׁן מַאֲזָן פָּוֹן דָעָם מַאֲרָקִיו אָוָן הָאָט
גַּעֲנַטְפָּעָרָט אַוְיָפָן זַיְן פְּרָאָגָעָמִיט קִינְדִּישָׁעָר אַוְיִפְּרִיכְטִיקִיָּתָן
— עַר הָאָט מִר אַיךְ דָעַרְצִיְילָט וּוּעָגָן זַיְן בְּרוּדָעָרָם יִנְ-

דָּעַר זִיְּגָעַד רְזֹפֶת . . .

געלע, וואם איז פאראפאלו געוואָרָן איז דער צוּיט פון קרייג צוּ
זאמען מיט זיין ברודערס זיינער . . .
— אַ יִנְגַּלְעַ? — האט אויסגעשריען מאָדָם דיובּוּאַ
מייט שרעַק אָן אַיר שטימַע.

— דוּ מיינַסְטַּצְּוָן זָאנַן, אָן דֵּי נַצְּצִים, וואָם האָבָּן בֵּי דָעַם
זַיְגַּעַרְמַאְכָּעָרָם בְּרוּדָעַרְ צַוְּגַּעַרְצָבָּרָטְ דָעַם זַיְגַּעַרְ, האָבָּן אוּין
בֵּי אִים אָוּוּקְנוּנְמַעַן זָיין קִינְד? — האט דער מַאְרָקִיְּן גַּעַן
שְׁמִיכְלַט מִיט יַאֲשְׁטְשָׁעְרָקָעָם. — האָבָּן וַיְיַע אָפְּשָׂר אוּין פַּאֲרָה
זַעַט אָן לְאַמְבָּאָרָד, מַאְרִים גַּאֲסְטָאָן?

— נַיְיָן, פַּאֲפָא! דָּאָס קִינְד האָבָּן וַיְיַע אָוּוּקְנוּנְגַּעַבָּן אָן אַ
מַאְנַאְסְטִיר, מַעַן זָאל עַס דַּאֲרָט אַפְּהִיטָּן, בֵּי וַוְאנַען עַס וַוְעַט
אַרְיְבָעָר דָּעַר קְרִיְּגָן מִיט דֵּי דַּיְוִיטְשָׁן . . .

— אָן אַ מַאְנַאְסְטִיר? — האט זַיךְ אַרְיְסְגַּעַכְפָּטְ מאָדָם
דיובּוֹאַ, אַכְּבָּעַר בַּאֲלַד האָט זַיךְ צַוְּרִיקְגַּעַכְפָּט אָן מַאְכְּנָדִיק
דָעַם אַנְשְׁטָעַל, אָן דֵּי זַיךְ אַינְטְּרָעָסְמִירָט אַיר נִישְׁטָן, האָט זַיךְ
בַּאֲלַד אַיְבָּעְרְגַּעַשְׁלָאָגָן דָעַם גַּעַשְׁפָּרָעָד אָן דַּעְרָמָאָנט אַיר מָאָגָן,
אוֹזָן וַוְאָרָט אוּוֹף אִים אָן הוּאָ פָּוָן וַיְיַעַרְ פְּרִיְּנָדָן, זַיְהָט
גַּלְיוֹןְ פַּאֲרָלָאָזָט דָעַם טִישָׁ. דָעַר מַאְרָקִיְּן אַיז אַיר נַאֲכָגְעַנְגָּנָגָן.
אַ פַּאֲרָטוֹאָכְטָעָר אַיז גַּעַבְּלִיבָּן מַאְרִים גַּאֲסְטָאָן זַיְיָן אַיְינָעָר
אַלְיוֹן בֵּיְמָן טִישָׁ.

“זָאל עַס זָיין, אָן זַיְיָ אַילְוָן זַיךְ טַאְקָעָ ערְגָּעָן? אַדְעַר דֵּי
גַּעַשְׁכִּטְמָעָ פָּוָן דָעַם פַּאֲרָפָאָלָן גַּעַוְאָרְעָנָעָם גַּעַוְאָרְזָן אַיז זַיְיָ נִישְׁטָן
גַּעַפְּלָעָן גַּעַוְאָרָן? — האט גַּעַפְּלָעָרָט דָאָס זַיְנָגָל. אַכְּבָּעַר פַּאֲרָהָן
וְאָם האָבָּן וַיְיַעַשְׁטָן גַּעַוְאָלָט אַפְּלָוָן אוּוּסְהָעָרָן וַוְעַגָּן דָעַר גַּעַן
שִׁיכְטָעָ מִיט דָעַס פַּאֲרָלְיוֹרָעָנָעָם קִינְד? אָפְּשָׂר וַוְיִסְן זַיְיָ עַפְּעָם
וַוְעַגָּן דָעַס?

אין יַעֲנַעַר נַאֲכַט האָט מַאְרִים גַּאֲסְטָאָן וַוְידָעַר נִישְׁטָן גַּעַן
קָעַנְטָ אַיְינְשָׁלָאָפָן. אַלְעָרְלִיְּ גַּעַדְאָקָעָן האָבָּן זַיךְ גַּעַדְרִיְּט אָן
זָיין קָאָפָן. עַס האָט אִים פַּאֲרָדוֹאָסָן, וְאָם זַיְנָעָ עַלְטָעָרָן האָבָּן
זַיךְ אוּפְּגָעָהוּבָן פָּוָן טִישָׁ נִישְׁטָן גַּעַבְּנָדִיק אִים קִיּוֹן קְלָאָרָן עַנְטָן.
פָּעָר, צַי זַיְיָ וּוּלְעָן צַוְּרִיקְגַּעַבָּן דָעַם גְּרוּיָסָן זַיְגַּעַר
מַאְכָבָעָר. אַכְּבָּעַר נַאֲכָמָעָר פָּוָן דָעַם האָט אִים גַּעַרְגָּרָט וְאָם

זִינָא רַא בֵּין אֲזוֹנוֹת ש

זוי האבן אויך אין דעטעלבן אוננט אויסגעמעיטן צו באירין די פראגע וועגן זייןע אמתע ערטען, די פראגע, אויף וועלכער ער מאנט שווין אן ענטפער אוז לאנגע צייט . . .
 דאס אויך דאך געוווען דער פאמיקסטער אוננט — האט מארים גאטמאן געטראקט — קינגר אויך דאך נישט געוווען פון פרעםצע מענטשן ביהם טיש. טא פארוואס מײַין זוי אוים מיר צו געבן אן ענטפער? פארוואס? זאל דאס זיין דערפאָר, וואס זוי ווילן אים נישט אונטמאן קיינן צרות פאָר די גראָדואר-עקוּאמענָם? זאל עס זיין, או דערפאָר מײַין זוי אוים אַנטז' רירן די פראגע וועגן זיין אַפְּשָׁתָם? שטאמ אַיך טאָקע פון זידעריקע מענטשן, אַדער אַפְּשָׁר גַּרְנִישֶׁת פון אַזְּעָלְבָּעַ נִידָּעַ רִיקָּע, ווי אַיך מײַין? אַפְּשָׁר דערצ'ילן זוי מיר גַּרְנִישֶׁת דער-פָּאָר, ווילן זוי האבן מורהָא, אויך וועל וועלן זיך אומקערן צורייך צו מײַנע אמתע ערטען, ווען אויך וועל וויסן, ווער זוי זיינען? . . .

וואָס אַיז געוווען זיין שטיגער, ווען ער אויך געוווען אַיז אַ גרויסער פֿאָרלעַגְנָהִיט, האט זיך מארים גאטמאן אויך אַיז דער נאָכָט אַרְוָנָהָרָגְעָלָזָט אויף די קני פָּאָר דער אַיקאנע אַיז געפליטטען:

„פָּאָטָעָר גַּאֲמָטָעָר, פָּאָטָעָר אָונְדוּזְעָרָעָר, גִּיב זוי אַרְיִין אַ גַּעַדְאַנְקָה, אויך זוי זאלן מֵיךְ מַעַר נִשְׁתָּמָעָט מַאֲטָעָרָן מִיט פָּוּן וּצְעָנוּן אַיך שְׂטָמָם? . . .

נאָך אַ לאָנְגָּן גַּעַבְעַט האט ער זיך אַבְּיסָל באָרוֹאַיקָּט אַיז האט זיך צורייך אַרְיוֹנָגְעַלְיִינְט אַין בעט. אַכְּבָּר פֿלוֹצְלָנְגָּה האט ער דערהערט אַ מאָדָנָעָ קְלִינְגָּעָן. דאס קְלִינְגָּעָן אויך אַים גַּעַר קְרָאָכָן אַзоּי שְׂטָאָרָק אַיז די אוּירָה, אוּ דער קָאָפְּ האט אַיט גַּעַנְוּמָעָן ווּיְיִ טָאָן. „דאס קְלִינְגָּט דער זִינְגָּר“ — האט ער גַּעַרְעַדְט צוּ זיך אַלְיִין — „פֶּאֲרוֹוָאָס קְלִינְגָּט. ער אַזְּוִי פִּילְ מאָל? וואָס ווּיל ער מיר אַנְזָאָגָּן?“

צְוִישָׁן אַיז קְלָנוֹג אַיז אַ צְוִוִּיתָן האט ער דערהערט אַ מאָדָנָע שְׂטִימָעָ:

„אַיך ווּיל דַּיר אַנְזָאָגָּן, מאָרים גַּאֲמָטָעָן, אוּ דוּ זְאַלְסָט נִישְׁטָ שְׁלַאָפָּן! זְאַלְסָט זִין ווּאָרָן דוּ וּוּסָט גַּאָר אַיז גִּיכָּן אַוְיסְגָּעָפִי

דָּעַר זִיְּגָעָר דָּוֶפֶט . . .

גען די רעטעניש וועגן דיין אפשמטאמ, דעם סוד, וואם מען וויל נאך אלץ באהאלטן פון דיר" . . .
מארים גאטמאן האט געהפנט זייןע אויגן — אונ ער אופגעשטאנען
ווען א חלום. א בלאסער און מידער אין ער אויפגעשטאנען
נאך דעם מאדנען חלום. זייןע עטלערן האבן באמערט, איז
ער זעם נישט אוייס גוט, אבער נישט דער מארקיז און נישט
זיין פורי האבן געוואלט מיט אים פאראפירן א געשפרער. בידע
האבן געמאכט דעם אשטעל, איז זיין אינטערעסיט נאך די צייר
טונג, אין וועלכער זיין האבן געקוקט. און אנטטויישטער אין
מארים גאטמאן אוווק אין לייצ'.

נאך דער שול האט ער זיך נישט צוריקגעקערת גליין
אהיים. ער איז פאראפירן קיון אנדערלעכט.
— איר זיינט זיינט שטאַרְק פֿאַרְנוּמָעָן, מאסיע? — האט
ער געפֿרְעַט דעם זיינְגְּרְמָאַכְּעָר, זוען ער איז אַרְיְינְגְּעַקְּמוּמָעָן
אין זיין געשעפט.

— אַפְּילְוֹ זוען אַיְגָעָר איז שטאַרְק פֿאַרְנוּמָעָן, דאָרְף ער
אויך געפֿגְּנָעָן צייט אַ שְׁמוּעָן צוֹ טָאָן מִיט אַזָּא יִנְגָּל, וְוי דָוּ
בִּיסְט, מַאֲרִים גאטמאן — האט געענטפֿערְט דער זיינְגְּרְמָאַ
כָּעָר, נִשְׁתַּת אַרְנוּטְרָנְעַמְּנָדֵיך דָּאָם רֻעְרָלְ פֿוֹן זַיְן אַוְיגָ.
— מאסיע, איר זיינט מיר שולדיך אַ שְׂטִיקְל גַּעַשְׁכְּטָע,
וואם איר האט אַיבְּעָרְגְּרָעָסְטָן אַינְגִּיטָן אַיְן יַעֲנָעָר נָאָכָט, זוען
אַיר האָבָּאַיְיך בְּאַגְּלִיְיך אַהֲיִים . . .

— וועגן אונדוזער אַנְטְּלוּפְּן פֿוֹן די דִּיְיטְשָׁן? מִיר זַיְנָעָן
נִשְׁתַּת גַּעַזְוָן די אַיְנְצִיקָּע. עַם זַיְנָעָן גַּעַלְאָפָּן טַוִּזְנְשָׁעָר יַיְדָן...
אַ טִּילְהָאָט אַפְּגַּעַגְּלָטָן אַזְּנָעָן זַיְנָעָן גַּעַלְבִּיכָּן לְעַבְנָן בְּלוּזָן
מִיט אַוִּיסְגְּבָּרְעַנְטָע נַומְעָן אַוְוִי זַיְעָרָע אַרְעָם, וְוי אַיך אַזְּנָעָן
מיין ברודער. אַכְּבָּר די זַיְעָרָע אַפְּרָבְּרָעָטָע מַעֲרָהִית אַיְן אַינְגְּנָאָצָן
אוֹמְגַעְקָוּמָעָן, פֿאַרְבְּרָעָט גַּעַוְאָצָן אַיְן מַאַידָּאָנָעָק אַזְּנָעָן טַרְעָאָ
בלִינְקָע, אַזְּנָעָן די נַצְּצִישׁ גַּזְוְקָאָטָעָן אַזְּנָעָן אַיְן טַוּטָלָאָגְּעָרָן...
— וְוי אַזְּוִי זַשְׁעָר זַיְנָעָט אַיר לְעַבְנָן גַּעַלְבִּיכָּן, מאסיע? אַיר
אוֹזְנָעָן אַיְיָעָר בְּרוֹדָעָר?

— די וואם האבן געארכעט פֿאַרְן נַצְּצִי בַּיְּ אַרְכָּעָט, פֿאַר
וועלכער די דִּיְיטְשָׁן נִשְׁתַּת גַּעַהָאָט קִיְּן אַנְדָּעָר אַרְכָּעָט
בָּעָר, זַיְנָעָן גַּעַלְבִּיכָּן לְעַבְנָן. גַּאנְצָן פְּשָׁוּט: מִיר הַהָּבָן פֿאַרְרִיכְט

זִינָא רַא בֵּין אֹו וַיְתָש

די זיינערם, זומם זוי האבן צוגענומען בי זיינער קרבנותה...
און אונדזוערע ווייבער האבן געשלייפן פאר זוי דימענטן פאר
זיינער מלחה-אינסטוחומענטן, פאר זיינער אוויאנען. פאר
די גאר קאמפליצירטע ארכבעטן האבן די נאצ'ים נישט געהאט
געונג ארכבעטס-הענט און דערפאר האבן זוי אונדו געלאזט
לעבן... גאנץ איינפאך! דער נאצ' האט געמאנכט זיין חשבו
ווי יעדן ווילדע היה: כל זמן איך דארף דיך האבן, לעבסטו בי
מיר. דארף איך דיר שוין נישט מער — פארברען איך דיך
אין גאודאיוון... .

— האט ערדערפאר אויך פארברענט איער ברודער
קינד, מאסיע?

— ניין, דאם קינד האבן די נאצ'ים נישט געתשעפעט. עט
אייז דאר געווען איין א מאנאסטיר אין אנטווערטן, און דער
מאנאסטיר אויז געלביבן אומבאשעדייקט פון קרייג.

— טא ווי צויז וועש אויז פארפאלאן געווארן דאם יינגעלע
פון איער ברודער, מאסיע?

— ווי צויז? ווען מיר זיינען צורי-קנעומען קיין אנט.
ווערטן שווין נאך דער באפריאויגג פון בעלגיינן און מיר האבן
געפאנדרט, או מען זאל אונדו צורי-קנעבן דאם קינד, זומם מיר
האבן איבערגעלאזט און מאנאסטיר, האט קינגער מיט אונדו
אפילו נישט געוואלט ריידן דערפון... .

— קינגער נישט? אפילו נישט דער הויפט-גלאח?

— מען האט אונדו אפילו נישט געוואלט אריינלאן אינע-
ווייניק. מען האט גערעדט צו אונדו בלויו דורך א פליין פענץ
טערל. איינגער האט געוואגט, או דער מאנאסטיר האט קיין
מאל נישט אריינגענומען קיין קליען קינדערלער. א צוויטער
האט געענטפערט, או ער אייז א נײער, ערשות נאכן קרייג גע-
קומען איז מאנאסטיר און דערבער זוינט ער פון גאוניישט...
א דרייטער האט געענטפערט, או מסתמא האט זיך אונדו דאם
געחלומט איז חלום וועגן א קינד, זומם איז בי זוי, און האט
אונדו געראטן, או מיר זאלן זיך אויפכאנט פון שלאף און גיין
זוכן דאם קינד איז דעם פלאץ, וו מיר האבן עם טאקע איז
דער אמתן איבערגעלאזט... . די אונטערשטער שורה — מי
זוכן נאך בי הײנט אונדזוער קינד. איך און מײן ברודער,

דער זיגער רופט . . .

דער האט פון יונגעלאַע. און ווער וויסט, צי מיר וועלן נאָך
אַמְּפָל אִים וווען עַם אַיז געפֿינְגַּן . . .

— אַיר האט שווין אַינְגָאנְצָן פֿאַרְלוֹוִוִין די האַפְּעָנוֹנְג, מאָר
סַיעַ? — האט ווועדר געפֿלעַנט מְאַרְיִים גַּאֲסְטָן.

— נְיִוָּן, יִדְּזָן וווער נִשְׁתַּמְּתָן זַוְּעַר האַפְּעָנוֹנְג אַזְּוֵי שְׁנָעַל.
מיר זוכּן אָן מִיר ווועלְן ווּוִיטְּעָר זוכּן! בִּזְוּן טָאגּ פָּוּן אָונְדוּעָר
טוּוִיטּ ווועלְן מִיר זוכּן. מִיְּן בְּרוּדְעָרָם פְּרוּיּ ווְכָתָאִיר קִינְד בַּיִּי
יעַדְן קְלוּיסְטָעָר. זַי שְׁטִוִיטּ אַוְּפּ יַעַדְן פְּרִימְאָרְגָּן צַוְּעַדְרָ גַּאֲזָן
טְעַמְּדִינְגָּסְטָן, ווּוְיל זַי הַאַלְמָת, אָזְן אַוְּבָּאִיר קִינְד אַיז אַיְפּֿגְּנָעַן
הַאַדְעָוּעָט גַּעַוְאָרָן אַיז אַמְּאַנְאָסְטִיר, אַיז עַם זַיכְּעָר זַוְּעַר
פָּרוּם, אָן דָּעְרִיבְּעָר האַפְּט זַי אִים צַוְּעַדְגָּנְגָּנְגָּן לְעַבְּן אַ
קְלוּיסְטָעָר . . .

— אַבְּעָר ווּ אַזְּוֵי ווּעַט זַי דָּעְרָקָאנְגַּן אַיר יִינְגָּל, מַאֲסִיעַ?
אַיר זָגְּנָט דָּאָר, אָז דָּאָס קִינְד דָּאָרְפָּתְּ שְׁוֹן אַוְּצָט זְיַוְּן אַ
פָּוּן אַ זַּיְאָר פְּעָרְצָן. אָן זַי האַט דָּאָר אִים נִשְׁתַּמְּתָן גַּעַזְוּן פָּוּן זִינְגָּל
עַר אַיז אַלְטָט גַּעַוְוָן קְוִוִּים אַ חָאָלֶב יַאֲר ? . . .

— זַי זָגְּנָט, אָז אַמְּוּטָעָר קָעָן דָּעְרָפְּלִין זָגְּכָן, וְאָסָם מַעַן קָעָן
גָּאָרְנִישָׁת בָּאָגְּרִיּוֹפּן מִיְּטָן פְּשָׁוֹטָן שְׁכָל. אַיִּן דָּעָם טָאָקָע בָּאַשְׁטִוִּיטּ
מִיְּן שְׁוּעוּגְּנָעָרִינְסּ קְרָאָנְקָהִיטּ. זַי גַּיִּיטּ אָז צַוְּעַדְן יִינְגָּל, וְאָסָם
זַעַט אִים צַוְּעַדְן עַנְלָעָד צַוְּעַדְן צַוְּעַדְגָּנְבָּעָטְן זָוְן . . .

— „צַוְּעַדְגָּנְבָּעָטְן זָוְן“? וְאָסָם מִיְּנִינְט אַיר, מַאֲסִיעַ? דָּעְנְקָט
אַיר, אָז דִּי מְאַנְאַשְׁקָעָסּ הַאַבָּן דָּאָס קִינְד צַוְּעַדְגָּנְבָּעָטּ, כְּדִי אִים
צַוְּעַדְצִיעָן ווּ אַ גַּלְחָ ? . . .

— אָן אָפְּשָׁר בְּדִי אִים צַוְּעַדְגָּנְבָּעָטּ צַוְּעַדְגָּנְבָּעָטּ אָוּ קִינְזִי
דָּעְרָלָאָזָעּ עַלְטָעָרָן פָּאָר אַ גְּרוּוּמָעָר סְוּמָעּ גַּעַלְתָּ, אָדָעָר פָּאָר אַ
גְּרוּוּמָעָר נְדָבָה פָּאָר דָּעָם מְאַנְאָסְטִיר . . .

דָּעְרָ זַיְגְּעַר מְאַכְּבָעּ האַט אַוְּצָט אָרוֹנְטָעָר גַּעַנְוּמָעּ דָּאָס רֻעָוֵי
פָּוּן זְיַוְּן אַוְּגָ אַיז האַט זַי אַיְגְּעַשְׁנִינְטּ מִיטּ זְיַוְּן בְּלִיק אַיז דָּעָם
יִנְגָּלָס אַיְגָן, מְאַרְיִים גַּאֲסְטָאָן האַט זַיְגְּלָזְוּגּ דָּעְרָפְּלִיטּ אַזְּוֵי
מַאֲדָגָעּ שְׁוּוֹאָרּ אַנְטָקָעָגּ דָּעָם שְׁנִידְנִיךְ אַיז טְרוּיְעִירִיךְ בְּלִיךְ,
אָז עַר האַט זַיְגְּלָזְוּגּ שְׁנָעַל גַּעַוְעַנְתָּ אַיז האַט פְּאַרְלָאָזָט דָּאָס
גַּעַשְׁעַפְּטָן.

זִינָא רַאֲבִיבָא וּוְיִתְשָׁ

צופום איז מארים גאטמאן געאנגען פון אַרערעלעכט ביין צו זיין אַריסטאָקָרטִישׂער געננט פון בוא דעלאלאָבר, ווועס איז געשטאנגען דער קליינער פֿאַלְאַץ פון מאָרקיין דיבוכא. נײַ ענדיק, האט ער געוואָלט צעפְּלאָנטערן דעם גֶּרוּסִין פֿלְאַנטערן פון געדאנקען, וואמַ האָבן אַנגֶעְפִּילְט זיין קָאָפּ אָון זיין חָרְצָן. די שטימע אַין זיין חָלוֹם האָט אִים גַּעַזְגַּט, אָוּ ער שטימע בְּיָמִים אַנטְפְּלָעָקָן זיין גֶּרוּסִין סָוד, בְּיָמִים קָלָאָר מָאָכָן די רַעֲטָעָנִישׂ פון זיין אַפְּשָׁתָּאָם. אַבעָּר ער קָעָן נָאָךְ אַלְיָזְנִישׂ צעפְּלאָנטערן זיין גֶּרוּסִין פֿלְאַנטער. אַבעָּר עַס מָוֹ דָאָךְ גַּעַמְעָן דָעַרְצָוּ אַסּוּפָּה! ער מָוֹ דָאָךְ אַיְן מָאָל פָּאָר אַלְעָ מָאָל מָאָכָן אַסּוּפָּה צו דעם גֶּרוּסִין סָוד אָון זיךְ דָעַרְוּסִין, וווער ער אָוּן וווער עַס זַיְנָעָן עַל-טָעָרָן! היינט מָוֹ טָאָקָעָ נָעַמְעָן אַסּוּפָּה צו דער רַעֲטָעָנִישׂ — באָלד היינט!

ווען מארים גאטמאן איז געקומען אַחֲרֵיכֶם, האָט ער צו זיין שטונגען געטראָפָּן זיין מוטער אַין שָׁטוּב. ביין דעם מָאָגְ פֿלְעָנִט די אוַיסְמִידָן צו זיין אַין דער הָיִם, ווען ער פֿלְעָנִט קָוּמָעָן פון לִיצְיָי, אָוּן פֿלְעָנִט זיךְ נִישׂט ווַיְזִין פָּאָר אִים, ביין צו דער וועטשערע.

— מאָמָא! — האָט ער אַוְיגְּנָרְפָּוּן מִיט אַוְיגְּרָעָנוּג — צוּמָעָרְשָׁטָן מָאָל אַין מְשָׁךְ פון די לעצטָע עַטְלָעָכָע ווּאָכָן. וָאָרְטָסָטוּ אַוְףְּ מִיר אַין דער הָיִם.
ער אָוּן אַרוּפְּגַּעַפְּאָלָן אַוְףְּ אַיר הָאָלְדוֹ אָון זיךְ אַנְגֶּעָפְּאָנְגָּעָן
הָיִם צו קוּשָׁן:

— היינט, מָאָמָא, היינט מָוֹ דָאָס נָעַמְעָן אַסּוּפָּה. אַיְדָקָעָן דָאָס שְׁוֹן מָעָר נִישׂט אַרְיְבָּרְטָרָאָן... אַיְדָקָעָן נִישׂט מָעָר אַרוּמָגִינָן אַין דער פֿינְצָטָר. אַיְדָקָעָן מָוֹ דָאָס ווַיְזִין היינט! טָאָקָעָ באָלד! מאָמָא, האָבָּרְחָמָנוֹת אַוְףְּ מִיר! וווער בין אַיְדָקָעָן זַיְנָעָן גַּעַווּעָן מִינְגָּעָן עַלְטָעָרָן? אַיְדָקָעָן קָרָאנָקָעָן פון דעם סָוד אָון פון דער רַעֲטָעָנִישׂ! ...

מאָדָאָם דִּיבּוּכָאָס פִּים האָבן זיךְ אַונְטָעָרְגָּעָהָאָקָט פון אַוְףְּ רַעֲגָנָג אָוּן שְׁרָעָק. זיךְ האָט זיךְ אַרְוָנְטָעָרְגָּעָלָאָזָט אַוְיפָּן עַרְשָׁטוּ בעַמְּטָן שְׁטוּל, ווּאָס זיךְ האָט גַּעַטְרָאָפָּן אַיְן צִימָעָר. דָאָס יַיְגָּל אָוּן גַּעַפְּאָלָן צו אַירָעָ פִּים, אַיְנָגְעָרָאָכָן זיין קָאָפּ אַיְן אַירָעָ העָנָט אָוּן גַּעַבְעָטָן:

דָּעֵר זִיְּגָעָר רַוְּפָט . . .

— האב רחמנות אויפֿ מיר, מאמא ! דערציאל מיר דעם אמתה !

— איך האב זוייר מורה, מיין קינד, אז דער אמת וועט דיר פֿאַרשַׂאַפָּן פֿיל ווֹוִיטַּאָג.

— זאל זיין ווֹוִיטַּאָג, אַבִּי דער אמת ! אֲפִילוּ אַוִיב מִינְיָעַ עַלְתָּעָרֶן זַיְנָעַן גַּעֲוָעַן זַיְנָעַן שַׁלְעַכְתָּעַ מעַנְטָשָׁן . . . אֲפִילוּ אַוִיב זַיְנָעַן גַּעֲוָעַן גַּנְבִּים, רַוְּצָחִים, נַאֲרָן נַאֲרָן דעם אמת ! . . . פֿאַרוֹוָאָס באַהֲלָט אַיד אָוִים פֿון מִיר דעם אמת, פֿאַרוֹוָאָס ?!

— ווֹוִיל אַיך ווֹיל דיר נִישְׁט זַיְיָ טַאָג, מיין זָוָן . . . ווֹוִיל, דִּינָעַ עַלְתָּעָרֶן . . . זַיְנָעַן גַּעֲוָעַן . . .

— גַּעֲוָעַן ווֹאָס ? ! מאמא ! ווֹעָר ? ווֹאָס זַיְנָעַן זַיְיָ גַּעֲוָעַן ווֹאָס ? !

— זַיְדָן ? . . . מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן הַאֲט זַיְקַעְוִוִוִינְט מִיטַּאַמָּאָל אַוִיפֿ קָוָל. מַאֲדָם דִּיוּבָאָה הַאֲט נִישְׁט גַּעֲוָוָסְט, פֿאַרוֹוָאָס עַר ווֹוִינְט אַזְוִי שְׁטָאָרָק אַוִיפֿ קָוָל, ווֹיל זַיְהַאָט נִישְׁט גַּעֲהָעָרט, זַיְיָ עַר הַאֲט גַּעֲמָרָמְלָט צַו זַיְקַעְוִילָן: "אַיך האָב עַמ גַּעֲפִילָט ! שְׁוִין לָאָגָּג, ווֹי אַיך האָב עַמ גַּעֲפִילָט ! . . ."

— בְּאַרוֹאִיך זַיְקַעְוִילָן, קִינְד מִינְיָס — הַאֲט זַיְקַעְוִילָן בַּי אִים גַּעֲבָעָטָן מַאֲדָם דִּיוּבָאָה — עַמ אַיז נַאֲר דִּין שְׁולָד ! אַיך האָב עַמ דִּין נִשְׁט גַּעֲוָאָלָט קִיְּנָמָאָל אַוִיסְזָאנָן . . . דַּו הַאֲסָט גַּעֲוָאָלָט צַוְּיָוִי . . . בְּאַרוֹאִיך זַיְקַעְוִילָן . . .

אין יונעַם אָוֹונָט, בַּי דָּעֵר ווּעַטְשָׁעָרָעַ, הַאֲט קִינְגָּעָר בַּיִּם טִיש נִשְׁט אַרוֹסְגַּעַרְעָדָט קִיְּנָן ווֹאָרָט. נִשְׁט דָּעֵר מַאֲרָקִיָּה. נִשְׁט מַאֲדָם דִּיוּבָאָה אָוָן נִשְׁט מַאֲרָים גַּאֲסְטָאָן.

יעַדְעַר אַיְנָגָעָר פֿון זַיְיָ הַאֲט גַּעֲמָאָכָט דעם אַנְשָׁטְעַל, אָז עַר אַיז זַיְיָר הַוְּנָגָעָרִיך אָוָן אָז עַס גַּיְיט אִים אָוָן נַאֲר דָּס עַסְוָן . . . נַאֲכָן עַסְוָן הַאֲבָן אַלְעַ שְׁנָעַל פֿאַרְלָאָזָט דָּס עַס-צִימָעָר.

בעת דָּעֵר מַאֲרָקִיָּה מִיט זַיְן ווֹיְבָה הַאֲבָן זַיְקַעְוִילָן ווֹיְדָעָר גַּעֲסָר דָּעַט אַין דָּעַט ווֹיְטָן סָאַלָּאָן ווֹעָגָן זַיְיָר אַדְאַפְּטִירָטָן זָוָן אַין ווֹעָגָן דָּעַט, ווֹאָס אַיז פֿאַרְגָּעָקָומָעַן הַיִּינְטָן פֿאַרְמִיטַּאָג צְוּוִישָׁן זַיְן

זִינָא רַאֲבִינָא וּזְוִיָּת

פרוי און מארים גאטמאגען, האט דאס יונגל פאלראזט דאס
היוו און בעפערן וויעדר צום זיגעראמעכער קיין אנדערלעכט.
— מאסיע ! — האט ער אויסגעשריען מיט א ציטערדי-
קער שטימען, נאך אידיער דער זיגעראמעכער האט אים אני-
זערגעועצט אין זיין סאלאן אויפֿ א שטול — איך בין א ייד !
א יידיש קינד ! א ייד !

— איר ווונדערט זיך גארנישט, מאסיע ? !! — האט מארים
גאטמאן בעפערגת מיט אויפֿעונגנַג, וווען ער האט געoonן. איז
ער זיגעראמעכער האט גאנץ גלייבנילטיק אַרְנוֹנְטֶעֶרְגָּלָאַזָּט
זיין קאָפּ.

— איך האב עם שוין לאנג געוווסט, בעפֿילט . . . מארים
גאטמאן !

— שוין לאנג ? פֿאַרוֹוָאַם וְשַׁעַ האט איר מיר גארנישט גע-
זאגט וווען דעם, מאסיע ?

— וויל איך האב געווארט, איז דו אליאן זאלסט דאס אויס-
בעפֿינַג . . .

— פֿאַרוֹוָאַם אַכְבָּר האט איר מיר אַפְּילוּ נישט אַנְגְּדִיָּת
ווען דעם ?

— וויל איך האב נישט געוואָלַט צעשטערן דיין רו, מארים
גאטמאן !

— מײַן רו איז שוין סיַ זַעַשְׁטָעַרְט גַּעֲוֹוָאָרְן פֿוֹן יַעֲנֵעַם
טָאָג, וווען דער גַּרוֹסְעַר זַיְגַּעַר האט זיך פֿלוֹצְלוֹג אַזְוִי צַעְלָוְנִי-
געַן. פֿוֹן דעַנְסְטַמְּאַל אָן, מאסיע, פֿיל איך, איז דער זַיְגַּעַר רַופְּט
מיר ערגעי, איז ער מאָנט עַפְּעַם בַּיְמַיְּר . . . אַכְבָּר איך האב
די גאנצע צִיְּת נִישְׁת גַּעֲוֹוָסְט, וְאָס ער מאָנט פֿוֹן מִיר ! אַיצְט
וְוַיִּס איך שוין גענַי, וְאָס דָּס בָּאָדִיָּת. דער זַיְגַּעַר רַופְּט מִיר,
איז איך זאל וְאָס פֿרְיַעַר זיך צְרוּקְקָעָרְן צו מײַן שְׁטָאַס ! איז
דָּעַרְפָּאָר טָאָקָע בֵּין איך גַּעֲקְוֹמָעַן צו אַיִּח, מאסיע ! איך וויל
איך אַנוֹאָגָן, איז איך בין אַיִּה, איז איך אַיִּח בעטַן, איז איך זאלט
מיר הַעֲלָפָן זיך אַומְקָעָרְן צְרוּקָן צו יַדְיַיְקִיְּת . . .

— באָטְרָאָכְט זיך צְוָעָרְשָׂט, מארים גאטמאן ! עַס אַיִּז
נִישְׁת פֿוֹן דִּי לַיְיכְטָע זָאָכָן. דו האָסְט גַּוְטָע עַלְטָעָרְן. דער מאָרָ-

קַיְיַן אַזְוִין זַיְיַן פֿרְוִי האָבָן דִּיך זַיְעַר לִיב . . .
— עַס אַיִּז אָמָת, אַז זַיְיַן מִיר טָאָקָע זַיְעַר לִיב —

דָעַר זִיְגָעָר רֹופָט . . .

האט אים מארים גאטסטאן איבערגעשלאגן די רייד — אויך איך האב זוי ליב און איך בין זוי זויער דענקבאָר פֿאָר דער ליבע, וואָס זוי האָבּן מיר געגעבן. אָכּעָר... איך וויל געפֿינְגען מיינְגע אַמְתָּחָע עַלְטָעָרָן אָוּן זיך אָמְקָעָרָן צו זוי אָוּן צו זוי זויער גַּזְוִיבָּן . . .

— אפשר וועלֶן זוי דִּיר נִישְׁתְּגַעַן גַּעֲפְּעָלָן וּוּרְזָן, נְאָכְדָּעָם וּוּי, זו הַקְּסָט לְאַגְּגָעָן יָאָרָן גַּעֲלָעָבָט וּוּי אַמְּאָרְקָיו . . .

— זוי אַפְּאַלְשָׁעָר מַאְרָקָיו, מַאְסִיעָ! איך וויל שווין מעָר נִישְׁתְּגַעַן קִיּוֹן פֿאָלְשָׁעָר מַאְרָקָיו אַיךְ וויל זווין דָּסָם, וואָס אַיךְ בֵּין אַין דָּעַר אַמְתָּן. אַ זָּוּן פָּונְפּוֹשְׁטָעָן עַלְטָעָרָן, פָּונְזִידְזָן . . .

— דו בִּיסְטָט דָּאָךְ אָכּעָר אַוְיפֿגָּה אַדְעָוָעָט גַּעֲוָאָרָן וּוּי אַ קָּאָטָאָלִיקָן, מַאְרָים, אָפְּשָׁר וּוּעָט דָּעַר יִדְיִישָׁעָר גַּלוּבָּן דִּיר נִישְׁתְּגַעַן גַּעֲפְּעָלָן וּוּרְזָן? עַס וּוּעָט זווין פֿאָר דִּיר זויער נִישְׁתְּגַעַן זוֹךְ צָוָם נְיוּעָם שְׂטִיגָּעָר פָּונְזִידְזָן . . .

— אויך ווים אָוּן אויך בֵּין גְּרוּיטָה דָּעָרָצָן, וויל אויך וויל שווין מעָר נִישְׁתְּגַעַן זווין קִיּוֹן פֿאָלְשָׁעָר קָאָטָאָלִיקָן, פֿוֹנְקָט וּוּי אויך וויל שווין מעָר נִישְׁתְּגַעַן זווין קִיּוֹן פֿאָלְשָׁעָר מַאְרָקָיו . . . הַעַלְפָט מִיר, מַאְסִיעָ! הַעַלְפָט מִיר אַוְיפֿזָוָן מיינְגע אַמְתָּחָע עַלְטָעָרָן!

הַעַלְפָט מִיר ! . . .

— אָכּעָר וואָס דָּעַנְקָסְטוֹ צוֹ טָאָגָן, מַאְרָים גַּאַסְטָאָגָן, טָאָמָעָר וועלֶן מִיר נִישְׁתְּגַעַן אַוְיפֿזָוָן דִּינְעָן אַמְתָּחָע עַלְטָעָר ?

— אויר מִינְגָּט, מַאְסִיעָ, טָאָמָעָר זווין גַּעֲפְּנָמָעָן אַיִּינְגָּן דִּי דִוְיִתְשָׁע גַּאַזְקָאָמָעָרָן אָדָעָר אַיְן אַ טְוִימְ-לְאַגָּעָר בֵּי דִי נְאָצִיט ? . . .

— וואָס וּוּעָט זווין דָּאָן ? — הַאט אַ טְרוּוּיְרִיקָּעָר גַּעַשְׁמִיָּה כָּלְטָ דָעַר זִיְגָעָר מַאְכָּבָּר.

— מִיר וועלֶן נִישְׁתְּגַעַן אַוְיפֿהָעָרָן צוֹ זָוָן, מַאְסִיעָ ! מִיר וועלֶן זָוָן, פֿוֹנְקָט וּוּי אויר אָוּן אַיִּיעָר בְּרוֹדוּעָר זָוָן דָּסָם קִינְד, וואָס מעָן הַאט אויך נִישְׁתְּגַעַן גַּעֲוָאָלָט אַוְמָקָעָן זָוָהָיק פָּונְזִידְזָטָר . . .

— זויער אַ שְׂוּעָרָן יָאָךְ גַּעֲמָסְטוֹ אַוְףָּזָה, מַאְרָים גַּאַסְטָאָגָן... עַס שְׁרָעָקָט מִיר קִיּוֹן שָׁוָם זָאָךְ נִישְׁתְּגַעַן, מַאְסִיעָ ! זָוָן מִיגְנָט גַּעֲפְּנָמָעָן !

דָעַר זִיְגָעָר מַאְכָּבָּר הַאט גַּעֲקָוָקָט אַוְיפֿן יִינְגָּל אַ לעַנְגָּרָעָע צִוְּיָת נִישְׁתְּגַעַן אַרוּסְרָעָדְנִיךְ קִיּוֹן וּוּאָרט.

... זִינָא רַא בִּינָא וְוִיתָש

— וועט איד מיר העלפֿן אַנְפָאַנְגָּעַן זוכּן, מססיע ?
 — איך וועל טאן אלע, וואס איך קען, אלע וואס איז מעני
 לעך, אכבר דז מוזט אַוִיסְגַּעֲפִינְגַּעַן בי דעם מאָרְקִיז דִּוּבּוֹא די
 דאַטְעַן פָּונְ אַדְאָפְטִירֶן דיך און דעם נַאֲמָעַן פָּונְ דִּי מַעֲנְטְשָׁן, וואס
 האָבָן דיך אַיבְּעַרְגַּעַנְגַּעַן צו די דִּוּבּוֹאָס . . .

ווען מאָרים גַּאַסְטָמָן איז גַּעֲקוּמָעַן אַהֲיָם איז יַעֲנֵעַר
 נַאֲכָטָן, הַטָּא עַר זַיְךְ שְׂטִילֻרְהִידְ אַרְיוֹנְגַּעַנְגַּבְעַט אַיְן זַיְן צַיְּ
 מעַר, כְּדֵי דַעַר מַאָרְקִיז אַיְן זַיְן פְּרוּזְאַלְן נִישְׁתָּבְעַט אַמְּעַרְקָן, אַז
 עַר איז גַּעַוְעַן אַרְיוֹנְגַּעַנְגַּעַן פָּונְ שְׁטוּבָה. עַר הַאֲטָט זַיְךְ גַּעַוְוָלְטָן,
 אַז זַיְן זַיְן צִימָעָר, וַיְיַעַם טְרַעְפָּן אַשְׁלָאָפְנִידְקָן, וַיְזַעַן גַּעַוְעַן אַרְיוֹנְקְומָעַן
 אַיְן זַיְן צִימָעָר, וַיְזַעַן זַיְן גַּעַוְעַן וַיְזַעַן שְׁטִיגְעַר יַעֲדָעְ גַּאַכְטָן.
 וַיְזַעַן זַיְן זַיְן חַבְּבָן אַיְם גַּעֲקוּשָׁת וַיְזַעַן גַּעַוְוִילְעָן, מַיְנָעַנְדָּיק, אַז
 עַר שְׁלָאָפְטָן, הַאֲטָט עַר שִׁיעָר זַיְךְ נִישְׁתָּצְעָוִינְגָּט. אַכְבָּר וַיְזַעַן
 זַיְן זַיְן אַרְיוֹנְגַּעַנְגַּעַן פָּונְ זַיְן צִימָעָר אַוְיפְּ דִּי שְׁפִין פִּיאָן
 גַּעַר, הַאֲטָט עַר גַּעַקְלָעַרטָּן:

„זַיְן חַבְּבָן מַיְךְ לִיבָּ, אַיךְ הַאֲבָז זַיְן לִיבָּ ! אַכְבָּר מַיְינָע
 עַלְטָעָרָן מוֹ אַיךְ אַוִיסְגַּעֲפִינְגַּעַן ! אַוְן אַפְּלִילְוָ אַוְיכְּ עַס וַיְזַעַן מַיְר
 דְּזַוְעַרְן יַאֲרָן, אַסְדָּקְ דָּסְמָ צַוְּ דְּעַרְגְּרִירְכָּן, מוֹ אַיךְ זַיְךְ אַוְמָ
 קַעְרָן צְוִירָקְ צַוְּ מַיְין שְׁטָאמָ . . . אַיךְ זַיְלְ מַעַר נִישְׁתָּצְעָוִינְגָּט זַיְן קַיְיָן
 פָּאַלְשָׁעָרְ מַאָרְקִיז אַז נִישְׁתָּצְעָוִינְגָּט קַאַפְּטָאַלְקָן . . .“
 מַיְטָ דַעַם דָאַיְקָן פַּעַטְמָן בַּאַשְׁלָוָן אַיְן הַאֲרָצָן אַיְן עַר צַיְּ
 מַאַרְגָּנָס פְּרִי אַרְיָן אַיְן עַס-צִימָעָר עַסְפָּן פְּרִישְׁטָיקָן. צַוְּ זַיְן גַּרְויָ
 סְעָרְ פְּרִיְיךְ הַאֲטָט עַר גַּעַוְעַן, אַז דַעַר מַאָרְקִיז אַיְן גַּעֲקוּמָעַן אַלְיָן
 עַסְפָּן פְּרִישְׁטָיקָן.

— מַאַמְּאָה הַאֲטָט אַשְׁטָאַרְקָן קַאַפְּוּוִיטָאָג — הַאֲטָט עַר גַּעַוְעַגָּט
 צַוְּ יַוְנָגָל — לְאַמְּרָה הַאֲפָן, אַז דָס וַיְזַעַן אַיךְ שְׁנָעָל אַרְבָּעָר.
 גַּיְן.

— יַאֲ, פָּאַפְּט — הַאֲטָט גַּעַוְעַגְּטָה מַאָרְקִיז — אַכְבָּר
 דְּעַרְוּוֹיְלָ וַיְלִיל אַיךְ רַעַדְן מַיְטָ דַעַר עַטְלָעָכָעָ וַיְעַרְתָּעָר, וַיְיַעַם אַז
 צַוְּ אַמְּאָן . . .

— זַיְן אַמְּאָן צַוְּ אַמְּאָן ? — הַאֲטָט גַּעַשְׁמִיּוֹכְלָט דַעַר מַאָרְקִיז
 — דַוְ בִּסְטָ דַאְרָ נַאְרָ אַקְלִיְין קִינְדָּה, זַוְן !

דער זיין ער. דופט...

— איך בין שווין לאנג נישט קיין קינד, פאפא! און נעכטן האב איך אויך אויסגעפונגען פון מאטמא, אויך בין איז ייך! . . .

— דו ביטט נישט קיין יה, קינד מיינס! דינגען עלטערן זיינגען טאקע געועען יודן, אבער . . .

— דאס מיין איך טאקע, פאפא! — האט מארים גאטסטאן אים נישט געלאָזט ענדיקן — איך וויל טאקע אומקערן זיך צוריק צו זיין, צו זיעיר גלויבן, צו זיעיר שטאמ!

— אומקערן? דאס איז נישט פון די ליכטטען זאָבן, קינד מיינס.

— איך ווים, פאפא, אבער איך האב דאס שווין באַשלאָסן . . .

— איך וויל זיך אומקערן צוריק צו מיין שטאמ!

— דו געמסט אופֿך זיך זיעיר אָשווערט זאָך, קינד! וויסטו דען, וואָס עס הייסט צו זיין אָיזיד? אלע טירן וועלן זיין פאָר דיד געשלאָסן . . . קיין קאייערט וועسطו שווין נישט קענען מאָסָּן . . .

— איך ווים, פאפא, איך ווים! אבער טראָץ דעם וויל איז מער נישט זיין קיין פאלשער קרייסט . . .

— דער גלח זאנט, איז עס איז נישט נאָך אָזָּאָז גוטער קרייסט צוישן אלע ייגלעך ווי דו, מארים גאטסטאן, אין זיין קלוייסטער . . .

— אבער איך וועל שווין קײַנְמָאֵל מער נישט קאנען בעטן צום „פֿאָטְעָר נָאָסְטְּעָר“, ווי איך פֿלְעָג בעטן בייז אִיצְּט . . . איך וויל זיך אומקערן צו מיין אָמְנוֹתָה, צו דעם גלויבן פון מיינע עלטערן. זאג מיר, פאפא, זיעיר נאָמען. איך וויל זיין זובן . . .

— אומזיזט וועט זיין דיין זוכן, זוּן!

— פֿאָרוֹאָס אָבער, פאפא? פֿאָרוֹאָס? אַיר דענטט, איז זיין לעבן שווין נישט מער?

— איך בין זיכער, איז זיין זיינגען אומגעקומען צוּזָּאָמָעָן מיט פֿילְעָג אַנדְעָרָע יידן איזן די גָּאֶזְקָאָמָעָן. איך האב פֿאָרגְעָסָן, ווי עם האט געהויסן דער לאָגְעָר . . .

— איז מאַידְעָנָעָך, פאפא?

— דוכט מיר, איז אָזְוִי האט מען גערופֿן דעם לאָגְעָר, ווי עם זיינגען אומגעקומען אָזְוִי פֿילְעָג זיין . . .

— אבער אַסְקְּה האָבָן זיך אויך אומגעקערט פון די לאָגְעָרן . . .

זִינָא רַא בִּינָא וּוְיִתְשָׁ

-- זיינער וויניק, זון מײַנֶּנֶר !

— יאָ, פָּאָפָּא ! אַיךְ ווֹוִים, אֲכַבֵּעַ זָכָן דָּאָרָף אַיךְ ! אַיךְ מָה
זָכָן ! דָוּ מָוֹתָטָט מִיר זָגָן זיינער נָאָמָעָן, פָּאָפָּא ! זָגָן מִיר דָעַט
נָאָמָעָן פָּוֹן מִין פָּאָטָעָר, פָּוֹן מִין מְוֹטָעָר . . .

— אֲכַבֵּעַ פָּוֹנוֹזָאָנָעָן זָאָל אַיךְ ווֹוִים זַיְעָרָעָ גַּעֲמָעָן, זָוָעָן ?
אָן מְאָנָאָסְטִיר הָאָטָט מָעָן אָונְדָן נִישְׁתָּחַת גַּעֲבָעָן קִיּוֹן שָׁוָם נָאָמָעָן . . .

— אָן מְאָנָאָסְטִיר ? ! פָּאָפָּא, אָן מְאָנָאָסְטִיר אַיךְ אַגְּטָטָן
וּוְעָרְפָּן ? . . .

מָאָרִים גָּאָסְטָאָן אַיז אַרוֹפְּגָעָפָּאָלָן פָּלוֹצְלָוָגָן אַוִּיפָּן מָאָרְקִיּוֹן
צָוָם הָאָלְדוֹ אָוָן אִים אַגְּנָהָיִיכָן שְׁטָאָרָק צָוָקָשָׁן מִיטָּטָרְעָן
אָוָן דִּי אָוִינָן, אָוָן בָּעַת עַר הָאָטָט גַּעֲקָוּשָׁת דָעַט מָאָרְקִיּוֹן הָאָטָט עַר
גַּעֲהָאָלָטָן אָן אִין מְוֹרְמָלָעָן: "אַיךְ דָּאָנָק אַיךְ, פָּאָפָּא ! אַיךְ
דָּאָנָק אַיךְ !" . . .

יענעַם טָאגַן הָאָטָט מָאָרִים גָּאָסְטָאָן גַּעֲהָאָלָטָן אָן אִין שְׂטוּיכָּן
לְעַן. עַר הָאָטָט גַּעֲשְׁמִיכְלָט צָו זָרָק אָוָן צָו יְעַדָּן אַיִינָם, ווֹאָס אַיִּז
אִים גַּעֲקוּמָעָן אַנְטָקָעָן אַיז לְצִיִּי. אָוָן בָּעַת עַר הָאָטָט גַּעֲשְׁמִיכְלָט,
הָאָטָט עַר גַּעֲהָאָלָטָן אַיז מְוַיֵּל אַיךְ וּוּאָרָט — "מְאָנָאָסְטִיר". דָּאָס
וּוּאָרָט אַיז אִים אַיִּצְתָּמָעָן גַּעֲוֹוָעָן טִיְעָרָעָר פָּוֹן אָלָעָ וּוּרְטָעָר אַיז
דָּעַר וּוּעָלָט. אָן מְאָנָאָסְטִיר הָאָבָן אִים דָעַר מָאָרְקִיּוֹן אָוָן זְיוּן
פְּרוּזָן גַּעֲקוּפָט ! אָן זָעַלְכָן מְאָנָאָסְטִיר פָּוֹן אַנְטוּוּרָפָן, וּוּ עַס
אַיז פָּאָרָפָּאָלָן גַּעֲוֹוָאָרָן דָּאָס יְיִנְגָּעָלָעָ פָּוֹן דָעַט זַיְגָּרָמָאָכָּבָעָרָט
בְּרוּדָעָר, טָאָקָעָ דָּאָס קִינְדָּה, ווֹאָס אַיז גַּעֲבָוִרָן גַּעֲוֹוָאָרָן אַכְּצָן
וּוּאָרָט "מְאָנָאָסְטִיר" . . .

וּוֹעַן עַר אַיז נָאָךְ דִּי לִיצְיָוָן שְׁעָהָן גַּלְיִיךְ אַרְיוֹנָגָעָקוּמָעָן צָוָם
זַיְגָּרָמָאָכָּבָעָר פָּוֹן אַנְדָעָרְלָעָכָט אַיז זְיוּן גַּעֲשָׁעָפָט, הָאָטָט מָאָרִים
גָּאָסְטָאָן אַוִּיסְגָּעָזָן אַזְוִי בְּלָאָס אָוָן מָאָדָנָעָ פָּוֹן אַוִּיפְּרָעָגָן, אַיז
יְעָנָעָר הָאָטָט מִיטָּזָאָרָגָן גַּלְיִיךְ אַפְּרָעָגָן גַּעֲטָטָאָן:
— פָּאָרָוּוָאָס זַעַמְוָאָס אַזְוִי בְּלָאָס, מָאָרִים גָּאָסְטָאָן ? ווֹאָס
הָאָטָט פָּאָסִירָט ?

דָעַר זִיְגָעָר דָוּפֶט . . .

— פְּרֻעָגֶט נִישְׁתָּמָט, וּוֹאָסָה הָאָטָט פָּאָסִירָט, מָאָסִיעַ! פְּרֻעָגֶט בַּעַט
סְעוֹר, וּוֹו עַם הָאָטָט פָּאָסִירָט . . .
— אַיְיךְ פְּרֻעָגֶט, וּוֹי דַו הַיִּסְטָמֵט מִיר, מָאָרִים גַּאֲסְטָאָן, וּוֹו הָאָטָט
עַם פָּאָסִירָט? ?
— אַיְין מַאֲנָגָסְטִיר! . . . אַיְין אַנְטוּוּעָרָפֶן! . . .
— אַיְיךְ חָאָב זַיְךְ שְׂוִין פָּוָן לְאָנָג אַנְגָּשְׁטָוִיסָּן, אֹז עַם הָאָטָט
פָּאָסִירָט דָאָרָט, אַיְין עַנְגָּעָם מַאֲנָגָסְטִיר אַיְין אַנְטוּוּעָרָפֶן — הָאָטָט
אַגְּרִירְטָאָר גַּעֲפְּלִיסְטָעָרְטָאָר דָעַר זַיְגָעָרְמָאָכָּעָר, אֹזְן טְרָעָרְן זַיְגָעָן
גַּעֲפְּאָלָן פָּוָן זַיְגָעָן טְרוּוּיְרִיקָּעָן אוּגָּן, וּוּעָן עַר הָאָטָט אַוִּיסְגָּעָן
שְׁטוּרְעָקָט זַיְגָעָן הַעֲנָטָ צָוָם יִנְגָּלָן.
— פָּאָרוּוָאָס זְשַׁעַר הָאָטָט אַיְרָ מִיר בֵּין אַיְצָט גַּאֲרְנִישָׁטָ גַּעַנְעָן
זַאֲגָּט, פָּעַטְעָרָ? ! . . . — הָאָטָט דָאָס יִנְגָּלָן גַּעֲפְּלִיסְטָעָרְטָאָר, פָּאָלָן
דִּיק אַוִּיפָּן זַיְגָעְרָמָאָכָּעָרְסָאָהָלָן.
— אַיְיךְ חָאָב מַוְרָא גַּעַהָאָט, אֹז דַו וּוּעָסָט נִישְׁתָּמָט וּוּלְעָן אָוָם.
קָעָרָן זַיְךְ צְרוּיקָן צָו אָונְגָּז, מַשְׁחָלָעָ! אַכְּבָּר לְאָמִיר נִישְׁתָּמָט פָּאָרָט
לִירָן קִיְּין צִיְּמָת. לְאָמִיר גַּלְיָיךְ טְעַלְעַפְּאָנִירָן צָו דִּין טָאָטָן אָוָן
צָו דִּין מַאֲמָעָן קִיְּין פָּאָרָיזָ! . . .
נָאָךְ דָעַם וּוֹי דָעַר טְעַלְעַפְּאָן הָאָטָט פָּאָרְבּוֹנְדָן דָעַם זַיְגָעָרְ
מַאֲכָעָר מִיט פָּאָרָיזָ, וּוֹו עַם הָאָטָט גַּעַוְוִוְינָט זַיְן בְּרוֹדָעָר מִיט
זַיְן פָּרוֹן, מָאָרִים גַּאֲסְטָאָנָם אַמְתָּע עַלְטָעָרָן, הָאָטָט עַר שְׁטִיל אָ
פָּלִיסְטָעָר גַּעַטָּאָן צָוָם יִנְגָּלָן.
— צְוָרָשָׁט וּוּלְעָל אַיְךְ רִיוְיָן מִיט זַיְיָ. אַיְיךְ וּוּלְיָ זַיְיָ וּוֹי גַּעַנְעָן
הָעָרִיק צְוָרִירְתָּן צָו אַזְּזָא בְּשָׁוְרָה . . . זַיְיָ קַאֲגָעָן חַלְילָה אָנִיָּן
דָעַרְפָּאָלָן בְּיִם טְעַלְעַפְּאָן פָּוָן גְּרוּוֹם פָּרִיְּד . . . שְׁפָעָטָעָר וּוּלְעָל
אַיְיךְ דִּירָ קַאֲגָעָן אַיְבָּרְגָּעָבָן דָאָס טְרִיבָּל . . .

וּוֹאָסָה אַיְזָן גַּעַוְוִוְעָן דָעַר סְופָּה פָּוָן דָעַר אַמְתָּע גַּעַשְׁיכְטָע, וּוֹאָסָה
הָאָטָט פָּאָסִירָט אַיְין בְּלָגְנִיעָן אַיְין יָאָרָ ? 1953
עַם זַיְגָעָן נִישְׁתָּמָט אַרְיָבָעָר אַפְּיָלוֹ קִיְּין 24 שָׁעָה, אֹזְן מָאָרִים
גַּאֲסְטָאָנָם אַמְתָּע עַלְטָעָר זַיְגָעָן גַּעַקְוּמָעָן. שְׁנָעָל צָו פָּאָרָן פָּוָן
פָּאָרָיזָן קִיְּין בְּרוֹסְעָל צָו זַיְעָר גַּעַטְרִיְּעָן בְּרוֹדָעָר אֹזְן שְׁוֹאָגָעָר
פָּוָן אַנְדָעָרְלָעָכְטָ.

דָעַר זַיְגָעְרָמָאָכָּעָר הָאָטָט אַיְגָעָאָרְדָנָט לְכָבְוד זַיְיָ אָוָן זַיְיָ

זִינָא רַא בֵּין אֹוּזִיט ש

פלימעניך אַ גְּרוּזֶעָ שְׁמַחָה אָוּן האַט אַיִינְגָּעַלְאַדְן פַּילְ יַיְדֵן פָּוּן
בריסעל אַנטְּבִּיל צָו נְעַמְּעַן אַיְן דָּעַר פִּיעֻרּוֹנָה. גְּרוּזֶעָ אַיְזָן גְּעוּזֶעָ
דיַ שְׁמַחָה פָּוּן דִּי עַלְתְּעָרָן, וְאַם הַאֲבָן נַאֲךְ קָאָרְגָּעַנְעַפְּרָצְן יַאֲרָ
גְּעַפְּנוּן זַיְעַר קִינְד, וְאַם זַיְיָ הַאֲבָן גַּעַהָאַט אַיְבְּרָגְּעַלְאַזְטָן אַיְן
אַ מאַנְאַסְטִיר. גְּרוּזֶעָ אַיְזָן אוּזִיק גְּעוּזֶעָ מַאְרִים גַּאַסְטָאַנְסָ פְּרִיד,
וְעַן עַר האַט עַנְדְּלָעַךְ דָּעַרְזָעַן זַיְינָע אַמְתָע טַאַטְעַמְאַמְעָן.

זַיְינָט אַ לְּעַנְגְּעַרְעַע צִיְּטַהְאַט עַר שְׂוִין גַּעַפְּלִיט, אַזְ אַעַר בְּאַ
יאַנְגָּט נִישְׁטָמַט מַעַר צָו דִּי אַדְלְלִיטָמַט פָּוּן בְּרִיסְעָל. דַּאֲךְ האַט עַר
נִישְׁטָמַט אַיְבְּרָגְּרִירָסָן מִיטְאַמְאַל זַיְינָע בָּאַצְּיוֹנְגָּעָן מִיטְן מַאְרִיקָי
דִּיְוּבָא אָוּן מִיטְן זַיְין פְּרִיד, עַר האַט זַיְיָ פָּאַרְזִיכְעָרָט, אַזְ אַעַר
וּוּטָמַט קִינְמָאַל נִישְׁטָמַט פָּאַרְגָּעָסָן, אַזְ זַיְיָ הַאֲבָן אִים אַיְסְטְּנַעְחָץ
דָּעַוּעַט אַיְן מַשְׁךְ פָּוּן דִּי עַרְשָׁטָע דְּרִיבִּיצָן יַאֲרָ פָּוּן זַיְין לְעָבָן, אָוּן
עַר האַט זַיְיָ גַּעַבְעַטָּן צָו קָוְמָעָן צָו אִים קִיְּזָן פָּאַרְגָּי, אַיְן דָּעַר
הַיִּם פָּוּן זַיְינָע אַמְתָע עַלְמָעָרָן, אַוְיָפָ אַ בָּאוֹזָן.

הַגָּם עַם אַיְזָן גְּעוּזֶעָן זַיְעַר שְׂוּעָר פָּאַר מַאְרִיקָי אָוּן מַאְדָּם
דִּיְוּבָא צָו צְעַשְׁיַיְדָן זַיְקָ מִיטְן זַיְעַר אַדְאַפְּטִירָטָן זַוְן, זַיְינָעָן זַיְיָ
גְּעוּזֶעָן זַיְיָ גַּעַרְיוֹתָן פָּוּן זַיְינָע אַיְדְּעָלָעָלָ רִיְּד, מִיטְן וּוּלְכָעָ עַר
הַאַט זַיְיָ גַּעַגְעַבָּן צָו פָּאַרְשְׁתִּיָּן, פָּאַרְזָוָאָם עַר וּוּלָי זַיְקָ צְרוּיקָ
אַוְמְקָעָרָן צָו זַיְינָע טַאַטְעַ-מַאַמְעָ אָוּן צָו זַיְיָ יִדְוִשְׁקִוָּת, אַזְ זַיְיָ הַאֲבָן
נִישְׁטָמַט גַּעַקְעַנְטָמַט בָּאַחַאלְטָן זַיְעַרְעָ טְרָעָרָן, נִישְׁטָמַט פָּוּן אִים אָוּן
נִישְׁטָמַט פָּוּן זַיְינָע עַלְמָעָרָן . . . זַיְיָ הַאֲבָן זַיְקָ אַלְעָ גַּעַזְעַנְטָמַט וּוּי
אַמְתָע גַּוְטָע פְּרִידָן, זַיְקָ גַּעַקְוָשָׁת אָוּן גַּעַהָלְדוֹתָמַט. אַגְּ זָוָם
סּוֹפְּ חַאַט מַאְדָּם דִּיְוּבָא אַזְגָּד גַּעַטְאָן צָו מַאְרִיסְמָן:

— דִּיְיָן גְּרוּזָן זַיְגָעָר, מַאְרִים, וּוּלְזָן מִיר דִּידְ אַרְוִוִּישְׁקָוּן
מִיטְ פְּרָאַכְט, אַבְעָר דָּעַרְוּוֹיָל נָעַם מִיטְ דָּעַם שְׁלִימָסָל... מִיטְ דָּעַם
שְׁלִימָל וּוּסְטָמוּ אִים קָאָנָעָן אַיְנְשְׁטִילָן, אַוְיָב עַר וּוּטָמַט אַמְאַל זַיְקָ
וּוּידָעָר צְעַקְלָגְעָן . . .

אָוּן זַיְיָ הַאַט אַנְגָּעַטָּן דָּעַם שְׁלִימָל אַוְיָפָ זַיְיָ גַּאְלְדָעַנְעָר
קִוְיָט.

בָּעַת מַאְרִים הַאַט אַרְיִינְגָּעַטָּן דָּעַם שְׁלִימָל מִיטְ דָּעַר קִיְּט
אַיְן קָעַשְׁעַנְעָ, הַאַט עַר גַּעַקְלָעַרְטָמַט:
„אַיְךְ גַּלְיָיבָן, אַזְ דָּעַר זַיְגָעָר וּוּטָמַט זַיְקָ שְׂוִין מַעַר נִישְׁטָמַט צְעָ
קָלִינְגָּעָן ! עַר האַט דַּאֲךְ מִיר שְׂוִין אַנְגָּעַטָּן אַלְעָן, וְאַם עַר
הַאַט מִיר גַּעַדְאַרְפָּט אַנְזָאָגָן“ . . .